

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

**KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ
ANTROPOLOGIE**

KVALITA ŽIVOTA V JAROMĚŘICÍCH NAD ROKYTNOU

Magisterská diplomová práce

Obor studia: Sociologie

Autor: Bc. Veronika Zlatušková

Vedoucí práce: PhDr. Helena Kubátová, Ph.D.

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma „Kvalita života v Jaroměřicích nad Rokytnou“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne

Bc. Veronika Zlatušková

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní PhDr. Heleně Kubátové, Ph.D. za trpělivost, ochotu, vedení mé magisterské diplomové práce a za cenné rady při jejím vypracování. Také bych chtěla poděkovat svojí rodině za její pomoc a podporu.

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bc. ZLATUŠKOVÁ Veronika	Cigánkova 1113, Jaroměřice nad Rokytnou	F150416

TÉMA ČESKY:

Kvalita života v Jaroměřicích nad Rokytnou

TÉMA ANGLICKY:

The quality of life in Jaroměřice nad Rokytnou

VEDOUcí PRÁCE:

PhDr. Helena Kubátová, Ph.D. - KSA

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

- A. Cíl práce: Cílem práce je analýza a hodnocení kvality života ve vybrané obci dle zvolených indikátorů.
B. Konkretizace cíle a předmětu práce: Pro dosažení cíle práce je nezbytné správné stanovení indikátorů kvality života, a to prostřednictvím kombinace odborné literatury, statistických údajů ČSÚ a výsledků pilotáže terénu. Po prozkoumání terénu a konkretizaci výzkumného problému bude rozhodnuto o konkrétní metodice výzkumu.
C. Návrh postupu řešení (metodika):
1. Přehledová studie k problému kvality života a charakteristika obce z hlediska sociodemografických ukazatelů a indikátorů kvality života. Výstupem studie bude stanovení definice pojmu kvalita života včetně stanovení indikátorů a volba metodiky výzkumu.
2. Vytvoření projektu sociologického výzkumu.
3. Sběr dat, jejich analýza a interpretace.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- HEŘMANOVÁ, Eva. Koncepty, teorie a měření kvality života. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012.
KREJČÍ, Jindřich a Yana LEONTIYEVA (eds.) Cesty k datům: zdroje a management sociálněvědních dat v České republice. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012.
MOŽNÝ, Ivo. Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života. Praha: Portál, 2002.
VAĐUROVÁ, Helena, MÚHLPACHR, Pavel. Kvalita života: teoretická a metodologická východiska. Brno: Masarykova univerzita, 2005.
PAYNE, Jan. Kvalita života a zdraví. Praha: Triton, 2005.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Veronika Zlatušková
Katedra:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Obor studia:	Sociologie-Andragogika
Obor obhajoby práce:	Sociologie
Vedoucí práce:	PhDr. Helena Kubátová, Ph.D.
Roky obhajoby:	2018

Název práce:	Kvalita života v Jaroměřicích nad Rokytnou
Anotace práce:	<p>Diplomová práce představuje empirické šetření zaměřené na analýzu a hodnocení kvality života ve vybrané obci. Cílem práce je popsat, jak občané města Jaroměřic nad Rokytnou subjektivně hodnotí objektivně zvolené indikátory kvality života, zda jsou či nejsou s místními podmínkami spokojeni. Práce současně zkoumá, zda hodnocení respondentů výzkumu závisí na vybraných socioekonomických faktorech a jak tyto faktory působí na hodnocení indikátorů jednotlivými skupinami obyvatel.</p> <p>Teoretická část práce je zaměřena na stanovení vlastní definice kvality života, stanovení indikátorů na základě přehledové studie o obci a odborné literatury, a vytvoření dotazníku, který bude v rámci empirického šetření předložen respondentům.</p> <p>Praktická část práce se zaměřuje na empirii. Je v ní zaznamenán postup sběru dat získaných pomocí dotazníkového šetření, jejich analýza a interpretace. Věnuje se subjektivnímu prožívání objektivních indikátorů kvality života v Jaroměřicích nad Rokytnou a představuje výsledky výzkumu.</p> <p>Výsledkem práce je zjištění, že kvalita života v obci Jaroměřice nad Rokytnou je občany hodnocena jako spíše dobrá, neboť spokojenost s kvalitou života celkově respondenti hodnotí jako spíše spokojeni.</p> <p>Výstup práce může posloužit vedení obce k reflexi svojí činnosti a spokojenosti obyvatel s životem v obci, případně námětům ke zlepšujícím změnám.</p>
Klíčová slova:	Kvalita života, obec Jaroměřice nad Rokytnou, objektivní dimenze, subjektivní dimenze, indikátory, hypotézy, spokojenost, důležitost, kvantitativní výzkum, dotazník
Title of Thesis:	The quality of life in Jaroměřice nad Rokytnou

Annotation:	<p>This diploma thesis presents an empirical investigation focused on the analysis and evaluation of the quality of life in selected village. The aim of the thesis is to describe how subjectively the citizens of the town Jaroměřice nad Rokytnou evaluate objectively selected indicators of the quality of life. Whether or not they are satisfied with the local conditions. At the same time the thesis examines whether the respondents' evaluation depends on selected socio-economic factors and how these factors affect individual population groups and their evaluation of indicators.</p> <p>The theoretical part is focused on determining the definition of quality of life, establishing indicators based on community's survey study and professional literature, and creation of the questionnaire that will be submitted to the respondents within an empirical survey.</p> <p>The practical part is focused on empiricism. There is recorded the process of collecting, analysing and interpretation information obtained through the questionnaire survey. It deals with the subjective experience of objective indicators of quality of life in the town Jaroměřice nad Rokytnou and presents the results of research.</p> <p>The result of this thesis is that the quality of life is assessed as rather good by the citizens in the town of Jaroměřice nad Rokytnou. The satisfaction with the quality of life is generally appreciated as rather satisfied by the respondents.</p> <p>The outcome of the thesis can serve the municipal management to reflect on its activities and also the satisfaction of the citizens with the life in the town or alternatively, the output can also be beneficial in the management's search for improvements of the quality of life in the town.</p>
Keywords:	Quality of life, municipality Jaroměřice nad Rokytnou, objektivní dimenze, subjektivní dimenze, indikátory, hypotézy, spokojenost, význam, kvantitativní výzkum, dotazník
Názvy příloh vázaných v práci:	Příloha č. 1: Dotazník
Počet literatury a zdrojů:	50
Rozsah práce:	131 s. (191 643)

Obsah

Úvod	10
1 Charakteristika města Jaroměřice nad Rokytnou	15
1.1 Základní charakteristika obce	15
1.2 Historie obce, významné osobnosti	18
1.3 Demografické údaje – obyvatelstvo	19
1.4 Historické památky	24
1.5 Vybavenost a služby	28
1.6 Doprava.....	32
1.7 Nezaměstnanost	33
1.8 Kriminalita.....	35
1.9 Kultura a volný čas	38
2 Vymezení kvality života	42
2.1 Historie pojmu	43
2.2 Vysvětlení a definice pojmu	45
2.3 Rozsah pojetí kvality života.....	47
2.4 Dimenze kvality života	48
2.5 Činitelé kvality života.....	49
2.6 Indikátory kvality života.....	49
2.7 Měření kvality života.....	51
2.8 Prostorové úrovně zkoumání kvality života	55
2.9 Kvalita života a sociologie.....	56
2.10 Kvalita života v obci.....	60
2.11 Mezilidské vztahy	61
2.12 Občanská vybavenost	63
2.13 Vlastní definice	65
3 Zvolené objektivní indikátory kvality života v Jaroměřicích nad Rokytnou ...	66

3. 1	Ekonomické podmínky	66
3. 1. 1	Míra nezaměstnanosti.....	67
3. 1. 2	Vyjíždka do zaměstnání.....	68
3. 2	Sociální podmínky	70
3. 2. 1	Bezpečnost v obci	71
3. 2. 2	Občanská vybavenost.....	72
3. 2. 3	Mezilidské vztahy	73
3. 3	Environmentální podmínky	73
3. 3. 1	Kvalita vody	73
3. 3. 2	Kvalita ovzduší.....	73
3. 4	Kulturně-sociální podmínky	74
3. 4. 1	Společenské vyžití.....	74
4	Metodika	75
4. 1	Cíl výzkumu.....	75
4. 2	Výzkumná metoda	76
4. 3	Technika sběru dat.....	76
4. 4	Hypotézy.....	77
4. 5	Formulace výchozí hypotézy	77
4. 6	Formulace souboru pracovních hypotéz.....	77
4. 7	Zdůvodnění výběru hypotéz	78
4. 8	Operacionalizace hypotéz.....	79
4. 9	Cílová populace	81
4. 10	Výzkumný vzorek.....	81
4. 11	Konstrukce dotazníku	82
4. 12	Předvýzkum	84
5	Empirický výzkum	87
5. 1	Sběr dat	87

5. 2	Výsledky	88
5. 2. 1	Reprezentativnost vzorku	88
5. 2. 2	Třídění prvního stupně	91
5. 2. 3	Třídění druhého stupně	94
	Diskuse.....	109
	Závěr	110
	Seznam literatury a zdrojů	114
	Seznam obrázků.....	120
	Seznam grafů	121
	Seznam tabulek	122
	Seznam příloh	123
	Přílohy.....	124

Úvod

Tématem mé diplomové práce je „Kvalita života v Jaroměřicích nad Rokytnou“. Tato práce je zaměřena na analýzu a hodnocení kvality života v obci Jaroměřice nad Rokytnou na základě zvolených indikátorů kvality života. Indikátory byly stanoveny na základě prostudované odborné literatury, statistických údajů Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) a výsledků pilotáže terénu.

Každá doba s sebou přináší určité změny. Je tomu tak i v době současné. Kromě měnící se struktury zaměstnanosti, zvyšování životního standardu, měnících se preferovaných hodnot, narůstající prostorové i sociální mobility a mnohých dalších aspektů, můžeme pozorovat jistou závislost na moderní technice, informačních a komunikačních technologiích. V neposlední řadě pak dochází ke zkracování vzdáleností mezi lidmi, což nepochybně ovlivňuje i kvalitu našeho života. Vytváří se příznivé podmínky pro častější a intenzivnější komunikaci, vznikají četnější mezilidské vztahy a usnadňuje se výměna informací. Problematika kvality života je stále aktuálním tématem, každý člověk chce žít co nejlépe. A vzhledem k mnoha objektivním rozličnostem života lidé ve společnosti a subjektivnímu chápání tohoto pojmu je zajímavé, ale i složité zjistit, jak vlastně lidé kolem mě vnímají a hodnotí kvalitu života.

Toto téma jsem si vybrala, protože kvalita života se bezprostředně týká mě, stejně jako se týká celé společnosti ve všech částech světa. Všichni bychom rádi žili tak, abychom se cítili šťastní a spokojení. Málokdo ale může mít vše tak, jak by si přál, každý žijeme v jiné ekonomické situaci, jiné sociální skupině a každý má vlastní představu, jak prožít spokojený život. Co je však ona „kvalita života“, za jakých podmínek můžeme říct, že je náš život kvalitní? To jsou otázky, které mě přivedly k výběru tohoto tématu. Ve své práci zkoumám kvalitu života na určitém vymezeném prostoru – v obci. Zvolila jsem si obec, ve které žiji a jejíž jsem součástí. Rozhodla jsem se tak zejména proto, že je místem, na kterém mi záleží, místem, které mohu objektivně popsat a zároveň vnést do popisu osobní zkušenosti. Současně vzhledem k tomu, že již pátým rokem studuji na vysoké škole v jiném městě, mohu říct, že vnímám rozdíly mezi zkoumanou obcí a jinými obcemi, pohlížím na hodnoty místních obyvatel jinak než dříve – s větším nadhledem a uvědoměním si, že menší město nemá a nemůže mít takové možnosti, jako mají města velká. Kromě toho bych byla

ráda, kdyby práce posloužila vedení obce jako reflexe občanů a eventuálně byla podnětná pro další rozvoj a zlepšení případných nedostatků. Aby byla tato obec místem, kde její obyvatelé budou spokojeně žít svoje životy.

Cílem práce je popsat, jak občané města Jaroměřic nad Rokytnou subjektivně hodnotí objektivně zvolené indikátory kvality života v obci, zda jsou s místními podmínkami spokojeni či nikoliv. Současně posoudit, zda je hodnocení respondentů závislé na vybraných sociodemografických faktorech a jak tyto faktory působí na hodnocení indikátorů jednotlivými skupinami obyvatel.

Zájem o kvalitu života je značný jak ze strany výzkumníků, tak i laické veřejnosti. Tento zájem se mimo jiné odráží také v rozvíjení jejího teoreticko – metodologického rámce. Kvalita života je pojem velmi široký. Může být uchopen mnoha způsoby, zkoumán z několika různých pohledů a v různě velkém prostorovém rámci. Neexistuje jedna ucelená teorie či platná definice ani jednotný přístup ke kvantifikaci a měření daného jevu. Jistotu a shodu nenajdeme ani ve výběru indikátorů. Proto bylo důležitou částí mé práce prostudování odborné literatury a vybrání takových pojmů, teorií a možných aspektů kvality života, které souvisí s vypracováním a cílem této práce. Kromě termínu kvality života pracuji s pojmy mezilidské vztahy a jejich rozdělením na silné a slabé vazby a s občanskou vybaveností. Protože v práci zkoumám kvalitu života ve vybrané obci, bylo nezbytné dané území vymezit. Proto jsem přistoupila nejen k přehledové studii k vymezení kvality života, ale také k přehledové studii vybrané obce a jejímu charakterizování z hlediska sociodemografických ukazatelů a indikátorů kvality života.

Hlavními zdroji pro tuto práci byly odborné knihy „Koncepty, teorie a měření kvality života“ od Evy Heřmanové, „Kvalita života: teoretická a metodologická východiska“ od autorů Vaňurové Heleny a Pavla Mühlpachra, „Jak se vyrábí sociologická znalost“ od Miroslava Dismana a webové stránky ČSÚ.

Výstupem teoretické části této práce je pak vlastní definice pojmu kvalita života, zvolení indikátorů, volba metodiky a následné stanovení hypotéz pro empirickou část práce.

Kvalitou života se zabývá mnoho autorů a dívá se na ni z hlediska různých pohledů. Kvalita života tak může být uchopena různými způsoby. Věnuje se jí mnoho

prací z oboru medicíny, psychologie, ekonomie a dalších disciplín. V celkovém pohledu zahrnuje kvalita života zkušenosti a poznatky četných oborů. Při jejím zkoumání v dnešní době se pozornost zaměřuje především na její subjektivní aspekty a hledají se takové metody a indikátory, které by změřily pocit štěstí a míru životní spokojenosti.

Odborníků, kteří se věnují kvalitě života je mnoho jak v zahraničí, tak i u nás. Těch, kteří se jí věnují z pohledu sociologie (či z určitých prostorových úrovní) už je méně. K odborníkům z českého prostředí, kteří se mimo jiné zabývají kvalitou života z pohledu sociologie, patří například výše uvedená autorka Eva Heřmanová, která se ve své knize věnuje prolínajícím se geografickým, sociologickým a psychologickým aspektům kvality života, konkrétně její regionální diferenciací, subjektivnímu vnímání a možnostem objektivního měření a hodnocení. Helena Vaňurová a Pavel Mühlpachr pak věnují ve své knize dvě kapitoly vymezení kvality života z pohledu sociologie a sociologickým aspektům kvality života. Dále lze uvést například Františka Murgaše, který se zabývá měřením regionální kvality života. K inspirativním zahraničním autorům lze zařadit nizozemského sociologa Ruut Veenhovena, který se věnuje zejména subjektivnímu vnímání pocitu štěstí, tedy subjektivní stránce života.

Kromě jednotlivých autorů se výzkumem kvality života z nejrůznějších pohledů zabývá řada institucí a organizací. Jako příklad uvádím Sociologický ústav AV ČR v Praze, Centrum pro výzkum veřejného mínění, Centrum pro výzkum měst a regionů, Centrum pro sociální a ekonomické strategie při Fakultě sociálních věd UK v Praze a další pracoviště při univerzitách, Český statistický úřad a mnoho dalších. Na internetu je dostupná řada příspěvků z konferencí, například konference „Svět práce a kvalita života v globalizované ekonomice“ (2007) nebo Sborník příspěvků z česko-slovenské konference v Liberci „Kvalita života 2015“ (2015).

Výzkumnou metodou práce je metoda kvantitativní s využitím techniky standardizovaného dotazníku, který je součástí příloh (Příloha 1). Dotazník se skládá z otázek zařazených do jednotlivých bloků dle zvolených indikátorů, převažují otázky uzavřené s nabízenými možnostmi odpovědí.

Diplomová práce je rozdělena do pěti kapitol. V práci se nejprve zabývám charakteristikou obce z hlediska sociodemografických ukazatelů a indikátorů kvality života. Tato kapitola, která nese název „Charakteristika města Jaroměřice nad

Rokytnou“, je přehledovou studií o vybrané obci, popisuje základní údaje o obci, historii obce včetně památek, její současné fungování spolu s údaji o současném demografickém stavu obyvatelstva.

Následuje přehledová studie k problému kvality života, kdy na základě odborné literatury vymezují kvalitu života a další souvislosti tohoto pojmu, které jsou teoretickým východiskem pro mé empirické šetření. V této kapitole se podrobně zabývám historií pojmu, vysvětlením a definicemi uvedeného problému, rozsahem a dimenzemi, činiteli a indikátory kvality života, možnostmi jejího měření a prostorovými úrovněmi zkoumání. Shrnuji poznatky o tom, jak kvalitu života vnímá sociologie a jak je vnímaná z hlediska obce. V kapitole jsou uvedeny také pojmy mezilidské vztahy a občanská vybavenost, které s kvalitou života úzce souvisejí. Výstupem studie je vlastní definice pojmu kvalita života.

Ve třetí kapitole se věnuji zvoleným objektivním indikátorům kvality života v Jaroměřicích nad Rokytnou. Tato kapitola se člení do čtyř podkapitol, na ekonomické, sociální, environmentální a kulturně-sociální podmínky. Každá podkapitola dále obsahuje několik vybraných indikátorů, které jsou podrobně popsány a případně opatřeny tabulkami či grafy.

Čtvrtá kapitola seznamuje čtenáře se zvolenou metodikou práce. Je v ní specifikován cíl empirického šetření, výzkumná metoda, technika sběru dat, stanovené hypotézy, jejich formulace, zdůvodnění a operacionalizace. Následují informace o cílové populaci, výzkumném vzorku, konstrukci dotazníku a provedeném předvýzkumu.

Pátá kapitola představuje výsledky empirického šetření. Je rozdělena na dvě kapitoly – informace o sběru dat a výsledky. Ty jsou dále rozděleny do tří podkapitol. V první podkapitole se věnuji otázce, zda je výběrový vzorek reprezentativní z hlediska základních sociodemografických charakteristik. V druhé podkapitole je uvedeno třídění prvního stupně, doplněné příslušnými grafy a třetí podkapitola představuje třídění druhého stupně. Tematicky je tato podkapitola členěna dle jednoduchých hypotéz. Pro lepší přehlednost jsou data zpracována do tabulek a grafů.

Součástí empirické práce je část zvaná „Diskuse“, ve které se krátce věnuji zhodnocení výsledků výzkumu v souvislosti s mým očekáváním z teoretické části

práce. Zároveň zmiňuji hlavní návrhy a náměty respondentů pro vedení obce týkající se bezpečnosti a společenského vyžití, které vplynuly z dotazníkového šetření.

V závěru této práce se věnuji shrnutí a zhodnocení dosažených výsledků mého empirického šetření ve vztahu k cíli práce.

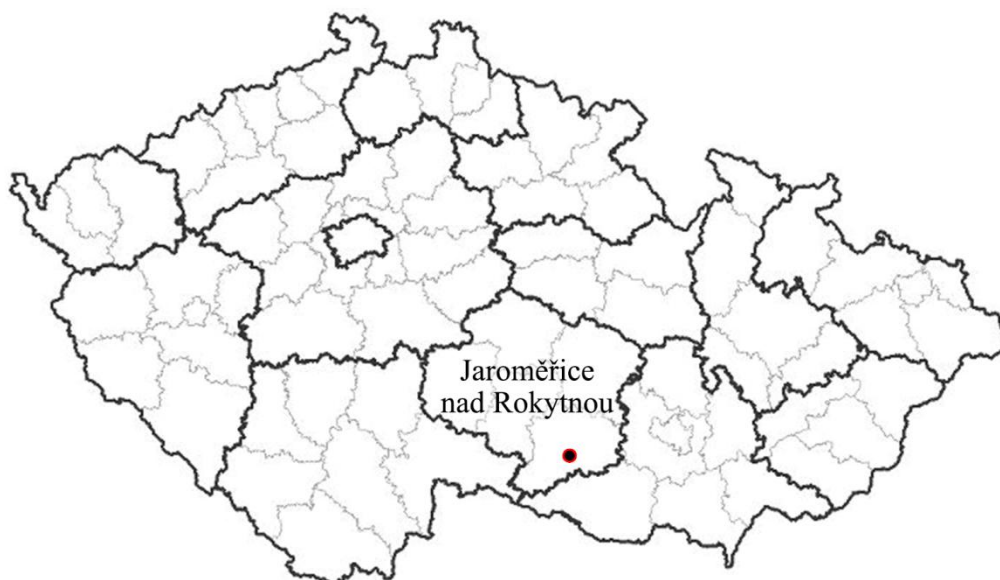
Součástí práce je seznam použité literatury a přílohy, ve kterých je zařazen dotazník pro empirické šetření.

1 Charakteristika města Jaroměřice nad Rokytnou

1.1 Základní charakteristika obce

Jaroměřice nad Rokytnou jsou menší město ležící na jihovýchodě České republiky. Rozkládají se na jihozápadní Moravě v kraji Vysočina (Obrázek 1). Město spadá pod okres Třebíč. Od města Třebíč je vzdáleno přibližně 15 km. Katastrální výměra obce činí 5136 ha. Průměrná nadmořská výška území je kolem 430 m n. m.

Obrázek 1: Umístění obce na mapě ČR

Zdroj: Bydlení-Havlíčkův-Brod.cz, 2011, vlastní grafická úprava

Město leží v Jaroměřické kotlině v geomorfologickém celku Jevišovické pahorkatiny na úpatí Českomoravské vrchoviny. Je rozděleno řekou Rokytnou na dvě části – severní a jižní. Přímo u Jaroměřic vtékají do řeky Rokytné potoky Rokytky a Štěpánovický. Letecký pohled na město znázorňuje obrázek 2.

Obrázek 2: Letecký snímek Jaroměřic nad Rokytnou

Zdroj: EDPP.cz, 2010

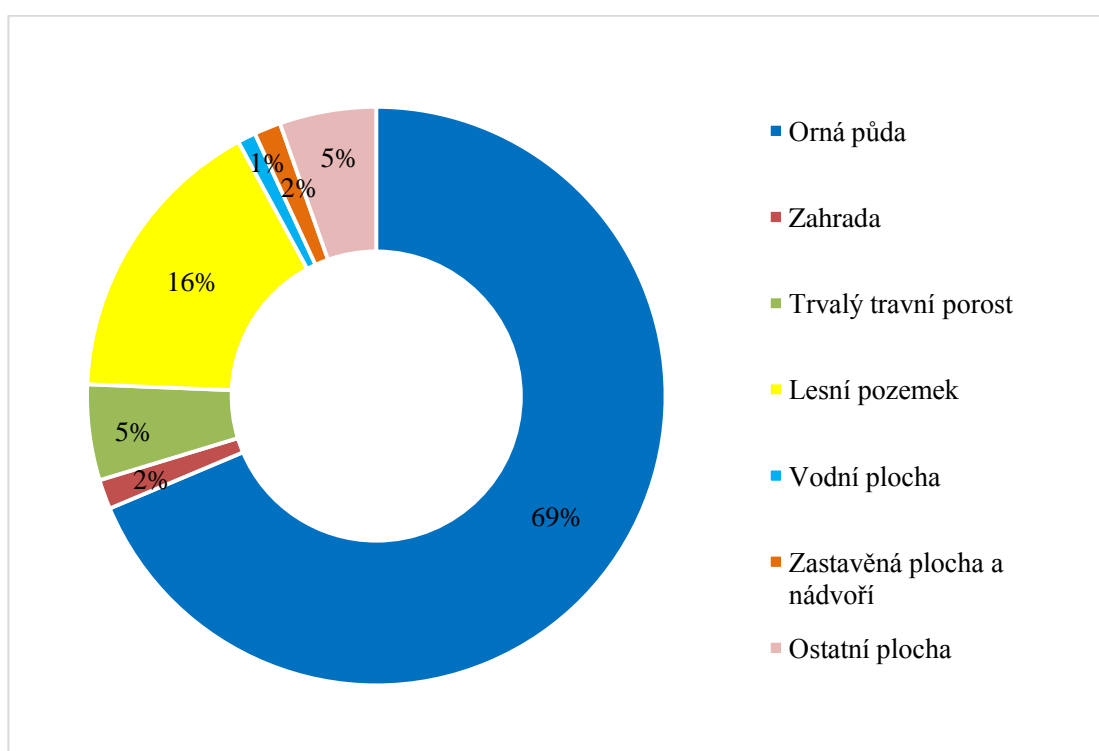
Jaroměřice nad Rokytnou jsou známy především barokním zámekem ve stylu francouzských Versailles, působením hraběte Jana Adama Questenberka, Františka Antonína Míči a básníka, představitele symbolismu, Otokara Březiny. Od roku 1999 jsou v povědomí veřejnosti konáním Mezinárodního hudebního festivalu Petra Dvorského. Historické jádro města je městskou památkovou zónou.

Město má svůj vlastní znak a vlajku. Popis znaku: V modrém štítě na zeleném trávníku leží jelen přirozené hnědé barvy se zlatými parohy a kopyty. Popis vlajky: Vlajku tvoří dva vodorovné pruhy – modrý a zelený - v poměru 2:1. Na středu přes pruhy leží hnědý jelen se žlutými parohy a kopyty. Poměr šířky k délce je 2:3. (Jaroměřice nad Rokytnou, online)

Jaroměřice nad Rokytnou se skládají ze 7 místních částí: Boňov, Jaroměřice nad Rokytnou, Ohrazenice, Popovice, Příložany, Ratibořice a Vacenovice.)

Krajina má charakter převážně zemědělské intenzivní krajiny (tvoří přes 90 % rozlohy), na jihu území se nachází krajina lesní a lesozemědělská. V současné době se v obci nachází několik druhů pozemků, jejichž složení vidíme na grafu (graf 1). Největší část území zaujímá orná půda s výměrou 3521 ha. Velkou část pak tvoří lesní půda s 843 ha, dále trvalý travní porost, který má 274 ha. Nejméně je vodní plochy, která tvoří 52 ha. Zastavěné plochy je 76 ha. Prostorové podmínky pro stavební rozvoj bydlení jsou dostatečné, prostor je uvnitř zastavěného území města (rekonstrukce a dostavby) i na jeho okraji pro novou výstavbu.

Graf 1: Druhy pozemků

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytnou (okres Třebíč), Vybrané údaje za obec, data k 31. 12. 2016, vlastní zpracování

V prosinci roku 1999 byl na schůzi konané v Jaroměřicích nad Rokytnou ustanoven Ekologický mikroregion ROKYTNÁ. Jedná se o dobrovolný svazek obcí, který sdružuje 21 členských obcí. Účelem tohoto svazku je společný postup při rozvoji, koordinaci a propagaci daného území. Členskými obcemi jsou: Blatnice, Bohušice, Dolní Lažany, Dolní Vilémovice, Horní Újezd, Jaroměřice nad Rokytnou, Klučov, Kojetice, Kožichovice, Lesůňky, Lipník, Loukovice, Mikulovice,

Myslibořice, Ostašov, Petřůvky, Příštpo, Slavičky, Šebkovice, Výčapy a Zárubice.
(Rokytná – ekologický mikroregion, online)

Město je členem seskupení Energoregion 2020. Jedná se o sdružení 129 obcí regionu JE Dukovany, vytvořené obcemi a právníckými osobami z neziskové oblasti v okruhu 20 km od Jaderné elektrárny Dukovany. Hlavním předmětem činnosti sdružení je zastupování a hájení zájmů obyvatel regionu ve vztahu k jaderné energetice a všem ostatním provozům a činnostem, které ovlivňují životní prostředí. Další členství má město ve svazku obcí VaK (Vodovody a kanalizace) se sídlem v Třebíči (celkem 124 členů), ve svazku obcí pro komunální odpad (166 členů) a místní akční skupině MAS Rokytná o. p. s., kterou tvoří 49 obcí.

Funkci starosty zastává od roku 2010 Ing. Jaroslav Soukup, MBA.

1. 2 Historie obce, významné osobnosti

Jaroměřicko bylo hustě osídlováno už v dobách pravěku, a to ve všech jeho obdobích. První doklady osídlení města a jeho okolí vznikly zhruba kolem roku 250 000 př. n. l. (archeologické nálezy v okolí kopce Žabíku). „Pro osídlení kraje mají význam klimatické poměry, nadmořská výška, vodní a půdní stav, přístupnost a zalesnění. Osídlovací vlny na Jaroměřicku postupují od starší doby kamenné v nepravidelných epochách k dnešku.“ (Plichta, 1994, s. 19) „Lesy dříve listnaté, se pěstěním přeměnily v jehličnaté.“ (tamtéž, s. 16) Krajina nemá nerostné bohatství, a tak se lidé živil z půdy a jejích darů. Rybolov na Jaroměřicku neměl význam, o to více se tu však lovila zvěř. Dokazuje to i pověst o v zniku Jaroměřic. Dle heraldické pověsti byly Jaroměřice založeny roku 1131 knížetem Jaromírem z rodu Přemyslovců. V té době bývaly na místě dnešního města hluboké lesy, ve kterých žilo mnoho lovné zvěře. Když v těchto lesích lovil kníže Jaromír, právě u studánky na dnešním náměstí před zámekem skolil jelena dvanáctáka. Místo se mu natolik zalíbilo, že nechal les vymýtit a založit město nesoucí jeho jméno. Tato pověst se stala jádrem první česky zpívané opery (ještě se o ní zmíním), která byla poprvé uvedena v jaroměřickém zámeckém divadle. Paroží jelena dodnes zdobí radní síň. Existuje ještě jiná verze pověsti, která vypráví, že kníže neuvedeného jména nechal na místě, kde skolil jelena,

založit městečko. Nejprve se však muselo místo vyměřit, a protože se měřilo na jaře, dostala osada název Jaroměřice.

Jaroměřice byly původně v zeměpanské držbě. První písemnou zmínkou o Jaroměřicích je darovací listina Jana Lucemburského z roku 1325, kterou daroval patronát jaroměřického farního kostela sv. Markéty cisterciáckému klášteru v Sedlci. Roku 1329 Jaroměřice získali bitovští Lichtenburkové a byli tak prvními známými jaroměřickými pány. Pravděpodobně oni nechali v Jaroměřicích postavit středověkou tvrz chráněnou vodním opevněním. (Plichta, 1994)

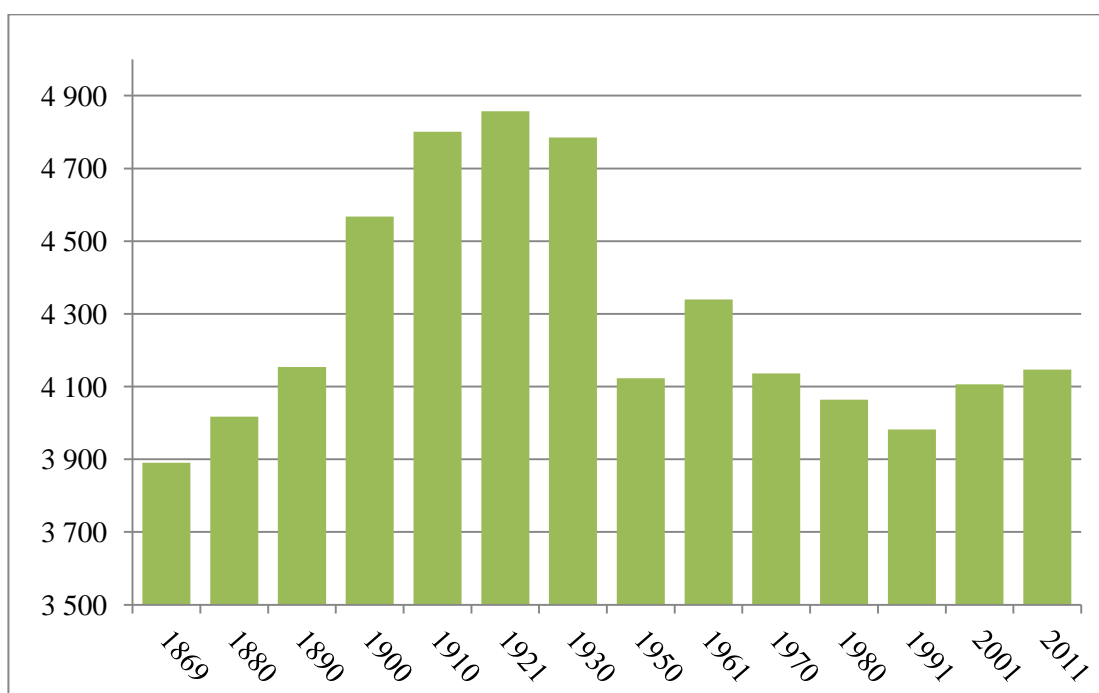
V dobách své největší slávy byly Jaroměřice nad Rokytnou centrem kulturního života, který zde organizoval hrabě Jan Adam Questenberk. Měly tehdy velkou knihovnu, galerii, divadlo a vlastní zámeckou kapelu. Kapelníkem byl známý český hudební skladatel František Antonín Míča, který je autorem první české opery „O původu Jaroměřic“ z roku 1730. Hudební tradice se v Jaroměřicích nad Rokytnou dochovala dodnes. Působí zde místní Chrámový pěvecký sbor a na původní Helfertovo hudební léto navázaly Míčovy hudební slavnosti, které vyústily v Mezinárodní hudební festival Petra Dvorského. (Sucharda, Nováček, Jičínský, 2002)

Kromě výše zmíněných jmen patří mezi významné osobnosti například Josef Krčál, který byl dlouholetým kronikářem města Jaroměřic nad Rokytnou, pedagogem a spisovatelem, mimo jiné spravoval muzeum Otokara Březiny. Dále pedagog, spisovatel, sochař a malíř Josef Kapinus, herec Zdeněk Kampf, katolický aktivista, archivář, knihkupec, předseda Společnosti Otokara Březiny a čestný občan Jaroměřic nad Rokytnou Ferdinand Höfer, kněz, kazatel a autor libret Antonín Ferdinand Dubravius nebo Elvíra Bavorská, obyvatelka zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou. Narodil se zde básník Jan Kratochvíl, sběratel hanáckých a slováckých lidových písní Jan Poláček a římskokatolický kněz a kaplan Jeho Svatosti František Hrůza. (Jaroměřice nad Rokytnou, online)

1.3 Demografické údaje – obyvatelstvo

Vývoj počtu obyvatel od konce 60. let 19. století do roku 2011, kdy proběhlo poslední sčítání lidu, domů a bytů, je uveden v grafu (graf 2).

Graf 2: Počet obyvatel podle výsledků SLDB v letech 1869-2011

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytnou (okres Třebíč), Demografický vývoj, přepočten na územní strukturu 2016, vlastní zpracování

Pro dlouhodobý vývoj počtu obyvatel je patrný růst počtu obyvatel až do roku 1921, kdy dosáhl svého vrcholu, tehdy měly Jaroměřice nad Rokytnou 4 857 obyvatel. Poté se počet obyvatel snižoval až do roku 2001, kdy bylo v obci 4 106 obyvatel. Výjimkou byl rok 1961, kdy se počet obyvatel mírně zvýšil a poté pozvolna klesal. V roce 2011 pozorujeme mírný nárůst, který pak pokračuje i v roce 2012.

Nejvýraznější propad ve vývoji počtu obyvatel patrný z grafu je v roce 1950. Je to pravděpodobně dáno tím, že v letech 1940 neproběhlo v Československu sčítání lidu a data tudíž mají mezi sebou rozdíl dvaceti let. Možné vysvětlení poklesu počtu obyvatel je důsledek druhé světové války a poválečné změny v uspořádání republiky (vysídlování Sudet).

V následující tabulce (Tabulka 1) vidíme počet obyvatel v Jaroměřicích nad Rokytnou od roku 2012 do roku 2016 a také údaje o pohlaví a věkovém rozložení obyvatel v jednotlivých letech v obci.

Tabulka 1: Stav obyvatel v obci Jaroměřice nad Rokytnou

		2012	2013	2014	2015	2016
Počet obyvatel celkem		4 212	4 170	4 177	4 199	4 181
v tom podle pohlaví	muži	2 060	2 045	2 048	2 057	2 057
	ženy	2 152	2 125	2 129	2 142	2 124
v tom ve věku (let)	0-14	664	649	661	658	660
	15-64	2 880	2 846	2 819	2 810	2 769
	65 a více	668	675	697	731	752
Průměrný věk		39,9	40,3	40,6	40,9	41,4

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytnou (okres Třebíč), Demografický vývoj, data k 31. 12. 2016

Od roku 2001 do současnosti můžeme pozorovat ustálení počtu obyvatel na 4100 až 4200 obyvatel. Ke dni 31. 12. 2016 byl počet obyvatel v Jaroměřicích nad Rokytnou 4 181, což je pouze o 18 lidí méně než v předešlém roce 2015, ve kterém bylo naopak o 22 lidí více než v roce 2014. Z tabulky je patrné, že se počet obyvatel rapidně nemění, spíše stagnuje. Pro rok 2016 platí, že žen je o 3 % více než mužů (index feminity pro rok 2016 je 103 %), kopíruje se tedy model platný pro celou Českou republiku - žen je v populaci více než mužů, například pro rok 2015 vypadala data takto (ČSÚ, Obyvatelstvo podle pohlaví a hlavních věkových skupin k 31. 12. 2015): celkem žen v populaci 50,9 %, mužů 49,1 %. Pro rok 2016 zatím nejsou tato data souhrnně k dispozici, lze však vypočítat z dokumentů o věkovém složení žen a věkovém složení mužů (ČSÚ, 2016), že index feminity pro rok 2016 v celé České republice je též 103 %.

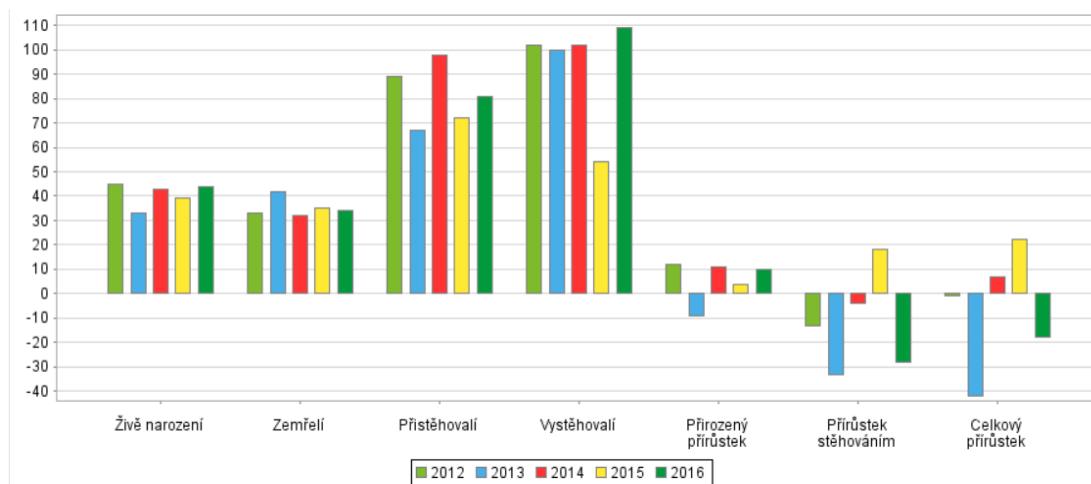
Z celkového počtu 4181 obyvatel je v produktivním věku 66 %, průměrný věk v obci je 41,4 let, o rok více než v předešlých třech letech. Údaje v tabulce nasvědčují tomu, že přibývá počet obyvatel nad 65 let, což potvrzuje stárnutí populace.

Následující graf (graf 3) názorně ukazuje pohyb obyvatel v Jaroměřicích nad Rokytnou v letech 2012 až 2016.

Můžeme z něj vyčíst, že největší celkový přírůstek byl v roce 2015 a naopak největší úbytek obyvatel v roce 2013. Z grafu je zjevné, že za úbytkem obyvatelstva v roce 2013 může především migrace, úbytek vystěhováním znamenal pokles obyvatelstva o 33 lidí. K celkovému výsledku přispívá také to, že mortalita převažovala nad natalitou, úbytek byl celkem 9 osob. Naopak v roce 2015 sledujeme celkový přírůstek 22 obyvatel. Přírůstek stěhováním znamenal 18 osob a přirozený přírůstek 4 osoby.

Za rok 2016 byl celkový přírůstek záporný. Odstěhovalo se 109 lidí, přistěhovalo se jich 81. Pokud se zaměříme na přirozený přírůstek, zjistíme, že v roce 2016 převažovala natalita nad mortalitou o 10 osob. Přesto se v důsledku stěhování jedná o celkový úbytek 18 osob.

Graf 3: Pohyb obyvatel v Jaroměřicích nad Rokytnou v letech 2012-2016

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytnou (okres Třebíč), Demografický vývoj, 2016

Podle sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 v obci převažují lidé věřící (1135 obyvatel) nad lidmi bez vyznání (955 obyvatel). Nejvíce věřících se hlásí k římskokatolické církvi. Společně se souvěrci z okolních obcí vytváří Římskokatolickou farnost Jaroměřice nad Rokytnou. Území jaroměřické farnosti tvoří Jaroměřice nad Rokytnou se svými místními částmi a 6 okolních obcí. Římskokatolická farnost Jaroměřice nad Rokytnou je jednou z částí brněnské diecéze

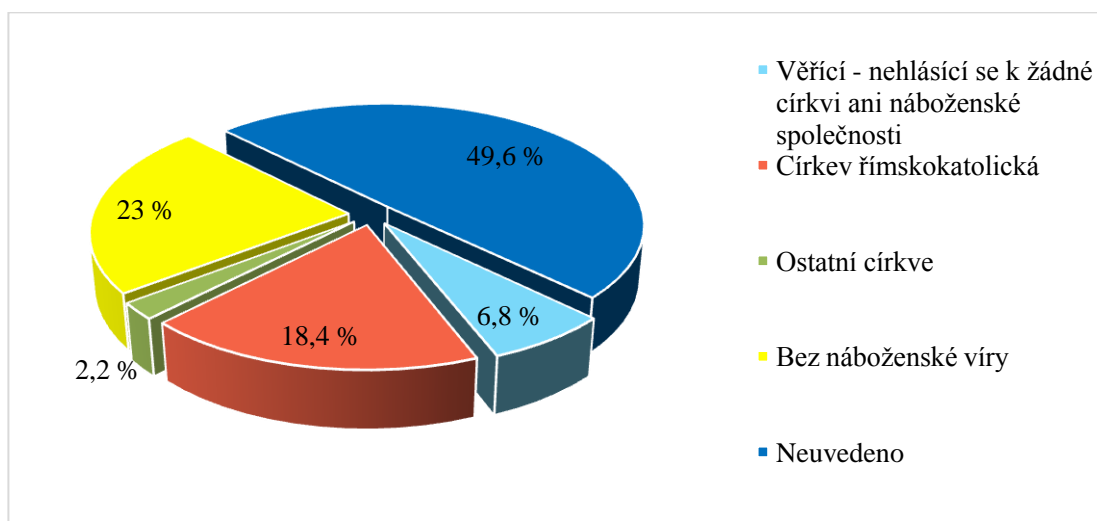
a spadá pod moravskobudějovické děkanství. Nepatrná část obyvatel se dále hlásí k Církvi československé husitské (celkem 4), Českobratrské církvi evangelické (taktéž 4) a Náboženské společnosti Svědků Jehovových (9 lidí). V následující tabulce (tabulka 2) vidíme přesné složení obyvatel dle vyznání v absolutním čísle a v procentech. Pro lepší přehlednost byl pak vytvořen graf (graf 4). Je však důležité zmínit, že otázka na náboženské vyznání obyvatel byla v tomto roce nepovinná, což se projevilo v tom, že téměř 50 % obyvatel na otázku neodpovědělo. V rámci sčítání lidu, domů a bytů 2001, kdy otázka byla povinná, uvedlo 1870 obyvatel, že jsou věřící a bez vyznání uvedlo 1469 obyvatel. Z toho se přihlásilo 1775 obyvatel k římskokatolické církvi, 10 lidí k Církvi československé husitské, 24 lidí k Českobratrské církvi evangelické, 15 lidí k Náboženské společnosti Svědků Jehovových a 1 člověk k Církvi adventistů sedmého dne. Zbytek byl přihlášen k ostatním či nepřesně určeným církvím (celkem 45).

Tabulka 2: Obyvatelstvo podle náboženské víry v obci dle SLDB 2011

Obyvatelstvo podle náboženské víry	Obyvatelstvo	
	absolutně	%
Obyvatelstvo celkem	4 147	100
Věřící - nehlásící se k žádné církvi ani náboženské společnosti	281	6,8
Věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti z toho:	854	20,6
Církev římskokatolická	763	18,4
Ostatní církve	91	2,2
Bez náboženské víry	955	23,0
Neuvedeno	2056	49,6

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytnou (okres Třebíč), SLDB 2011, vlastní zpracování

Graf 4: Obyvatelstvo podle náboženské víry v obci

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytnou (okres Třebíč), SLDB 2011, vlastní zpracování

1.4 Historické památky

Jaroměřice nad Rokytnou mají bohaté kulturní dědictví, ve městě se nachází četné památky. Turisticky atraktivní je především barokní zámek, nazývaný perlou baroka, který patří k nejmohutnějším architekturám 1. poloviny 18. století u nás i v Evropě a řadí se mezi nejnavštěvovanější památky Vysočiny. Zámek byl vystavěn na místě původní středověké tvrze, která byla přestavěna do podoby renesančního zámku koncem 16. století pány z Lomnice. Roku 1623 (po bitvě na Bílé hoře, kdy bylo panství zkonfiskováno), koupili panství Questenberkové – nejvýznamnější rod, který vlastnil jaroměřické panství. Za doby vlády Jana Adama Questenberka započala přestavba renesančního sídla do barokní podoby. Současně vznikala i zámecká zahrada francouzského typu na břehu řeky Rokytné, na jehož druhé straně pokračuje rozsáhlá část v anglickém stylu. Park je volně přístupný veřejnosti. Od roku 1945 je jaroměřický zámek majetkem státu a je spravován Národním památkovým ústavem. (Jaroměřice nad Rokytnou, online)

V blízkosti zámku je možné navštívit farní kostel sv. Markéty, který byl spolu se zámkem postaven v duchu vrcholného baroka. Má dvě dvoupatrové věže, které jsou vysoké přes 40 metrů.

Obrázek 3 znázorňuje umístění zámku s kostelem zasazeného do středu města, oba objekty detailněji pak vidíme na obrázku 4.

Obrázek 3: Letecký pohled na střed města

Zdroj: EDPP.cz, 2010

Obrázek 4: Státní zámek Jaroměřice nad Rokytnou s chrámem sv. Markéty

Zdroj: vlastní, fotografováno z parku

Hojně navštěvované je muzeum Otokara Březiny, který v Jaroměřicích nad Rokytnou pobýval až do své smrti. Vyučoval na místní měšťanské škole, navštěvovalo jej zde mnoho přátel z řad umělců, mimo jiné například i Tomáš Garrigue Masaryk. Roku 1932 převzala správu nad muzeem Společnost Otokara Březiny. V té době bylo muzeum prvním literárním muzeem na Moravě. Společnost Otokara Březiny v muzeu pořádá tematické výstavy, zasedání svého výboru, výroční schůze, mezinárodní sympozia a další akce. Muzeum navštěvuje mnoho návštěvníků z řad studentů středních a vysokých škol, odborná i laická veřejnost a významné osobnosti. Kupříkladu prezident Edvard Beneš a Václav Havel, ministr kultury Pavel Dobeš či operní pěvec Peter Dvorský. Muzeum též navštěvují zájemci z ciziny.

Ve městě také končí naučná stezka Otokara Březiny, jejíž celková délka je 55 km. Vychází z Počátek, místa básníkovy narození, a věnuje se životu a dílu tohoto významného symbolisty.

Další významnou památkou je sloup se sousoším Nejsvětější Trojice stojící na ose proti zámku na náměstí, kde se také nachází šestiboká kašna, v jejíž středu je chrlič vody v podobě soch malého Jana Křtitele a sv. Kateřiny (obrázek 5). Na rozdíl od barokního sloupu, který měl zvětšit a utvrdit zbožnost poddaného lidu, je provedení soch u kašny v duchu nastupujícího klasicismu.

Obrázek 5: Kašna se sloupem Nejsvětější Trojice v pozadí na náměstí Míru

Zdroj: Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, 2000

Za vidění stojí barokní přestavba špitálu s kaplí sv. Kateřiny, kaple sv. Josefa stojící na místě bývalého hřbitova, klášter servitů (od roku 1813 prostory obývá jaroměřická farnost), sousoší Tvůrce a jeho sestra Bolest na náhrobku Otokara Březiny od Františka Bílka a sýpky bývalé Ústřední vojenské zásobárny, ve kterých se vyráběl i střelný prach. Později se sýpky staly skladištěm Hospodářského družstva.

Ve městě se nachází množství barokních soch, největší sochařský soubor zdobí silniční most přes řeku Rokytnou. Jedná se o sousoší sv. Jana Nepomuckého,

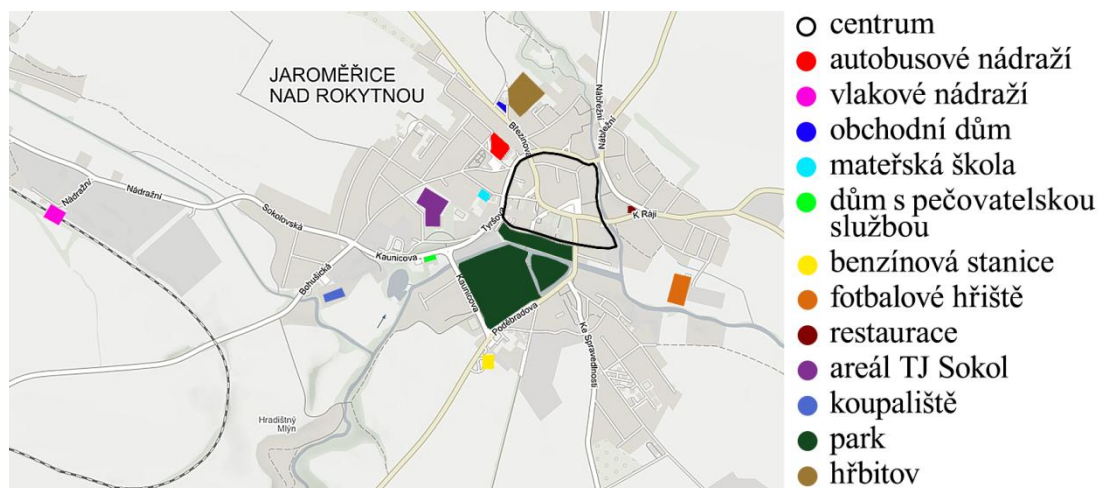
Pietu s reliéfem sedmi servitů, Ukřižování se sv. Magdalénou a sochu sv. Jana Sarkandra.

Hodnotné jsou i některé měšťanské domy v centru města a budova bývalé radnice, ve které se v současné době nachází městský úřad, městská knihovna a policejní stanice.

1.5 Vybavenost a služby

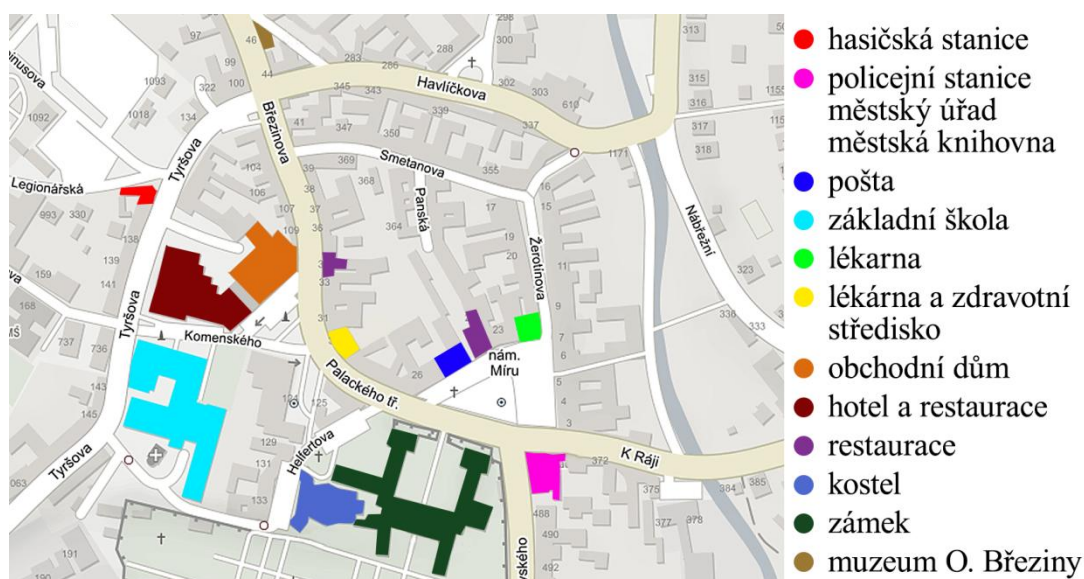
Základní občanská vybavenost je na dobré úrovni a je trvale zlepšovaná. Centrum města tvoří okolí náměstí Míru, kde se nachází většina služeb, zmíněný zámek s kostelem, Sousoší Nejsvětější Trojice, kašna, městská radnice, lidový dům, pobočka České pošty a občerstvovací zařízení. Obrázek 6 znázorňuje mapu služeb a hlavních bodů ve městě. Obrázek 7 je zaměřen na nabídku služeb v centru města.

Obrázek 6: Mapa obce Jaroměřice nad Rokytnou

Zdroj: Mapy.cz [online], vlastní grafická úprava

Obrázek 7: Mapa centra obce Jaroměřice nad Rokytnou

Zdroj: Mapy.cz [online], vlastní grafická úprava

Kromě bodů zobrazených na mapě služeb jsou v obci menší obchody s potravinami, ovocem a zeleninou, optika, papírnictví a drogerie, květinářství, dále obchody s oděvy, elektronikou, bytovými doplňky, průmyslovým zbožím, stavebním materiálem, sportovními potřebami a dalším sortimentem. Občané mohou využít služeb místních kadeřnictví, masáží a kosmetiky. Obyvatelům jsou také k dispozici dvě zahradnictví, sběrný dvůr kovového odpadu, truhlářství, autobazar, autoopravny či auto a pneuservisy. V roce 2011 byl v Jaroměřicích nad Rokytnou otevřen dům s pečovatelskou službou.

Pro sportovní a rekreační účely se ve městě nachází koupaliště, nově zrekonstruovaná tělocvična v prostorách školy, která je za poplatek přístupná veřejnosti, pískové a fotbalové hřiště, tenisové kurty v areálu TJ Sokol. Pro děti je provozováno dětské dopravní hřiště. Jaroměřicemi nad Rokytnou také prochází cyklostezka, která vede z Jihlavy do rakouského městečka Raabs. Většinu úseků mohou využívat in-line bruslaři.

Nejbližší nemocnice je v Třebíči („Nemocnice Třebíč, příspěvková organizace“) a výjezdová stanoviště zdravotnické záchranné služby jsou nejbliže v Třebíči a Moravských Budějovicích. Vhodné by bylo doplnit nabídku občanské vybavenosti o vyšší vybavení a služby pro cestovní ruch, například půjčovny

sportovního vybavení či rozšíření sítě zařízení pro ubytování vyšších kvalitativních kategorií.

V Jaroměřicích nad Rokytnou sídlí několik firem, uvádím například: Jaroměřická Mlékárna, a.s., Pekárna KLAS Jaroměřice, spol. s.r.o., Pekařství Malena s.r.o., Agroos, spol. s.r.o., JaroNet s.r.o., Rekonstav HB, s.r.o., Tegmogas, spol. s.r.o., Dřevozpracující výrobní družstvo a další. Veškeré technické služby městu poskytuje společnost Tesma Jaroměřice nad Rokytnou s.r.o. Stará se nejen o majetek města, ale nabízí také různé činnosti a služby občanům.

Z hlediska technické vybavenosti, která patří stejně jako vybavenost občanská mezi základní charakteristiky životní úrovně v obci, je důležité se zmínit o stavu technické infrastruktury v obci. Ta je s výjimkou kanalizace dostatečně rozvinuta. Obyvatelstvo je zásobeno vodou veřejným vodovodem, je provedena plynofikace, vyhovující elektrizační síť a vybudovaná kompletní telefonní přístupová síť.

Dle textové části Územního plánu Jaroměřic nad Rokytnou (2012) má město Jaroměřice nad Rokytnou vybudovanou kompletní vodovodní síť, která je napojena na vodojem Jaroměřice a řídicím je vodojem Moravské Budějovice. Stav zásobení města pitnou vodou je vyhovující. Převážná část katastrálního území města se svými místními částmi je (s výjimkou jedné místní části) pokryta veřejnou vodovodní sítí, kterou provozuje VAS a. s., divize Třebíč. Vodovody jsou zásobovány z dukovanské větve oblastního vodovodu Třebíč. Zdrojem vody je vodní nádrž Vranov a úpravná vody ve Štítarech. Hospodářské areály zemědělských družstev mají vlastní zdroje vody. Místní zdroje vody jsou pravidelně sledovány a udržovány provozuschopné, z hlediska složení však obsahují vyšší podíl objemové aktivity alfa a radonu než je daný limit.

Ve městě je vybudovaná jednotná veřejná kanalizační síť s odlehčovacími komorami, zakončená čistírnou odpadních vod (dále jen ČOV). Na kanalizaci je napojeno zhruba 75 % obyvatel města. V místních částech se nachází pouze krátké úseky dešťové kanalizace. Splaškové vody jsou zachycovány uživateli nemovitostí v jímkách nebo septicích. Kanalizační síť se postupně rekonstruuje, jelikož v některých úsecích dochází k úniku splaškových vod do vod spodních. Většinu kanalizace s městskou čistírnou odpadních vod provozuje Vodárenská akciová

společnost, a. s., divize Třebíč, menší část kanalizace je ve správě města. Městská mechanicko-biologická ČOV byla vybudována v roce 1997 a její kapacita je i z hlediska dalšího rozvoje dostačující.

V území se nachází dálkové vysokotlaké (VTL) plynovody o dimenzích DN 300, DN 150, DN 100 a zařízení aktivní protikorozní katodové ochrany SKAO (Stanice katodické ochrany) Jaroměřice (př. kabely, anodové uzemnění). Město Jaroměřice nad Rokytnou je plynofikováno v celém rozsahu stávající zástavby. Je zásobeno zemním plynem ze dvou VTL a tří STL regulačních stanic, systémem nízkotlakých a středotlakých rozvodů plynu. Tři místní části plynofikovány prozatím nejsou.

Elektrická energie pro správní území je zajišťovaná ze systému 22 kV přes distribuční trafostanice 22/0.4 kV ve správě E.ON a. s. ČR. Rozvody nízkého napětí jsou převážně venkovní, s přenosnou schopností pro stávající odběry a rezervou pro omezený růst. Předpokládá se, že stávající soudobé zatížení (bytový fond, základní vybavenost, nebytový odběr) je plně pokryto ze stávajících rozvodů.

Jaroměřice nad Rokytnou jsou pokryty internetem přes pevnou linku a bezdrátovým připojením. Majoritním dodavatelem bezdrátového připojení je místní firma JaroNet s. r. o. (bezdrátová síť se 100 % pokrytím). Připojení na linku zajišťuje firma O2. Na území se vyskytují podzemní vedení a další zařízení telekomunikačních sítí, která jsou chráněna ochranným pásmem. Celé katastrální území se dále nachází v ochranném pásmu radiolokačního zařízení a část města zasahuje do zájmového území radionavigačního zařízení na stanovišti Klučovská hora.

Co se týká nakládání s odpady, zdroje znečištění na daném území jsou pouze lokálního významu. Likvidace domovních i ostatních odpadů je zajišťována ve spolupráci s oprávněnou firmou na základě smlouvy skládkováním či jiným způsobem mimo dané území. Z komunálního odpadu jsou oddělovány nebezpečné složky, jejichž odvoz má obec zajištěn prostřednictvím oprávněné firmy.

Dalším důležitým ukazatelem, který hodnotí technickou vybavenost obce, je dostupnost veřejné dopravy, tedy dopravní infrastruktura. Tento ukazatel následně popisují podrobněji v samostatné podkapitole.

1. 6 Doprava

Kromě úseku silnice II. třídy č. 152 a 360, kde je plánovaný obchvat, je silniční síť na území města stabilizovaná. Katastrálním územím prochází 4 silnice II. třídy a 14 silnic III. třídy. Svým významem je v dopravních vztazích dominantní silniční doprava (osobní, individuální, hromadná i nákladní).

Jaroměřice nad Rokytnou mají svoje autobusové i vlakové nádraží. Na rozdíl od autobusového nádraží, které leží blízko centra, je vlakové nádraží od centra vzdálené přes 2 km. Ve své místní části Popovicích jsou Jaroměřice nad Rokytnou napojeny na železniční trať ČD č. 241 Znojmo-Okříšky a jsou rychlíkovou stanicí. Před několika lety bylo v provozu autobusové spojení z centra na nádraží a zpět, v dnešní době už tato možnost není. Dnes jsou více využívány autobusové spoje, zejména ve směru na Třebíč, která je autobusem dostupná za zhruba 25 minut. Oproti tomu vlakem trvá cesta do Třebíče přibližně hodinu, a to především z důvodu, že je nutné přesehnout v Okříškách na jiný vlak. Dle jízdního řádu (Jizdnirady.idnes.cz, online) jsou spoje na hlavní trase Moravské Budějovice – Třebíč v pracovních dnech poměrně četné, o víkendu jich je méně, celkově však dopravní dostupnost, především do těchto dvou měst, je dobrá. Poněkud složitější je to s dopravní dostupností do menších okolních obcí. Také v souvislosti s nočním spojením je situace poněkud složitější, a to i na hlavní trase spojení. Poslední možný spoj jede kolem desáté hodiny večer a první ranní spoje začínají jezdit okolo páté hodiny ranní.

Počínaje rokem 2017 je plánovaná realizace komplexní rekonstrukce autobusového nádraží, dokončena by měla být v následujícím roce.

Hlavní komunikace z měst Brna, Třebíče a Moravských Budějovic velmi nepříznivě protínají centrum města, které je tak značně zatíženo. V důsledku narůstající intenzity dopravy a nebezpečí dopravních nehod byl koncem roku 2006 schválen nový územní plán, jehož podnětem byla nutnost řešení silničního obchvatu města. Historický ráz centra má být zachován. V současné fázi se vykupují pozemky, stavba by měla být realizovaná v letech 2018 až 2019. Dojde-li k tomu právě v těchto letech, není ještě zcela jisté, protože část obyvatel není s navrženým projektem ztotožněna a předložila protinávryh k projednání. Projekční práce stále pokračují a řeší

se především požadavky ohledně omezení rizik hlučnosti a napojení obchvatu na stávající komunikace.

Katastrem města vedou 2 značené turistické cesty: červená (Jaroměřice n/Rok. – Želetava – Telč, Březinova stezka) a žlutá (Jaroměřice n/Rok. – Příštpo – Biskupice). Územím jsou také vedeny značené cyklotrasy (č. 481, č. 5102, č. 5125). Intenzita cyklistické dopravy se zvyšuje s rozvojem cykloturistiky v tomto středně obtížném terénu.

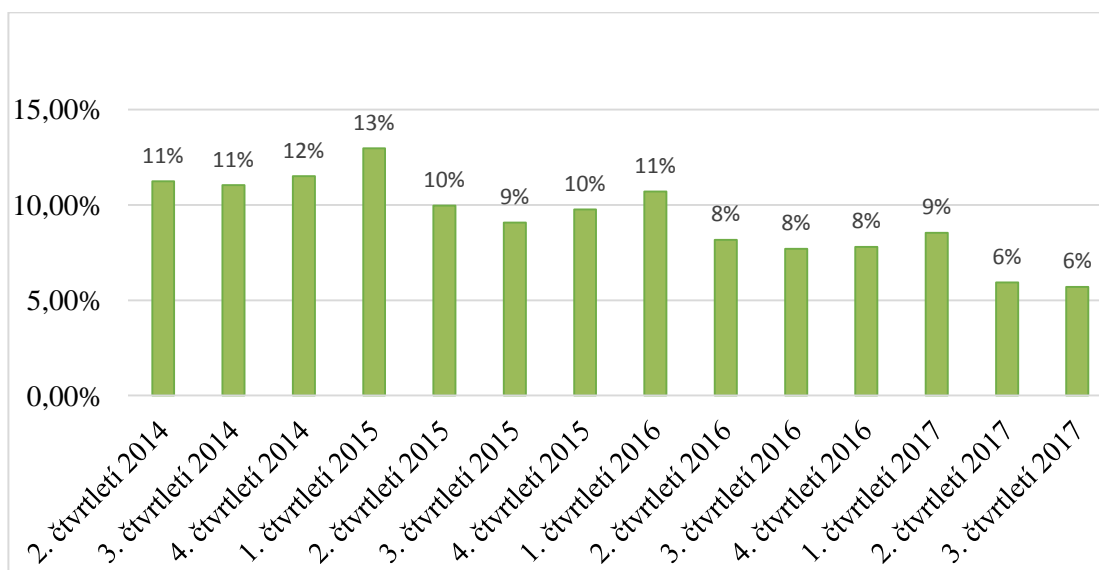
1.7 **Nezaměstnanost**

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR byla míra nezaměstnanosti v Jaroměřicích nad Rokytnou na konci 2. čtvrtletí 2017 6 %. Oproti 2. čtvrtletí předešlého roku je to pokles o 2 %. V průměru bylo za celý rok 2016 bez práce 357 osob, přičemž volných míst bylo 26.

V současnosti (k srpnu 2017) je míra nezaměstnanosti v obci 5,6 %, dosažitelných uchazečů je celkem 230 a volných míst je 32.

Pomocí grafu (graf 5) můžeme určit, že nezaměstnanost v obci Jaroměřice nad Rokytnou, s výjimkou sezónních výkyvů, ke kterým dochází zejména v 1. a 4. čtvrtletí, má stále klesající tendenci. Zatímco ve 3. čtvrtletí roku 2014 byla míra nezaměstnanosti 11 %, ve 3. čtvrtletí roku 2017 je tato hodnota výrazně nižší (6 %).

Graf 5: Vývoj nezaměstnanosti v obci za jednotlivá čtvrtletí (2014 – 2017)

Zdroj: MPSV, *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska*, 2017, vlastní zpracování

V následující tabulce (tabulka 3) vidíme, že v roce 2012 bylo ve věku ekonomické aktivity 68 % z celkového počtu obyvatel. V roce 2016 došlo k poklesu na 66 %, tj. o 2 % méně než v roce 2012 a 2013.

Tabulka 3: Index ekonomické aktivity v letech 2012-2016

Období		2012	2013	2014	2015	2016
Počet obyvatel celkem		4 212	4 170	4 177	4 199	4 181
v tom ve věku (let)	0-14	664	649	661	658	660
	15-64	2 880	2 846	2 819	2 810	2 769
	65 a více	668	675	697	731	752
Index ekonomické aktivity		68 %	68 %	67 %	67 %	66 %

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytou (okres Třebíč), Demografický vývoj, vlastní zpracování

Největšími zaměstnavateli v obci jsou Jaroměřická Mlékárna, a.s., DVD Jaroměřice nad Rokytou.

1. 8 Kriminalita

Město Jaroměřice nad Rokytnou má uzavřenou smlouvu o spolupráci s Policií ČR a úzce spolupracuje s obvodním oddělením Policie ČR v Hrotovicích, pod jehož obvod spadá. Vlastní policejní stanice se nachází v budově městské radnice, jak jsem již zmínila výše. Obec věnuje systematickou pozornost oblasti kriminality, spolupracuje se zainteresovanými stranami a zpracovává svůj program prevence kriminality (Bezpečnostní analýza a program prevence kriminality města Jaroměřice nad Rokytnou, 2017)

Město eviduje řadu problémů souvisejících s veřejným pořádkem a ochranou svého majetku na veřejných prostranstvích. Vyskytují se převážně v centrálních částech města. V minulých letech opakovaně docházelo na náměstí Míru k případům ničení květinové výzdoby. Historická kašna ve středu náměstí je místem, kde se schází skupiny mládeže s rizikovým chováním, například ničení laviček. Dalším místem s výskytem problémů je plocha tzv. Míčova domu v centrální části města. Tato plocha je vybavena mobiliářem pro pořádání kulturních akcí a informačním systémem pro cestovní ruch. Právě zde se vyskytly případy rozbití skleněné výplně vitrín, ničení pódia pro veřejné produkce a výtržnosti.

Město má vypracovaný plán prevence kriminality, například pokračování postupného budování kamerového systému, informovanost občanů, spolupráce se základní školou a hlídková činnost Policie ČR. Pozornost je věnována také dopravním nehodám, pro bezpečnost dopravy fungují radary, automatické měření rychlosti na hlavních směrech vjezdu do města. Za účelem zvýšení bezpečnostní situace ve městě jsou stále upravovány chodníky a pokračuje výstavba přechodů pro chodce. Současně město dbá na pořádek ve městě, poskytování dostupných příležitostí pro kulturní a sportovní vyžití a podporu neziskových organizací působících ve městě.

Za rok 2016 připadá na 4181 obyvatel 65 přestupků a 27 trestných činů. Vzhledem k tomu, že v roce 2016 byla největším problémem majetková trestná činnost, bude město v roce 2017 věnovat zvýšenou pozornost této problematice (dle Programu prevence kriminality města Jaroměřice nad Rokytnou na rok 2017). Tabulka 4 znázorňuje kriminalitu v obci v letech 2012 – 2016. Nejvyšší index na 1000 obyvatel v oblasti přestupků byl v roce 2012 a 2014, v oblasti trestných činů v roce

2013. Celková kriminalita je v posledních dvou letech výrazně nižší oproti předešlým třem rokům. Počet přestupků se za rok 2016 sice zvýšil, počet trestných činů však od roku 2013 postupně klesá.

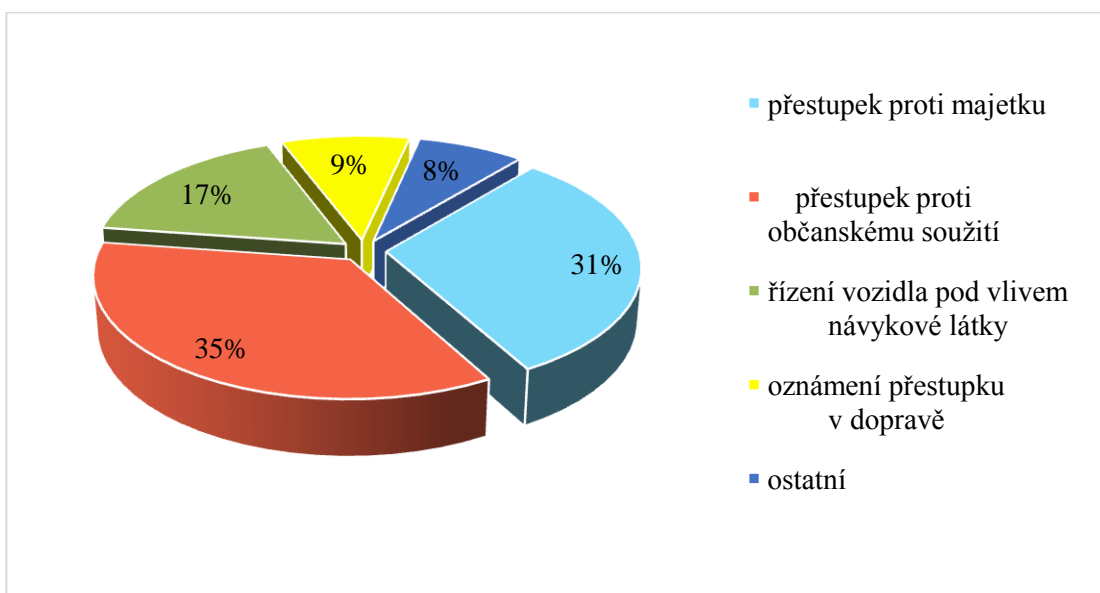
Tabulka 4: Kriminalita v Jaroměřicích nad Rokytnou v letech 2012-2016

Kriminalita - Jaroměřice nad Rokytnou						
Období	Počet obyvatel	Oblast přestupků		Oblast trestných činů		Celková kriminalita index na 1000 obyvatel
		Počet přestupků	index na 1000 obyvatel	Počet trestných činů	index na 1000 obyvatel	
2012	4212	76	18	43	10	28
2013	4170	54	13	58	14	27
2014	4177	75	18	44	11	28
2015	4199	47	11	31	7	19
2016	4181	65	16	27	6	22

Zdroj: Městský úřad Jaroměřice nad Rokytnou, *Bezpečnostní analýza a program prevence kriminality města Jaroměřice nad Rokytnou na rok 2017*, email, vlastní zpracování

Následující dva grafy (6 a 7) popisují, k jakým konkrétním přestupkům a trestným činům došlo v roce 2016.

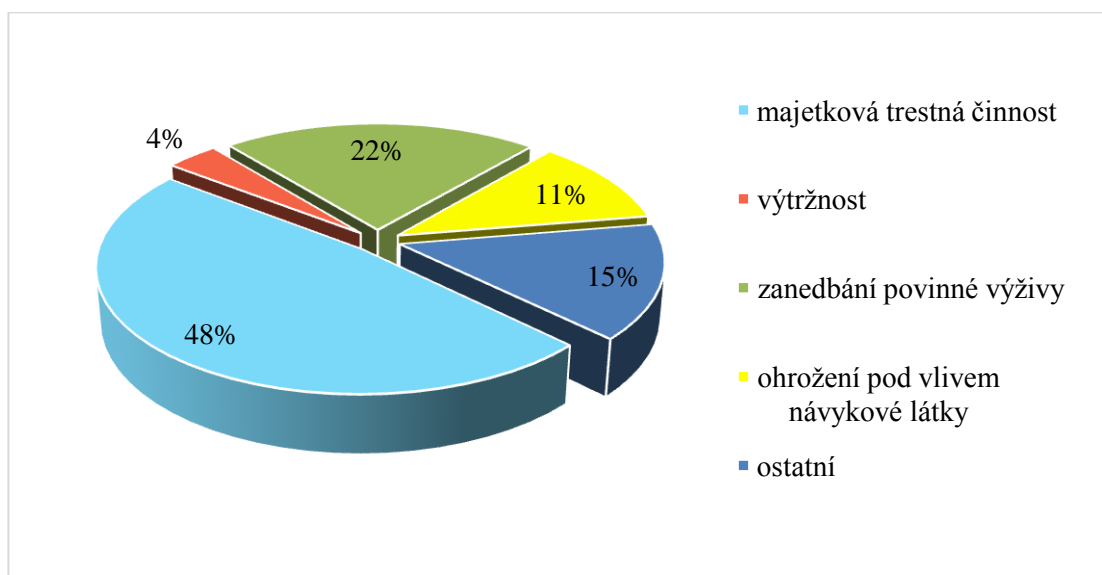
Graf 6: Přestupky na území města Jaroměřice nad Rokytinou za rok 2016

Zdroj: Městský úřad Jaroměřice nad Rokytinou, *Bezpečnostní analýza a program prevence kriminality města Jaroměřice nad Rokytinou na rok 2017*, email, vlastní zpracování

Za období roku 2016 bylo v Jaroměřicích nad Rokytinou zjištěno a řešeno 65 přestupků. Nejčastěji se vyskytovaly přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. Pět přestupků, které tvoří 8 %, připadlo na případy „ostatní“, jednalo se o přestupky ve státní správě, požární ochraně a jiných.

Graf 7: Trestné činy na území města Jaroměřice nad Rokytnou za rok 2016

Zdroj: Městský úřad Jaroměřice nad Rokytnou, *Bezpečnostní analýza a program prevence kriminality města Jaroměřice nad Rokytnou na rok 2017*, email, vlastní zpracování

V oblasti trestných činů bylo v roce 2016 zjištěno celkem 27 trestných činů. Jednalo se z velké části (13 případů) o majetkovou trestnou činnost (spadají sem krádeže, krácení daní, úvěrové a internetové podvody) a šestkrát došlo k zanedbání povinné výživy. Z těchto 27 trestných činů nebyl ve 3 případech pachatel zjištěn nebo stále probíhá šetření k jeho zjištění.

1.9 Kultura a volný čas

Ve městě působí několik společenských a zájmových sdružení, jako příklad uvádím výše zmíněnou Společnost Otokara Březiny o.s., Chránový pěvecký sbor Jaroměřice n./Rok. o.s., Sbor dobrovolných hasičů Jaroměřice n./Rok., TJ Sokol ČOS Jaroměřice n./Rok., Orel-jednota Jaroměřice n./Rok., TJ Destrukce Jaroměřice n./Rok., HC Jaroměřice n./Rok. a Moravský rybářský svaz-MO Jaroměřice n./Rok. Město podporuje Občanské sdružení zdravotně postižených Jaroměřice n./Rok.

Kulturní činnost (spolu s knihovnou a turistickým informačním střediskem) zabezpečuje Městské kulturní středisko. Stará se o přípravu, pořádání a zajišťování kulturních a kulturně vzdělávacích akcí, zejména koncerty, divadelní představení, výstavy, přehlídky, soutěže a prezentace výtvarných děl, semináře, různé kurzy a další odborné akce. Pravidelně spolupracuje na jednotlivých akcích s kulturními, sportovními a občanskými zájmovými spolky ve městě. Po dohodě se školskými organizacemi zajišťuje školní kulturní programy. Shromažďuje, zpracovává a poskytuje informace o kulturních, sportovních a občanských činnostech v Jaroměřicích nad Rokytnou a mikroregionu Rokytná prostřednictvím kulturního kalendáře. Zaměstnanci MKS sídlí v budově barokního Špitálu.

Nejvýznamnější událostí, která se ve městě každoročně koná a má mezinárodní charakter, je Mezinárodní hudební festival Petra Dvorského konaný tradičně v prostorách zámeckého parku, Sálu předků a Chrámu sv. Markéty. Festival každé léto přiláká tisíce návštěvníků a město poctí svojí návštěvou několik významných tuzemských a zahraničních hostů. Kromě vážné hudby festival v posledních letech nabízí i muziku, která proplouvá žánry a stírá hranice mezi klasikou a popovou hudbou.

Kromě tohoto festivalu se pořádají kulturní akce v muzeu Otokara Březiny a Špitálu sv. Kateřiny, především vernisáže, výstavy, přednášky a besedy.

Ve městě se pořádá množství plesů, především v hotelu Opera a lidovém domě, kde se konají i různé koncerty, zábavné pořady a představení. Do dění ve městě se aktivně zapojují také místní dobrovolní hasiči, kteří pravidelně pořádají hasičské závody pro dospělé i děti, zábavy, oblíbený lednový hasičský bál a pronajímají místní areál Střelnice, který je možný za poplatek využít k soukromým a firemním akcím a také městem organizovaným koncertům a sportovním událostem.

Působením Klubu přátel historie se zájemci mohou dozvídat zajímavé informace týkající se naší historie, historie života města a okolních obcí. Klub je otevřený všem zájemcům, kteří chtějí přispívat a působit v mapování města a následně svá zjištění prezentovat a zpřístupňovat veřejnosti. Pravidelné akce a různé poznávací zájezdy pořádá Klub seniorů, jehož účastníky ovšem nemusí být pouze senioři.

Kulturní život ve městě samozřejmě obohacuje také správa zámku. V interiérech zámku a v prostorách zámeckého parku se pořádají kromě standardních prohlídek také speciální noční prohlídky, ozvláštňené situačními historickými scénkami místních dobrovolníků, stejně jako tematicky zaměřené výstavy, přehlídky, vánoční trhy a další akce. Město se snaží pořádat setkání při různých příležitostech, například vzpomínková odpoledne, slavnostní otevírání koupaliště v době zahajování letní sezony a podobně.

Pro děti zajišťuje kulturní program především městská knihovna, která pořádá literární soutěže a besedy se spisovateli, dále Špitál, kde působí Volnočasový klub Špitál a pořádá programy pro děti od 7 do 14 let, jako jsou dílničky, hraní deskových her, zajímavé přednášky a besedy. Děti mají možnost navštěvovat množství různých kroužků organizovaných školou i mimo ni. V lidovém domě se pro děti pořádají divadelní představení. Ke sportu mohou využít nejen děti, ale i dospělí místní hřiště, areál TJ Sokol, tělocvičnu v areálu školy nebo dětské dopravní hřiště, kde je možnost zapůjčení autíček.

V obci nechybí také náboženský život. Farnost pořádá pro své farníky (jak pro dospělé, tak děti) různá setkání, výlety, poutě, aktivity spojené s jednotlivými obdobími liturgického roku, zve na přednášky a uskutečňuje výuku náboženství na místní základní škole. Součástí jaroměřické farnosti je společenství matek, společenství mládeže, chrámový sbor, který má kolem 40 členů a pravidelně zpívá při církevních obřadech, slavnostních mších i koncertech, dále Jednota svatého Josefa a dětská tvořivá dílna Rozmarýnek. Pravidelně je vydáván farní zpravodaj LEF (Jaroměřický LEták Farnosti), který je dostupný jednak v tištěné formě a jednak online na internetových stránkách farnosti (Římskokatolická farnost Jaroměřice nad Rokytnou, online). Farnost spolupracuje s Charitou a je zapojená do projektu Tříkrálové sbírky a projektu Noc kostelů.

Mezi jednu z nejvíce populárních akcí konaných v městě Jaroměřice nad Rokytnou je „Tradiční posvícení“. Tyto oslavy připadají vždy na srpnovou neděli po sv. Vavřinci. V rámci římskokatolické farnosti se dopoledne v kostele sv. Markéty odnepaměti koná mše, po které se většinou rodiny a širší příbuzenstvo schází u společného slavnostního oběda. Každý rok je ve městě připraven kulturní program pro všechny věkové kategorie. Konají se pohádková divadelní představení, koncerty

pro děti i dospělé, děti vystupují se svými tanečními, hudebními a jinými kroužky. Po celý den probíhají trhy s tradičními výrobky uměleckých řemesel a cukrovinkami, jsou připravené stánky s občerstvením. Na náměstí nechybí zábavný park. V pátek před posvícením pořádají dobrovolní hasiči posvícenskou taneční zábavu. Posvícení v Jaroměřicích nad Rokytnou však není a nebývalo spojeno s nošením krojů ani jinými folklórními prvky, tak jako tomu často bývá v jiných obcích.

2 Vymezení kvality života

O podstatě života lidí bylo napsáno mnoho prací, ale jednotný koncept nebyl dosud vytvořen. V minulosti lidstva lze hovořit o mnoha výkladech tohoto pojmu, které ovšem byly poplatné své době a postupem času ztratily svoji platnost. V posledních letech se koncept „kvality života“ stal součástí mnoha vědních oborů a zasahuje do politologie, ekonomie, ale i sociologie, psychologie, environmentalistiky, etiky, medicíny, pedagogiky a dalších vědních disciplín. V současnosti je pojem kvalita života běžně užívaným pojmem nejen politického, ale i laického slovníku.

Vzhledem k tomu, že je pojem součástí mnoha vědních disciplín, můžeme říct, že se jedná o pojem značně interdisciplinární, ačkoliv při výzkumu se kvalitou života uvedené disciplíny zabývají spíše v rámci vlastního oboru a úhlu pohledu.

Současně se jedná o pojem, který má řadu odlišných významových dimenzí, je tedy multidimenzionální. Je možné pod něj zahrnout například pojetí existenciální, psychologické, morální, sociologické, medicínské a mnoho dalších. Z hlediska sociologického pojetí jsou to odlišnosti kvality života v sociálních skupinách a příčiny těchto diferenciací.

Pojem kvalita života nelze kvůli svému vícerozměrnému a subjektivnímu charakteru jednoznačně definovat. Jedná se o pojem široký, nejednotný a těžko uchopitelný. Proto existuje celá řada tendencí, směrů a snah jak ji definovat. Jednotliví autoři mají různé názory a každý vymezuje kvalitu života dle vlastního pohledu a uvážení. Chybí tedy obecně přijímaný teoretický základ, metodologická shoda, neexistuje univerzálně platná definice.

Tato kapitola je věnovaná teoretickému vymezení kvality života a několika dalším aspektům s tímto pojmem souvisejících. Při studiu kvality života je totiž třeba brát v potaz i vývoj a proměny společnosti v čase a prostoru a další souvislosti. Výstupem studie je sestavená vlastní definice kvality života uvedená na konci této kapitoly.

2.1 Historie pojmu

Zájem o kvalitu života je velmi starý, Kinney (in: Vaďurová, Mühlpachr, 2005, s. 7) uvádí, že se objevuje již v římské a řecké mytologii. Podle Křivohlavého (in: Heřmanová, 2012, s. 13), můžeme za první práci zabývající se kvalitou života považovat Aristotelovu práci Etika Nikomachova.

Poprvé pojem kvalita života zmínil Pigou v roce 1920 v práci, jež se zabývala ekonomikou a sociálním zabezpečením, který se však nesetkal s velkým ohlasem. Koncem 30. let 20. století byl pojem kvality života zaveden Thorndikem do psychologie.

Pojem se znovu stal aktuálním po 2. světové válce a napomohly tomu dvě události: 1. Světová zdravotnická organizace (dále jen WHO) rozšířila definici zdraví, která zahrnovala fyzickou, ale i duševní a sociální pohodu (to vedlo k diskusím o měřitelnosti konceptu); 2. Rostoucí sociální nerovnost mezi západními společnostmi se stala impulsem pro různá sociální a politická hnutí a iniciativy. (Vaďurová, Mühlpachr, 2005, s. 7)

V té době se pojem kvalita života objevil u prezidentů USA Kennedyho a Johnsona, kteří pojem kvalita života uvedli do politiky. Jednalo se o změnu image USA – konkrétně oproštění od nekulturnosti, tvrdého boje o život, všeobecné nejistoty, vykořisťovatelských prvků a současně nastolení vzájemné pomoci chudším státům a úcty k menšinám.

V západní teorii se pojem kvalita života používá v souvislosti s určitými důsledky celkového vývoje, orientovaného na racionalismus vědy a techniky. Do společenských věd a ekonomie byl pojem znovu uveden v roce 1967 Galbraithem.

Od 60. let minulého století se začalo uplatňovat širší pojetí pojmu kvalita života, jenž byl chápán zejména jako nemateriální dimenze života. Přestože společnost z ekonomického hlediska zbohatla a získala vysokoškolské vzdělání, nevzrostla spokojenost se životem a v některých případech dokonce poklesla. „Poznání rozdílů mezi prosperitou a spokojeností se životem vyústilo do formulování konceptu kvality života. Uvědomění si skutečnosti, že kvalita života není jednoduchou funkcí materiálního bohatství a že kvantita života jako množství materiálních statků nepřináší

kvalitu života ve smyslu prožívání dobrého života, nazývá Pacione paradoxem blahobytu“ (Murgaš, 2015, s. 63)

V Evropě se pojem kvalita života objevil u Římského klubu, založeném v roce 1968 ve Švýcarsku jako nevládní organizace. Kritika byla směřována na negativní tendence kapitalistické společnosti, zbrojení. Společnost byla vyzývána k humanizaci člověka a světa. Jedním z hlavních aktivit Římského klubu bylo zvyšování životní úrovně lidí a právě kvality jejich života.

Koncem 70. let minulého století nebylo pojetí kvality života spojováno s ideou „žít lépe“, ale spíše „žít jinak“. V empirických výzkumech je možné sledovat počínající odklon od analýzy ekonomických a sociálních životních podmínek a značný příklon k hodnocení životních stylů obyvatel. „Z odlišností mezi realizovaným a chtěným způsobem života byla zpravidla odvozována míra subjektivní spokojenosti s vlastním životem, a tedy i jeho kvalita.“ (Heřmanová, 2012, s. 16)

Zajímavé výsledky přinesl výzkum ze 70. let ve Spojených státech, kdy bylo zjištěno, že zlepšení socioekonomických podmínek života a uspokojení základních biologických potřeb jsou významné jen do určité míry, dokud splnění daných potřeb nedosáhne minimální hranice, většinou vymezené jako hranice chudoby. „Pro subjektivní vnímání kvality života je rozhodující kognitivní hodnocení a emoční prožívání vlastního života, které se socioekonomickým statutem, a dokonce ani s biologickým zdravím, nemusí být v přímé úměře.“ Protože „po překročení této hranice a uspokojení základních životních potřeb je pro kvalitu života, respektive pro pocit spokojenosti s vlastním životem, již rozhodující zejména jeho subjektivní a emoční prožívání.“ (Heřmanová, 2012, s. 15-16)

V 80. letech pak byla kvalita života chápána a užívána zejména jako kritérium pro hodnocení životní úrovně obyvatelstva, například pro hodnocení kvality služeb. Ve výzkumech však postupně častěji převažovalo pojetí kvality života založené na subjektivním vnímání a hodnocení vlastního života. Přesto objektivistické a materialistické pojetí kvality života ve výzkumech nevymizelo. Ve druhé polovině 90. let došlo k rozkvětu výzkumů kvality života, životního stylu a hodnotových orientací.

2.2 Vysvětlení a definice pojmu

Pro svoji terminologickou roztržitost existuje vedle pojmu kvalita života (quality of life) spousta dalších pojmů, užívaných často jako synonyma, avšak jejich význam není doposud zcela jasně definován. Například well-being (pocit pohody), welfare (blahobyť), human development (lidský rozvoj), standard of living (životní úroveň) nebo třeba happiness (štěstí). (Heřmanová, 2012, s. 11) Ivo Možný (Možný, 2002) užívá dva pojmy, které pojí se sociologií a sociální psychologií, jedná se právě o pojmy well-being a welfare. Sociální psychologie se dle Možného zaměřuje spíše na individuální aspekt prožívání a pocitů pohody, jak by snad mohl být přeložen výraz well-being. Sociologie zkoumá spíše welfare, překládáno do češtiny jako blahobyť. Sociologii totiž nezajímá individuální prožívání, ale stav a variabilita úrovně kvality života celé společnosti. Mimo jiné uvádí, že právě sociologie a sociální psychologie umí s tak těžko uchopitelným pojmem, jako je kvalita života, systematicky pracovat a vyvinuly rozsáhlou sadu metod na měření.

Za jednu z nejstarších definic jako oborovou definici kvality života můžeme chápat definici zdraví z roku 1948 (WHO): „zdraví není jen absence nemoci či poruchy, ale je to komplexní stav tělesné, duševní i sociální pohody“ (Heřmanová, 2012, s. 32)

„WHO definuje kvalitu života jako jedincovu percepci jeho pozice v životě v kontextu své kultury a hodnotového systému a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, normám a obavám.“ (Vaňurová, Mühlpachr, 2005, s. 11) Je to široký koncept ovlivněný jedincovým fyzickým zdravím, psychickým stavem, sociálními vztahy a vztahem k životnímu prostředí.

Kvalitu života je dle Vaňurové a Mühlpachra (2005, s. 12-14) možné vymezit pomocí jiných pojmů, charakteristickým znakem nebo vzájemnou souvislostí těchto znaků, výčtem, měřitelnou veličinou či zdůrazněním určité oblasti. Definice kvality života pomocí jiného pojmu – například vycházející z definice zdraví WHO – jako „subjektivně pocíťované zdraví“ či jako „komplexní měření fyzické, psychické a sociální pohody, štěstí, spokojenosti a naplnění tak, jak je vnímána každým jedincem nebo skupinou. T. Halečka (in: Vaňurová, Mühlpachr, 2005, s. 12) říká, že kvalita života jako taková neexistuje, význam nabývá jedině, je-li vymezeno konkrétní

prostředí, ve kterém je měřena. Kvalita života musí být vždy spojena s řešením otázky „jaká kvalita a pro koho“. Dále uvádím příklad definice vyjadřující vztah mezi charakteristikami kvality života: Maslowova pyramida potřeb se stala základem Dickensovy definice, která vymezuje kvalitu života jako měření velikosti nepoměru mezi nenaplněnými a naplněnými potřebami a přáními. Kvalitu života vymezují mnohé způsoby, od definic obecných po definice komplexní, které se zaměřují na jeden aspekt kvality života. Například Ferransova definice spatřuje kvalitu života jako „jedincův pocit spokojenosti, pramenící z pocitu uspokojení či neuspokojení v oblastech života, které jsou pro něj důležité“.

Další možný výčet různých definic najdeme u Heřmanové (2012, s. 32–43). Například Szalai „definuje kvalitu života jako stupeň výjimečnosti způsobu a uspokojivého charakteru života, jako osobní existenční stav zdraví, stav pohody. Spokojenost se životem je podle něj určována jednak objektivními skutečnostmi a faktory, jednak i subjektivním vnímáním a hodnocením těchto skutečností a faktorů, vnímáním a hodnocením sebe sama, tj. sebereflexí“. Pacione tvrdí, že kvalitu života lze postihnout dvěma dimenzemi, jednak tím, jak lidé svůj život prožívají, jednak tím, v jakých podmínkách tito lidé žijí. První dimenzi chápe jako subjektivní či psychologickou, druhou dimenzi chápe jako objektivní, environmentální a prostorovou. Pullmann a kolektiv ve své práci konstatují, že „kvalita života člověka je soubor indikátorů kvality, které člověku dávají schopnost plnit poslání v jednotlivých obdobích života pro společné dobro“. Benáček a Reichlová: „koncept kvality života je pokusem zachytit fakt, že lidský život se odehrává na mnoha úrovních a všechny tyto dimenze lidského života ovlivňují to, zda je člověk šťastný a spokojený se svým životem“.

Velký sociologický slovník (Maříková a kol., 1996, s. 557) uvádí, že pojem kvalita života je „určen především protikladem k objemovým, makroagregátovým ekonomickým a se ziskem souvisejícím kritériím výkonnosti a úspěšnosti společenského systému“. „Na úrovni života jednotlivce bývá idea kvality života stavěna proti tzv. konzumnímu životnímu stylu.“ Konzumní životní styl současnosti, který ve své podstatě vybízí jednotlivce k preferování vlastnictví spotřebních předmětů, k trávení volného času nabízenou zábavou a tlačí jej do výkonu a vydělávání dalších peněz na další nákupy a zábavu nemůže ve skutečnosti nahradit člověku absenci uspokojování jiných potřeb, zejména duchovního charakteru. Proti

tomuto způsobu života byla idea kvality života a představa dosažení její potřeby vzhledem k nespokojenosti s některými rysy současné společnosti i na její kritiku situována do budoucnosti. Pojem kvalita života tak je častým tématem současné futurologie.

„Kvalita života se dotýká pochopení lidské existence, smyslu života a samotného bytí. Zahrnuje hledání klíčových faktorů bytí a sebepochopení. Zkoumá materiální, psychologické, sociální, duchovní a další podmínky pro zdravý a šťastný život člověka. Komplexní pohled na život postihuje jak vnější, tak i vnitřní rozměry člověka.“ (Svobodová in: Šubrt a kol., 2008, s. 122)

2.3 Rozsah pojetí kvality života

Kvalita života se nevztahuje pouze na jednotlivce, to je jen dílčí rozměr. Tři hierarchicky rozdílné sféry kvality života dle Engela a Bergsma (Křivohlavý, 2002, s. 163 – 164):

- Makro-rovina – otázky kvality života velkých společenských celků (národní státy, kontinenty,...)
- Mezo-rovina – měření v malých sociálních skupinách (podnik, škola,...)
- Osobní (personální) rovina – život jednotlivce, zvažuje se subjektivní hodnocení zdraví, spokojenosti, každý z nás v této dimenzi hodnotí sám kvalitu vlastního života

Křivohlavý upozorňuje, že je vždy nutné vymezit, o kterou rovinu nám jde, pokud se zabýváme kvalitou života.

Dále uvádí, že můžeme rozlišit různý rozsah kvality života, a to dle rozdílného chápání pojmu „člověk“. Můžeme se zabývat kvalitou života jednotlivce, kvalitou života dvojice lidí (př. přátel, manželů, učitele a žáka), ale také skupiny lidí a to malé (rodina, třída) i velké (obyvatelé Moravy, ČR) oblasti či na celém kontinentě.

Podle Křivohlavého je možné rozlišovat statické a dynamické pojetí kvality života. Na jedné straně můžeme mluvit o životě lidí a mít na mysli stav k určitému časovému údaji, například kvalita života dětí v současných dětských domovech. Na

druhé straně můžeme mluvit o kvalitě života v dynamickém pojetí, tedy například vývoj kvality života v posledních deseti letech.

Kromě toho mluví o deskriptivním a preskriptivním pojetí kvality života, kdy deskriptivním pojetím míní studie, které se dívají na kvalitu života podobně jako přírodovědec, který se ptá na existenci určitého druhu v dané oblasti a popisuje stávající stav. Preskriptivně se ptáme po žádoucím stavu, jde o cíl, ke kterému mají být zaměřeny naše snahy.

2.4 Dimenze kvality života

Podle Křivohlavého (2004) můžeme rozlišovat dvě dimenze kvality života – objektivní a subjektivní. Payne (2005) uvádí, že existence těchto dvou dimenzí znamená, že plníme požadavky, které souvisejí s materiálními a sociálními podmínkami života, fyzickým zdravím a sociálním statutem.

Objektivní dimenze sleduje materiální zabezpečení, sociální podmínky života, sociální status nebo třeba fyzické zdraví. Taktéž dle Vad'urové a Mühlpachra (2005) se jedná o souhrn sociálních, ekonomických, environmentálních a zdravotních podmínek, které ovlivňují život jedince. V pojetí Heřmanové (2012) se pro objektivní kvalitu života bere v potaz dosažená životní úroveň nebo jakkoliv měřitelné životní podmínky daného obyvatelstva či jednotlivce. Mezi objektivní podmínky řadí životní podmínky a životní úroveň. Jak životní podmínky, tak životní úroveň se navzájem prolínají a ovlivňují, jelikož s vyšší materiální a finanční životní úrovní souvisí větší možnost výběru a větší dostupnost specifických nebo kvalitnějších produktů a služeb, a tím také objektivní a často i subjektivní kvalita života.

Subjektivní dimenze se zaměřuje na člověka samotného, jeho individuálního vnímání. Podle Heřmanové (2012) vychází subjektivní kvalita života z vnímání objektivní kvality života. Mezi nejvýznamnější faktory, které ovlivňují proces vnímání, patří především věk, od kterého se následně odvíjí životní zkušenosti nebo generačně odlišné nároky ohledně životních podmínek. Dále ovlivňuje subjektivní proces vnímání a hodnocení objektivních životních podmínek úroveň vzdělanosti, typ profese, typ osobnosti, sociální status, osobní přímá zkušenost s daným životním

prostředím, religiozita a další. Tyto faktory spolu se svou významovou hierarchií a zejména diferencujícím vlivem na spokojenost respondentů s různorodými životními podmínkami jsou v podobě identifikačních otázek běžně součástí sociologických výzkumů. (Heřmanová, 2012, str. 48) Jinými slovy subjektivní dimenze souvisí s emocionalitou jedince a jeho celkovou spokojeností se svým životem. (Payne, 2005, str. 207)

Pacione (2003) považuje za nejdůležitější pocity a osobní zkušenost jedince, tedy dimenzi subjektivní. Současně upozorňuje, že kvalita života musí být chápána v interakci s osobními charakteristikami a prostředím. Dle něj není možné kvalitu života měřit jen na bázi ekonomického hlediska, ale je nezbytné brát v potaz též sociální, environmentální a politické hledisko. Názory autorů na důležitost subjektivních nebo objektivních dimenzi jsou ale různé.

2.5 Činitelé kvality života

Jesenský (in Vaňurová, Mühlpachr, 2005) rozlišuje vnitřní a vnější činitele. Vnitřními činiteli jsou všechny faktory ovlivňující rozvoj a integritu osobnosti. Vnější činitelé představují podmínky jejich existence. Jde o ekologické, společensko-kulturní, výchovně vzdělávací, pracovní, ekonomické a materiálně technické aspekty. Tato oblast se obsahově shoduje s objektivní dimenzí kvality života.

2.6 Indikátory kvality života

Indikátor obecně je pozorovatelný, zjistitelný jev, vlastnost či charakteristika sloužící k vyjádření jiných vlastností a jevů. Ve společenských vědách bývá chápán jako nástroj analýzy společenských jevů nebo nástroj jejich ovlivňování. V empirickém výzkumu se ukazatelé využívají při operacionalizaci a měření sociálních jevů. (Maříková a kol., 1996)

Kvalitu života není možné měřit jednoduše či přímo. „Snahám o jakoukoliv její kvantifikaci musí předcházet jak obecná operacionalizace a diskuse pojmu, tak z ní vycházející volba konkrétních indikátorů kvality života.“ (Heřmanová, 2012,

str. 96) Těmito indikátory je možné rozumět „jakákoliv číselná fakta, tedy data (proměnné, indexy a jiné odvozené kvantitativní charakteristiky), která mají anebo mohou mít nějaký vztah ke kvalitě lidského života“ (tamtéž). Komise OSN ve svém textu o udržitelném rozvoji objasňuje funkce a významy indikátorů takto: „Indikátory plní celou řadu funkcí. Mohou zjednodušovat, objasňovat a zprostředkovávat souhrnné informace pro rozhodování, pomáhat začleňování přírodních a sociálních věd do rozhodování a pomáhat měřit směřování k udržitelnému rozvoji. Mohou poskytovat včasné varování před možnými ekonomickými, sociálními a environmentálními ohroženími. Představují také důležité nástroje pro přenos idejí a hodnot“ (In: Heřmanová, 2012, str. 96)

Stanovení indikátorů kvality života bylo vždy hlavním problémem všech hnutí a organizací. A Toffler (in Vaďurová, Mühlpachr, 2005, s. 8) zdůraznil, že z pohledu ekonomie existuje řada indikátorů, které umožní měřit produktivitu, efektivitu, ceny, tempo a směr změn, atd., ale v oblasti sociálních vztahů nenalezl žádné indikátory pro měření kvality života. Otázka kvality života se stále více dostává do popředí zájmu ze dvou příčin. Jednak růst ekonomiky zajišťuje občanům uspokojení materiální potřeby, ale současně paradoxně přináší ohrožení zdraví a existence.

První faktory ovlivňující kvalitu života vymezil W. Forrester: zabezpečení potravinami, finance zabezpečující životní tabard, stav znečištění životního prostředí, hodnota růstu počtu obyvatel. Toto vymezení upřesnila OSN v roce 1961 a v roce 1974 systematizovala sociální indikátory do 8 skupin (Vaďurová, Mühlpachr, 2005, s. 8):

- 1) Zdraví
- 2) Kvalita pracovního prostředí
- 3) Nákup zboží a služeb
- 4) Možnost trávení volného času
- 5) Pocit sociální jistoty
- 6) Možnost rozvoje osobnosti
- 7) Fyzikální kvalita životního prostředí
- 8) Možnost účasti na společenském životě

Znakem všech diskusí o kvalitě života je ale nejednotnost ve stanovení indikátorů kvality života a jejich důležitost. Odborníci se shodují, že vymezení pojmu kvality života závisí na účelu jeho měření. Výsledkem je velká rozmanitost definic kvality života a množství nástrojů – nejčastěji dotazníků nebo strukturovaných rozhovorů.

„Kvalita života je posuzována především podle indikátorů životního prostředí, ukazatelů zdraví a nemoci, úrovně bydlení a rekreace, mezilidských vztahů, volného času, sociálních i technologických charakteristik práce, možností podílet se nad řízení společnosti, podle osobní i kolektivní bezpečnosti, sociálních jistot a občanských svobod.“ (Maříková a kol., 1996, s. 557) Nelze nevidět v současném světě rostoucí zájem a diskuse týkající se globálních problémů, zejména ekologické stránky života a proto roste stále více význam indikátorů odvozených od těchto témat. V současné době se u některých výzkumů zvyšuje důraz spíše na subjektivní hodnocení spokojenosti jednotlivce se svým životem. Na druhé straně se však prosazuje i snaha nalézat objektivnější kritéria, především v rámci tzv. hnutí sociálních ukazatelů.

Payne (2005) uvádí, že v souvislosti s problematikou indikátorů jako je například ukazatel blaha společnosti, se začalo ukazovat, že růst ekonomiky nevede k větší spokojenosti lidí se svým životem, ale ke zvýšení počtu požadavků, které se v určitých situacích nedají naplnit.

2.7 Měření kvality života

„Přístupy a způsoby zkoumání jsou velmi rozmanité. Kvalita života je studována buď jako souhrn dílčích „kvalit“ jednotlivých stránek života (objektivně existujícího stavu včetně subjektivní dimenze spokojenosti s tímto stavem), nebo holisticky jako celek s vlastní strukturou a významem. Mnohdy je zcela redukována na zjišťování úrovně spokojenosti s daným stavem. (Svobodová in: Šubrt, 2008, s. 124)

Přestože o složitosti samotného vymezení pojmu kvality života jsem se již zmiňovala, nelze se obdobě nevyjádřit i o měření kvality života, protože, jak jsem již

zmiňovala výše (podkapitola 2. 6.), ji nelze měřit jednoduše nebo vždy jednoznačně. Teprve po definování si tohoto pojmu a provedení operacionalizace a zvolení konkrétních indikátorů se můžeme snažit o kvantifikaci a stanovení úrovně kvality života. Pro vnímání kvality života je důležité sociální a filozofické začlenění jedince nebo skupiny obyvatel ve společnosti a navíc v konkrétním teritoriu. V různých částech světa si pod tímto pojmem mohou lidé představovat mnohdy velmi odlišné věci. Možností měřit kvalitu života se zabývají mnozí autoři a kladou si zásadní otázky typu „jaký typ veličin měřit“ (zvyšuje se zájem o subjektivní výpovědi) a podobně.

Kvalita života pak bývá měřena ze tří úhlů pohledu:

- Objektivní měření sociálních objektů
- Subjektivní odhad spokojenosti se životem
- Subjektivní odhad spokojenosti s konkrétními oblastmi života

Kolektivní kvalita života se relativně dobře dá vysledovat pomocí ukazatelů, jako jsou vzdělání, kulturní vyžití, mzdové ohodnocení, bezpečnost, stabilita společnosti, apod.

Spokojenost se životem je pak spíše symbióza životních postojů, hodnot, cílů a životního stylu, které umožňují dosáhnout pocitu životního naplnění. Sejně tak se do subjektivního hodnocení kvality života nemusí zahrnovat životní úroveň větší společnosti a materiální bohatství této společnosti, ale spokojenost se svým životem, jeho naplněním a svou životní úrovní.

Můžeme mluvit o dvou principech měření. Jednak o měření jako procesu spojování abstraktních konceptů s pozorovatelnými indikátory. Měření může být prováděno přímo nebo nepřímo. „Měření je proces přiřazování čísel objektům nebo událostem podle určitých pravidel.“ (Vaňurová, Mühlpachr, 2005, s. 40). Vaňurová s Mülpachrem uvádějí, že měření je realizováno na těchto úrovních:

- Poměrová
- Intervalová (rozdíly mezi proměnnými jsou měřitelné)
- Ordinální (proměnné mohou být seřazeny)
- Nominální (proměnné mohou být pouze vyjmenovány)

Druhým principem měření je pak škála. „Škála je soubor symbolů nebo číslic, které jsou sestaveny tak, že symboly nebo číslice stanoveným způsobem korespondují s charakteristikami jedince. Stupnice obsahují komponenty, které popisují koncept a sérii odpovědí, které hodnotí danou oblast.“ (Vaňurová, Mühlpachr, 2005, s. 40).

Pro měření kvality života je možno využít tyto hodnotící stupnice:

- 1) Oddělené odpovědi (výborný – dobrý – špatný)
- 2) Likertova stupnice (pro určení stupně souhlasu nebo nesouhlasu s tvrzeními využívá popisy názorů)
- 3) Vizuální analogie (používá se škála ukotvená slovy pouze v jejích extrémech)
- 4) Adjektivní (podobné jako u vizuální analogie, ale škála v tomto případě obsahuje slova)

Pro měření kvality života je důležité pochopení konceptů a také výběr a použití vhodných nástrojů pro samotné měření a stejně tak správný výklad výsledných hodnot měření. Nástrojem může být dotazník, test nebo pozorování. Hodnota pak může být číslo vycházející z aplikace měřených nástrojů. Přímě měřitelné mohou být fyzické nebo biologické charakteristiky. Ale sociální a psychologické charakteristiky mají abstraktní charakter a jsou jen obtížně určitelné. Proto mohou být měřeny jen nepřímě. Navíc se mohou lišit nástroje pro měření jednoho stejného atributu v různých případech, což může ovlivnit interpretaci výsledných hodnot. Je proto velmi důležité vybrat správné nástroje tak, aby výsledné hodnoty umožnily co nejpřesnější interpretaci výsledků měření. Stejně nástroje pro více oblastí mohou zapříčinit nesprávný výklad naměřených hodnot, tedy je nutné nástroje pro měření vždy pečlivě připravit. Každé měření kvality života by mělo vykazovat určité parametry, které dokladují věrohodnost takového měření kvality života. Takovými předpoklady pro kvalitní výzkumné měření jsou reliabilita (spolehlivost), validita (platnost) a citlivost.

Kvalita života je velmi subjektivní věc a její měření je proto velmi nesnadné stejně jako výběr správné metodiky a výběr nejvhodnějších nástrojů. Pokouší se o to mnoho organizací, také za Českou republiku se vydává Zpráva o lidském rozvoji, která vyhodnocuje zejména ekonomické ukazatele (HDP, produktivita práce), demografické (přírůstek obyvatel, úmrtnost, střední délka života), zdravotní stav

populace, vzdělanost (studenti na VŠ, gramotnost obyvatel, délka školní docházky), stav kriminality a ekologické prostředí. Za průkopníka měření kvality života je považován Potůček, který definoval a interpretoval Index kvality a udržitelnosti života pro roky 1990 – 2000. Použil 101 indikátorů seskupených do 4 oblastí a 12 podoblastí. Pro hodnocení regionální kvality života vybral indikátory jako demografický vývoj, kriminalita, zdravotní stav obyvatel, zdravotní péče, vzdělání, bytová výstavba, sociální oblast, ekonomiku a oblast environmentální. Avšak jeho výzkum více zobrazuje stupeň vyspělosti jednotlivých krajů než vlastní kvalitu života. To je dáno především velkým počtem ekonomických ukazatelů.

Měřením kvality regionální kvality života se zabývali také další autoři. Přínosný je například přístup Murgaše, který přiřazuje vybraným indikátorům kvalit života různé váhy a tímto významně odlišuje ukazatele. Jeho práce je zajímavá i tím, že z ní vyplývá souvislost kvality života s oblastí hodnot.

Z hlediska měření subjektivní kvality života bývá kvalita života zkoumána jako individuální vnímání rozličných stránek životní reality daného jedince. Tuto rovinu zkoumání kvality života tvoří analýza životní spokojenosti a osobní pohody. Pozorovanými subjektivně podmíněnými indikátory jsou pocity štěstí a radosti, pocity spokojenosti, seberealizace v rámci sociálních vztahů a podobně. V rámci měření subjektivní kvality života je možné použít sociologických a sociálně psychologických přístupů a jejich používaných nástrojů a metod.

Heřmanová (2012) v souvislosti s indexy a způsoby měření objektivní kvality života uvádí, že objektivní ukazatele a z nich utvořené indexy umožňují identifikovat situaci a vývojové trendy v oblasti environmentálních, demografických, sociálních, ekonomických a dalších jevů na různých úrovních a to jednak na úrovni mezinárodní, národní, regionální, místní, ale také personální. Měření kvality života na národní, regionální a lokální úrovni pak probíhá pomocí jiných indexů a za použití jiných nástrojů než na úrovni globální. Zejména proto, že na nižších hierarchických úrovních nejsou statisticky sledovány stejné ukazatele nebo jsou pro obyvatele dané úrovně důležitější a vhodnější jiné indikátory. Z hlediska zkoumání objektivní kvality života na regionální úrovni by podle Heřmanové bylo vhodné se zaměřit na území, kterými by mohly být reálně existující pracovní či dojížděkové mikroregiony nebo podobně administrativně členěná území spravovaná obcemi s rozšířenou působností. V jejich

rámci by pak mohla být efektivně zkoumaná objektivní kvalita života a výzkumům by mohlo být nastaveno „sociologické zrcadlo“ možných terénních šetření zaměřených na zjištění subjektivního vnímání regionálně specifických životních podmínek nebo zjištění subjektivního prožívání a hodnocení vlastního života respondentů. V souvislosti s měřením individuální kvality života, je subjektivně prožívaná kvalita života zkoumaná jako vnímání rozmanitých stránek životní reality daného jedince daným jedincem. Sledovanými subjektivně podmíněnými indikátory jsou například pocity životního štěstí a radosti, pocit spokojenosti s prožíváním vlastního života a podobně. Hlavním nástrojem bývá dotazníkové šetření zaměřené buď na zkoumání celkové spokojenosti nebo spokojenosti s dílčími aspekty života či oboje nebo na zjištění faktorů, které dané stavy ovlivňují.

2. 8 **Prostorové úrovně zkoumání kvality života**

V posledním odstavci předešlé podkapitoly jsem se zmínila o měření kvality života na různých hierarchických úrovních, ke kterým se v této podkapitole znovu vracím. V každé úrovni najdeme omezení z hlediska typu dat a metod jejich získávání. Důležité je brát v úvahu, kdo je nositelem zkoumaného jevu, zda je to jednatel, skupina jedinců, domácnost, konkrétní územní jednotka a jaká data pro jednotlivou hierarchickou úroveň existují, zda jsou dostupná, jaký mají charakter a kvalitu. Problémový bývá způsob vymezení daných regionů – přirozený, administrativní, funkční a jiné. Podstatná je také otázka možného zobecnění a platnosti těchto zobecněných závěrů na jiných hierarchických úrovních než na té, pro kterou byl tento závěr učiněn. Podle Heřmanové (2012) můžeme mluvit o třech základních úrovních zkoumání kvality života: mikroregionální a lokální, mezoregionální a makroregionální.

Na mikroregionální a lokální, tedy nejnižší prostorové úrovni, se realizuje jak objektivní, tak subjektivní kvalita života a zároveň je možná jejich komparace. Na této úrovni je možné zjišťovat: „pocity životní spokojenosti, štěstí, spokojenosti se zdravím a životními podmínkami obecně“ (Heřmanová, 2012, str. 66). Výzkumy na této úrovni bývají kvalitní, reprezentativní a nezkrácené. Mohou docházet k široké varietě výsledků. Běžnou a vhodnou metodou sběru dat jsou terénní šetření pomocí

dotazníků a standardizované či nestandardizované rozhovory, popřípadě obsahová analýza dokumentů.

Z hlediska mezoregionální úrovně je poznání kvality života a jejích souvztažností obecnější. Výzkumy se snaží zachytit především kvalitu života u větších sociálních celků či větších souborů jedinců. Převažují výzkumy objektivní kvality života, které navíc příliš nerozlišují, zda se jedná o objektivně měřitelné nebo subjektivně prožívané skutečnosti a do svých úvah a analýz zahrnují ty, „které jsou v podobě indikátorů buď k dispozici, nebo mohou souviset s odpovědí na otázku, Kde se žije nejlépe?“ (Heřmanová, 2012, str. 67). Zároveň pro tuto úroveň existuje nejméně propracovaná metodika výzkumu kvality života.

Makroregionální úroveň operuje výhradně s objektivními podmínkami, kterými mohou být: dosažení společenského pokroku, hospodářského a sociálního rozvoje nebo třeba přírodní a ekonomické podmínky v daném území. Tyto podmínky bývají vztaženy k velkým územním celkům a zprůměrované pro velké skupiny rezidentů. Uvedené pojetí je sice zobecňující, zároveň ale může výrazně zkreslovat. Přesto, že jsou za účelem měření kvality života konstruovány a používány různé agregované indexy, jejich vlastní vypovídající schopnost bývá problémová zejména v důsledku vágního a různého chápání pojmu kvalita života v souvislosti například s kulturními kontexty. Význam tohoto přístupu ke zkoumání kvality života je především v oblasti mezinárodních komparací.

Autorka uvádí, že, „posun od makroregionálního pojetí k pojetí mikroregionálnímu bývá spojen s posunem těžiště zkoumání od objektivní k subjektivní kvalitě života“ (Heřmanová, 2012, str. 69). Nezpochybnitelné je i to, že člověka a společnost nemůžeme zkoumat odděleně od lidmi obývaného prostoru, ale pouze v historickém, kulturním a interaktivním kontextu.

2.9 Kvalita života a sociologie

Sociologie se dívá na kvalitu života z jiného úhlu pohledu než například medicína nebo psychiatrie. Vnímá kvalitu života v protikladu k ekonomickému úspěchu, pracovní výkonnosti či společenskému uznání. Konzumní styl, soukromé

vlastnictví ani dostatek peněz nemohou člověka uspokojit plně a kompenzovat absenci uspokojení jiných než materiálních potřeb. Kvalita života je pak „ovlivněna mnoha komponenty jako např. kultura, vyznání, zdravotní status, příjem, věk, podmínky mobility, uspokojení z práce, mobilita, doprava, atd.“ (Dvořáková, Dušková, Svobodová a kol., 2006, str. 23).

Pojem kvalita života je v sociologii užíván ve čtyřech odlišných určeních (Maříková a kol., 1996, s. 557) jako:

- 1) Odborný pojem - vyjadřuje a operacionalizuje kvalitativní stránky životních procesů a kritéria jejich hodnocení; kvalita života je zde posuzována podobně jako z pohledu medicíny a ekonomie, protože je indikována zdravím, hmotným zabezpečením, úrovní bydlení apod.
- 2) Programové politické heslo – obrací pozornost široké veřejnosti k novým úkolům společnosti, přesahuje materiální úroveň a vojenskou sílu
- 3) Sociální hnutí – vzniká jako iniciativa ekologů, protikonzumentských, protirasových hnutí apod.
- 4) Reklamní, bezobsažný slogan – vybízí k novému konzumu (zejména bydlení, cestování, umění); někdy ale může také naopak obsahovat kritiku společnosti a vytvářet nový obraz světa a člověka. Od 70. let se prosazuje kvalita pod heslem „žít jinak“ nikoli „žít lépe“, jak již bylo jednou výše zmíněno.

Pro sociologii je kvalita života velmi komplexní oblastí, v níž je třeba kvalitu života vymezit hlouběji vůči životní úrovni, způsobu života a životnímu stylu, které s kvalitou života souvisejí, ale nelze je s ní ztotožňovat. Vadurová a Mühlpachr (2005) uvádí, že životní úroveň se určuje podle reálných příjmů lidí a vyjadřuje zejména materiální a ekonomické podmínky člověka. Dvořáková, Dušková, Svobodová a kol. (2006, str. 23) k tomuto uvádějí, že „zatímco zkoumání životní úrovně se zabývá víceméně objektivizovanými, měřitelnými ekonomickými ukazateli, zaměřenými převážně do oblasti hmotné spotřeby, zkoumání kvality života je nad rámec tohoto přístupu – do oblasti nemateriální, do oblasti subjektivního prožívání osobních životních podmínek a situací“. Kvalita života tak „představuje něco, co překračuje čistě materiální potřeby, které je možné uspokojit prostřednictvím zboží, a vztahuje se k duchovní, nemateriálním hodnotám“. (tamtéž, str. 23)

Způsob života je pak kategorií, která charakterizuje život člověka jako celek a zachycuje jeho charakter, obsah a strukturu. „Způsob života vystupuje jako strukturovaný projev materiálního a duchovního života, jehož součástí je životní úroveň. Zároveň ovlivňuje i charakter životního stylu. Dalo by se říct, že životní styl je projevem určitého životního způsobu (...).“ (Vařurová, Mühlpachr., 2005, str. 30)

Životní styl vymezuje Velký sociologický slovník (1996, str. 1246) jako „strukturovaný souhrn životních zvyků, obyčejů, resp. Akceptovaných norem, nalézajících svůj výraz v interakci, v hmotném, věcném prostředí, v prostorovém (teritoriálním) chování a v celkové stylizaci“.

Zdrojem lidského chování a klíčem k jeho pochopení jsou potřeby. A. W. Maslow vytvořil sedmistupňové rozlišení potřeb mezi dvěma extrémami – zajištěním existence (entropickým minimem) a dosažením kvality života. V tomto rozlišení potřeb se setkáváme s vlivem peněz na kvalitu života. Jak je patrné z obrázku (obrázek 8), vliv peněz je nejsilnější při zajišťování biologických potřeb a potřeby bezpečí a jistoty. Seberealizace se odvíjí od osobních dispozic, peníze jsou pouze prostředkem k rozvoji a estetické potřeby jsou penězi ovlivněny jen minimálně. Obecně platí, že „lidé v ohrožení upřednostňují potřeby dosažitelné penězi a naopak lidé zabezpečení uspokojují potřeby související s kvalitou života, tedy vrcholem Maslowovy pyramidy. (Vařurová, Mühlpachr, 2005, str. 33)

Obrázek 8: Sedmistupňové rozlišení potřeb

Zdroj: Vařurová, Mühlpachr, 2005, str. 32

Pro jednání a existenci člověka mají také zásadní význam hodnoty. Tyto hodnoty vyplývají ze zájmů a potřeb, představují cíle a ideály, vážou se na smysl i normy lidského života.

Zajímavý je model čtyř kvalit života, uvedený v tabulce 5, který pochází od nizozemského sociologa Ruut Veenhovens. Rozdíl mezi životními šancemi (či předpoklady) a životními výsledky je prezentován vertikálně, rozdíl mezi vnějšími a vnitřními kvalitami horizontálně. Vnějšími kvalitami jsou myšleny charakteristiky prostředí včetně společnosti a vnitřními kvalitami jsou pak charakteristiky individua. Kombinace těchto dvou dichotomií poskytuje čtyřnásobnou matici.

V horní polovině tabulky vidíme dvě varianty kvality života – vnější příležitosti v prostředí společnosti s vnitřními kapacitami jedince ke schopnosti jeho využívání. Autor uvádí, že životní šance mohou být vyjádřeny termínem „vhodnost“ a osobní kapacity slovem „životaschopnost“. Levý horní kvadrant vyjadřuje význam dobrých životních podmínek (životní prostředí, sociální kapitál, životní úroveň apod.). Pravý horní kvadrant vyjadřuje vnitřní životní šance, tedy jak dobře jsme vnitřně vybavení ke zvládnutí a vyrovnávání se s životními problémy (jaký je náš psychologický kapitál, adaptivní potenciál či způsobilost a zdraví).

Dolní polovina tabulky se týká kvality života s ohledem na její výsledky. Tyto výsledky mohou být posuzovány dle jejich významu pro prostředí a významu pro jedince. Vnější hodnota života je vyjádřena pojmem „užitečnost života“ a vnitřní hodnota je nazvaná jako „ocenění či vlastní hodnocení života“. Levý dolní kvadrant reprezentuje představu, že dobrý život musí být dobrý pro něco víc, než jen sám o sobě. To předpokládá určité vyšší hodnoty než je přežití. Gerson (in Veenhoven, 2000, s. 5) toto označuje jako „transcendentální“ koncepcie kvality života. Přestože existují další označení, Veenhoven píše, že sám preferuje jednodušší „užitečnost života“ a přiznává, že toto označení může vést k nepochopení a nedorozumění. Život člověka může být užitečný z nějakého hlediska, aniž bychom to věděli. Konečně spodní pravý dolní kvadrant představuje vnitřní výsledky života. To je dle autora kvalita v očích každého pozorovatele. Tato kvalita se „zhustila“ do subjektivního hodnocení života. Obvykle bývá označována výrazy „subjektivní pohoda“, „životní spokojenost“ a „štěstí“. Života má dle Veenhovens více této kvality. Uvádí, že v pohádkách je kombinace intenzity a trvání vyjadřována frází „žili dlouho a šťastně“.

Tabulka 5: Model čtyř kvalit života

	Vnější kvality	Vnitřní kvality
Životní šance	Vhodnost prostředí	Životaschopnost jedince
Životní výsledky	Užitečnost života	Ocenění či vlastní hodnocení života

Zdroj: Veenhoven (2000, s. 4-5), vlastní překlad

2. 10 Kvalita života v obci

Celková kvalita života v obci je ovlivněna symbiózou jedince s ostatními obyvateli obce, tedy mezilidskými vztahy, stejně jako i ekonomickými, sociálními a environmentálními podmínkami. Důležité jsou nejen vazby mezi jednotlivci, ale také to, jak zodpovědně se každý jednatelce spolupodílí na společenském a ekonomickém chodu obce. Občan, který žije spokojený život za zdmi svého domova, ale odtažitě od ostatních spoluobčanů, nepřispívá pozitivně ke kvalitě života obce. Je nezbytné zapojit se nějakým způsobem do života obce a vnímat vlastní zodpovědnost za celkový stav života v obci. „Osobní odpovědnost nesnižuje kvalitu života jedince; každá individuálně převzatá odpovědnost naopak zvyšuje kvalitu života v obci. Představa soukromé kvality života, ohrazené bohatstvím nebo mocí, ve světě, kde si žádný sám pro sebe nemůže zabezpečit ani kvalitu životního prostředí a ani osobní péče, se stále zřetelněji vyjevuje jako utopie.“ (Možný, 2002, str. 201)

Z hlediska menších obcí dle Majerové (2006) roste význam působení starostů a místních samospráv na rozvoj obce a uspokojování potřeb jejích obyvatel. S rostoucí velikostí obce je samospráva občanům vzdálenější, naproti tomu v menších obcích je samospráva méně anonymní a má blíže ke starostem jednotlivých spoluobčanů a může jim tak lépe pomáhat při řešení jejich požadavků.

Podobně i Andráško (2004) uvádí, že na ovlivňování vývoje kvality života v rámci obce má vliv místní samospráva. Ta prostřednictvím svých rozhodovacích pravomocí sehrává důležitou roli při rozvoji obce a tedy i rozvoji kvality života jejích

obyvatel. Důležitou úlohu sehrávají i samotní občané z hlediska jejich aktivní participace na samosprávě města (např. účast na komunálních volbách). V souvislosti se vztahem mezi občany a místní samosprávou se dle Andráška do popředí dostávají také otázky informovanosti občanů a jejich spokojenosti s činností samosprávy.

2. 11 Mezilidské vztahy

V souvislosti s vnímáním kvality života je zajímavé a důležité zmínit se ještě o jednom aspektu, který může ovlivnit hodnocení kvality života jedince, skupiny lidí nebo obyvatel určitého místa či regionu. Tím, co významně utváří podmínky ke spokojenému životu, jsou bezesporu mezilidské vztahy, které mohou ekonomicky sebelepší prostředí (luxusně vybavená domácnost, prestižní dobře finančně hodnocené zaměstnání, členství ve VIP klubu, apod.) znehodnocovat anebo naopak zásadně vylepšit prožívání v horších ekonomických poměrech. Možná se na to v současnosti zapomíná nebo se tento vliv na kvalitu života podceňuje u velké části populace.

Velice zajímavě o tomto fenoménu uvažuje Jan Keller v knize *Nejistota a důvěra, aneb k čemu je modernitě dobrá tradice* (2009). Keller se zabývá proměnou tradiční společnosti a změnou sociálních vztahů a vazeb ve společnosti. Podle Kellera jednotlivci ve společnosti čelí stále větším nejistotám. V moderní době změnou ekonomických i sociálních podmínek proto lidé spolu navazují různé vazby a propojují se tak do sociálních „sítí“.

O problematice sociálních sítí psal mezi prvními americký sociolog Mark Granovetter. Mimo jiné se zabývá úvahami nad druhy vztahů a tím, jak prospěšné jsou člověku dva duhy vztahů – silné a slabé. „Silné vztahy nás pojí s osobami, s nimiž trávíme hodně času, váže nás k nim výrazné emoční pouto, cítíme vůči sobě vzájemnou důvěru a navzájem si prokazujeme různorodé služby“ (Keller, 2009, str. 21). Takovými vztahy jsou vztahy rodinné, nebo s nejbližšími přáteli či sousedy. Slabé vztahy pak jsou naopak s lidmi, se kterými se setkáváme jen méně často, nemáme k nim žádné emoční pouto, tedy spíše „známí“ než přátelé – kolegové, obchodní partneři, spolužáci. Silné vazby jsou podobné, jako bývaly ve starých společnostech, slabé jsou charakteristické právě pro moderní svět. Podle Granovettera bývají pro moderního člověka užitečnější právě slabé vztahy než tradiční rodinná a přátelská

pouta. „Zjistil totiž, že při hledání pracovního místa nám náhodní a vzdálenější známí (kolegové z bývalé práce, spolužáci, apod.) dávají četnější a cennější informace, než jaké jsou schopni nám poskytnout naši blízcí příbuzní či dobří přátelé. Dokážou nás propojit se vzdálenějším a různorodějším prostředím, než jaké společně sdílíme se svými nejbližšími.“ (Keller, 2009, str. 22). Slabé (nestálé, povrchní) vztahy sice na jedné straně mohou člověka odcizovat, na druhé straně ale mohou být mostem k využití nových příležitostí mimo vlastní skupinu lidí, mimo původní komunitu. Takovéto slabé vztahy mohou přispívat dokonce k lepší integraci. Slouží jedincům „i pro lepší integraci v rámci vlastních komunit. Samotná komunitami přitom spíše jen instrumentální funkci. Je užitečná právě jen pro udržování sítě slabých vazeb“ (Keller, 2009, str. 22). Je zřejmé, že Granovetter upřednostňuje slabé vazby oproti silným. „Slabé vazby poskytují člověku výhody (často výhody větší než vazby silné) aniž ho (na rozdíl od vazeb silných) k čemukoliv nutí“ (Keller, 2009, str. 159).

Na práce Granowettera navazuje americký sociolog Nan Lin, ale přidal ještě jeden důležitý prvek – rozměr moci a nerovnosti. Lidskou společnost vidí jako hierarchicky uspořádanou pyramidu, jejíž jednotlivé stupně a lidé v nich se liší. Lidé z vyšších pater pyramidy ovládají více zdrojů a mají více možností navazovat vztahy s lidmi na jejich nebo vyšších úrovních. Lin souhlasí s Granovetterem v tom, že slabé vazby jsou lepší pro možnost dostat se k dalším zdrojům. Na rozdíl od Granowettera však připomíná i důležitost silných vazeb – ochrana nabytých zdrojů. Slabé vztahy mají větší význam pro lidi ve „střední části pyramidy“, pro lidi na „vrcholu“ pyramidy mohou být důležitější silné vazby. Paradoxně i na dně sociální pyramidy mohou mít větší vliv silné vazby – lidé se snaží udržet si alespoň to, co už mají.

V souvislosti se sociálními sítěmi se začíná objevovat termín sociální kapitál. Jako první pracuje s tímto pojmem Pierre Bourdieu a po obsahové stránce o něm hovoří zcela v mantinelech sociálních sítí. Sociální kapitál definuje jako „zdroje druhých lidí, které můžeme mobilizovat ve svůj prospěch, pokud jsme s těmito lidmi propojeni a máme k nim přístup“ (Keller, 2009, str. 54). Čím výše se pohybujeme v sociální pyramidě, tím je náš sociální kapitál větší. Keller uvádí, že právě sociální kapitál má velký vliv na integritu a stabilitu společnosti.

Americký politolog Robert Putnam rozlišuje dva druhy sociálního kapitálu. Těmi jsou sociální *kapitál svazující* (funguje uvnitř homogenních skupin, členové si

pomáhají navzájem a mohou ignorovat potřeby těch, kdo stojí mimo skupinu – etnické skupiny, VIP společnost) a sociální *kapitál přemosťující* (ochota pracovat na společné věci s lidmi z různých skupin). První forma má silné vazby a ty zajišťují nejnужnější podporu. Slabší přemosťující vazby poskytují lepší šance lidem, kteří nejsou omezeni jen danou skupinou, umožňují překonávat společenské hranice.

Budování a podpora dobrých vztahů a neformálních kontaktů může být prospěšné pro rozvoj obce a regionu. Jane Jacobsová, která se zabývala sociologií města, ve své práci poukazuje na to, že lokality, které podporují rozvoj těchto vztahů, jsou bezpečnější, lidé v nich jsou spokojenější. Stejně tak další badatelé uvádí, že vysoká míra sociálního kapitálu je doprovázena kvalitou škol, nižší zločinností, lepší občanská vybavenost, příjemná atmosféra místa, dostatek pracovního uplatnění a v důsledku toho se rádi přestěhovávají další lidé a přinášej s sebou další takový kapitál, čímž se dále zvyšuje úspěšnost a spokojenost se životem. Opakem takové lokality pak mohou být znevýhodněné oblasti s nízkým sociálním kapitálem a tedy s horšími podmínkami – vyšší zločinnost, nedostav pracovních příležitostí, nevzdělanost a pocit nenaplněnosti a ztracenosti. Keller se zmiňuje také o sociálním kapitálu v rodině a uvádí, že podle Colemana sociální kapitál může do jisté míry kompenzovat nedostatek kapitálu finančního či nižší vzdělání rodičů.

Keller píše: „V zásadě sděluji, že pokud máte kapitál (třeba vy t byl jen sociální) pak máte přátele, bohatství, bezpečí, štěstí a zdraví“ (Keller, 2009, str. 72). Myslí si, že pokud naopak lidé strádají, jsou chudí, žijí ve špatně lokalitě a nejsou v bezpečí, pak je to tím, že nemají dostatečný sociální kapitál.

2. 12 Občanská vybavenost

Občanskou vybaveností můžeme nazvat služby, které slouží k uspokojování potřeb obyvatel obce. Každá obec je vybavena určitými službami. Množství občanské vybavenosti se odvíjí od velikosti a počtu obyvatel, kteří v obci žijí a také na složení obytného okrsku. Ve stavebním zákonu (zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu) je ukotven pojem občanské vybavení, kterým jsou „stavby, zařízení a pozemky sloužící například pro vzdělávání a výchovu, sociální služby a péči o rodiny, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva“. Uvedené

služby jsou dle stavebního zákona službami veřejnými. Součástí občanské vybavenosti jsou však i služby soukromé, například restaurace, kadeřnictví, obchod s oděvy atd.

Dle Ústavu územního rozvoje (2016) je občanské vybavení: „nejvíce heterogenní z urbanistických funkčních složek, je představováno velmi rozsáhlým souborem nevýrobních i výrobních zařízení, sahajících od správy a administrativy až po školství a výchovu“. „Cílem rozvoje této obslužné funkce je zvýšení standardu kvality a pohotovosti všech služeb, které občanské vybavené nabízí obyvatelům sídla i těm, kteří za službami dojíždějí. Kromě toho zařízení občanského vybavení vytvářejí mnoho pracovních příležitostí.“ Stav území a tím kvalita života obyvatel je ovlivňována únosnou kapacitou území, tedy hranice – prahy rozvoje území. Například z atraktivní oblasti se zvyšováním počtu turistů může stát turisticky nevhodně přehluštěná lokalita. Rozlišení občanského vybavení podle frekvence využívání, velikosti obsluhovaného území, intenzity využití obytného území, demografického a sociálního složení obyvatelstva (Ústav územního rozvoje, 2016, s. 10):

- Základní (MŠ, ZŠ, hřiště, prodejny základních potravin; stavby denní potřeby)
- Vyšší (př. zdravotnická zařízení, sociální služby, prodejny s nepotravinářským zbožím) včetně celoměstských a nadměstských
- Specifické (př. lázeňská zařízení, ozdravovny)

Občanské vybavení je tedy jednou ze základních funkčních složek sídel. Občanská vybavenost je pojem mluvící o existenci, počtu, kapacitě a rozmístění jednotlivých zařízení občanského vybavení v území. Znázorňuje standard životní úrovně obyvatel v hodnoceném území.

Občanská vybavenost a služby jsou velmi důležitou oblastí, která vede ke zlepšení celkové kvality života v regionu tím, že zajišťuje dostatečné sítě služeb (sociální a zdravotní, vzdělávací, kulturně společenské a volnočasové) a občanské vybavenosti. Zejména je velmi důležitá z hlediska kvality života na venkově. Obec může v rámci samostatné působnosti zřizovat řadu organizací či orgánů a dalších zařízení, které zajišťují na lokální úrovni jednotlivé veřejné služby. Je však důležité si uvědomit, že nejde jen o množství, ale především o kvalitu těchto služeb.

2.13 Vlastní definice

Na základě prostudování odborné literatury a prozkoumání terénu jsem dospěla k níže uvedené vlastní definici kvality života, se kterou pracuji v následující části práce. Definice vznikla kombinací teorie a empirie – v mém případě se jedná o informace z pilotáže terénu a statistických ukazatelů o obci.

Kvalita života je pro tuto práci vyjádřena *mírou nezaměstnanosti, vyjížděnou do zaměstnání, bezpečnostní situací, mezilidskými vztahy, rozsahem občanské vybaveností, stavem ovzduší a vody a společenským vyžitím.*

Jedná se o definici výčtem, utvořenou pomocí indikátorů. Kvalitu života tedy chápu jako symbiózu ekonomických, sociálních, environmentálních a kulturních podmínek s individuálním vnímáním daných objektivních skutečností. Cílem práce je jednak popsat kvalitu života v obci pomocí objektivních indikátorů, jednak zjistit spokojenost respondentů s těmito indikátory a celkově pak s kvalitou života a kromě toho je také důležité zjistit, jak významný je indikátor pro příslušného respondenta. Dotazovaný respondent může být nespokojený s určitým indikátorem, ale nemusí pro něj být onen indikátor důležitý. V práci budu tedy pracovat s trojím konceptem: objektivní podmínka – důležitost dané podmínky pro respondenta – hodnocení spokojenosti respondenta s danou podmínkou.

3 Zvolené objektivní indikátory kvality života v Jaroměřicích nad Rokytnou

Jak je uvedeno ve Velkém sociologickém slovníku (1996), kvalita života může být posuzována mnoha indikátory. Já jsem si na základě prostudované literatury, přehledové studie o obci a statistických údajů ČSÚ zvolila následující indikátory: míra nezaměstnanosti, vyjíždka do zaměstnání, bezpečnost, mezilidské vztahy, občanská vybavenost, stav ovzduší a stav vody, společenské vyžití.

Prostřednictvím výzkumného šetření bude zjišťováno jedincovo subjektivní hodnocení těchto objektivních indikátorů, které jsou rozděleny do čtyř skupin. Na podmínky ekonomické, sociální, environmentální a kulturní. Každou skupinu těchto objektivních podmínek reprezentují vybrané objektivně měřitelné ukazatele.

Indikátory jsem stanovila v souladu s cílem této práce, jedná se o objektivní ukazatele, které jsou podloženy výzkumy a údaji příslušných úřadů, případně teorií a empirickou přehledovou studií o fungování jaroměřické společnosti. Poukazují jak na mikroregionální úroveň, tak na úroveň mezoregionální. Například ke zvýraznění odlišností či podobností dat bude využito srovnání s krajem Vysočina.

3.1 Ekonomické podmínky

Oblast ekonomických podmínek je popsána pomocí dvou objektivně měřitelných indikátorů na základě statistiky – míra nezaměstnanosti a vyjíždka do zaměstnání.

Z hlediska subjektivní reflexe mě bude zajímat spokojenost respondentů s dopravní obslužností a s pracovní nabídkou ve městě, tedy zda jsou nuceni dojíždět za prací z důvodu nedostatku vhodných pracovních míst v místě bydliště. Současně bude důležité zjistit, jak moc je pro ně tato podmínka důležitá, jakou váhu jí dávají v celkovém hodnocení kvality života.

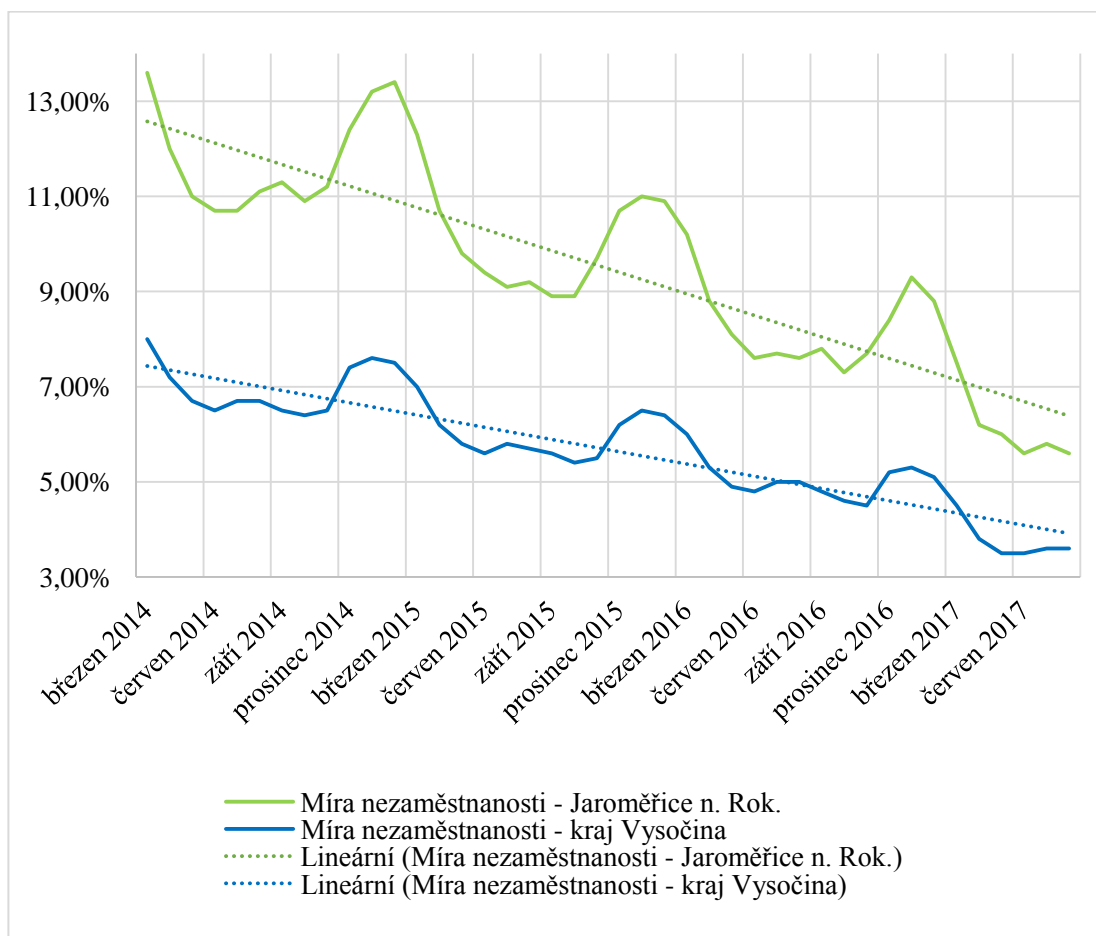
3. 1. 1 Míra nezaměstnanosti

Abych mohla určit, jak velká je nezaměstnanost v obci Jaroměřice nad Rokytnou, zvolila jsem srovnání nezaměstnanosti v obci s nezaměstnaností s celým krajem Vysočina, ve kterém se obec nachází. Pro porovnatelnost byly hodnoty proloženy lineárními trendy, z nichž je patrná jednak právě vyšší nezaměstnanost v obci, ale zároveň i pozitivní trend snižování této míry nezaměstnanosti v obci vzhledem ke kraji.

V níže uvedeném grafu (graf 6) je zakreslená míra nezaměstnanosti v obci spolu s mírou nezaměstnanosti v kraji. Vidíme, že míra nezaměstnanosti v Jaroměřicích nad Rokytnou byla od března 2014 (přes 13,6 %) vysoko nad krajským průměrem (8 %). Postupem let však začíná pozvolna klesat a přibližuje se míře nezaměstnanosti na Vysočině. Aktuální nezaměstnanost k červnu 2017 v kraji je 3,6 % a v obci 5,6 %, což považuji za významný objektivní ukazatel na kvalitu života.

Patrné jsou stejné sezónní výkyvy v míře nezaměstnanosti v obci i kraji, které kopírují roční období a zároveň i celorepublikový trend. Jedná se o nezaměstnanost spojenou s konkrétní částí roku, kdy v určitých odvětvích bývají zaznamenávány značné výkyvy v počtech pracovníků. V obci Jaroměřice nad Rokytnou jsou však tyto výkyvy výraznější než v kraji. Důvodem může být, že obyvatelé Jaroměřic se živí často zemědělskými a stavebními pracemi, které mají v zimě útlum. Navíc na rozdíl kupříkladu od krajského města Jihlava, v jehož okolí se nachází četné sjezdovky, v okolí obce taková místa nejsou, a tudíž místní nemají možnost být přes zimu zaměstnaní jako pomocníci či správci lyžařských vleků, lyžařští instruktoři a podobně.

Graf 8: Porovnání míry nezaměstnanosti v obci Jaroměřice nad Rokytnou a v kraji Vysočina

Zdroj: MPSV, Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, vlastní zpracování

Problém nezaměstnanosti je pro většinu lidí nemalým ekonomickým a sociálně psychologickým problémem, který nezmírňuje ani sociální podpora. Nezaměstnanost má vliv na přemíru volného času a může vést ke kriminalitě, která se pak stává problémem, kterému musí obce čelit. Kriminalita může být důsledkem nejen snahou obstarat si základní potřeby k životu, ale také nekvalitním naplněním volného času, zejména u mladší populace.

3. 1. 2 Vyjízďka do zaměstnání

Se zaměstnaností úzce souvisí také dopravní dostupnost, kterou jsem podrobněji popsala v přehledové studii o obci. Tato část práce se zaměřuje

na dojíždění obyvatel obce za prací. Tento ukazatel může souviset nejen s mírou nezaměstnanosti, ale současně úzce souvisí s tím, zda je dle občanů v obci dostatek pracovních příležitostí adekvátních jejich vzdělání a kvalifikaci.

Může přispívat celkově ke spokojenosti či nespokojenosti s ekonomickými podmínkami. Pro někoho může dojíždění za prací mimo obec znamenat problém a současně nespokojenost se zaměstnáním a tedy ekonomickými podmínkami, pro někoho dalšího to naopak nemusí hrát ve spokojenosti žádnou roli.

V tabulce 5 vidíme, že vyjíždka do zaměstnání mimo obec převažuje nad dojíždkou v rámci obce. Nejčastěji lidé vyjíždí do zaměstnání do jiné obce okresu. Nejvíce lidí dojíždí do zaměstnání v rozmezí 15 – 29 minut (až 215 osob). V rozmezí 90 a více minut dojíždí lidí nejméně, celkem 4 osoby.

Pouze pro zajímavost jsou v tabulce ponechány údaje o vyjíždce žáků a studentů do škol.

Tabulka 6: Vyjížděka do zaměstnání a škol dle SLDB 2011

Vyjíždějící, doba cesty	Zaměstnaní			Žáci a studenti
	celkem	muži	ženy	
Vyjíždějící do zaměstnání a škol	699	378	321	366
v tom:				
v rámci obce	203	91	112	112
do jiné obce okresu	384	205	179	160
do jiného okresu kraje	32	25	7	16
do jiného kraje	68	51	17	76
do zahraničí	12	6	6	2
Vyjíždějící denně mimo obec	412	233	179	170
z toho doba cesty:				
do 14 minut	77	44	33	21
15 - 29 minut	215	122	93	78
30 - 44 minut	63	29	34	36
45 - 59 minut	31	17	14	21
60 - 89 minut	18	15	3	8
90 a více minut	4	3	1	5
Zaměstnaní bez stálého pracoviště	101	96	5	x
Zaměstnaní a žáci s nezjištěným místem pracoviště, školy v ČR	58	34	24	18

Zdroj: ČSÚ, Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci (Pro území: obec Jaroměřice nad Rokytnou), SLDB 2011, vlastní úprava

3.2 Sociální podmínky

Další významnou oblastí v hodnocení kvality života v obci jsou sociální podmínky. Do těchto podmínek jsem zařadila indikátor bezpečnosti, který vychází ze statistiky kriminality v obci a kraji Vysočina. Vyhodnocovat tuto podmínku budu na základě subjektivního pocitu bezpečí respondentů a jejich názorů na bezpečnostní situaci ve městě.

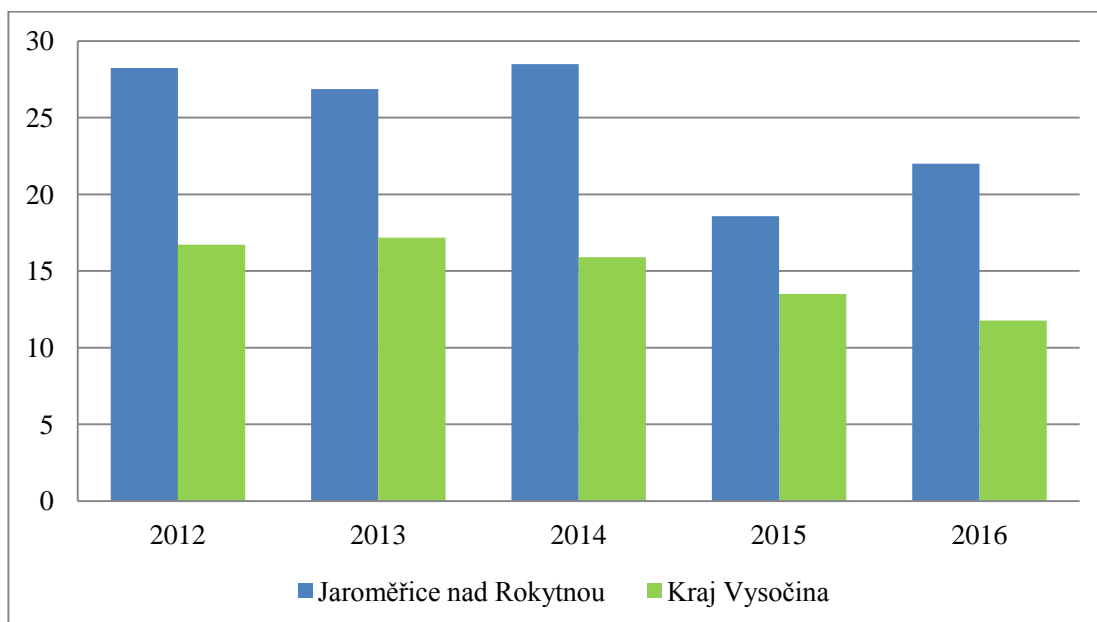
Dalšími indikátory pro tuto oblast jsou občanská vybavenost (měřena bude spokojenost s kvalitou služeb a celkově vybaveností obce) a mezilidské vztahy, které rovněž považují za významný ukazatel kvality života v obci. Tuto moji domněnku potvrzuje Možný (2002), který poukazuje na to, že v dnešní společnosti ekonomického blahobytu by měla společnost klást velký důraz právě na tyto vztahy. Problémem, před kterým by dle Možného stály západní společnosti v souvislosti se svým demografickým vývojem, tedy není ekonomika, která by nebyla schopná udržet hmotný blahobyt. „Je to problém udržení sociální koheze, kvality sociálního řádu a kulturních hodnot, na nichž jsou tyto společnosti založeny.“ (Možný, 2002, str. 194)

3. 2. 1 Bezpečnost v obci

Rizikové faktory jako jsou vysoká nezaměstnanost, anonymita obyvatel, koncentrace občanů závislých na sociálních dávkách a tak podobně, s sebou přináší větší počet příležitostí pro páčání trestných činů, výskyt sociálně patologických jevů a kriminality. S tím souvisí i vyšší obavy z kriminality mezi občany a tím možné snížení pocitu kvality života. Proto je kriminalita pro výzkum kvality života tak důležitá. Většina občanů prožívá kvalitnější život, pokud žije v místě s nízkou kriminalitou, cítí se bezpečněji.

Na grafu 9 je znázorněna kriminalita za posledních pět let. Jedná se o součet všech přestupků a trestných činů v daném roce. Z důvodu porovnatelnosti s krajem byl stanoven index pro 1000 obyvatel, který je vyneseno na svislé ose. Kriminalita v kraji je například v roce 2016 o cca 50 % nižší než v Jaroměřicích nad Rokytnou, tato čísla mohou být dána tím, že je na Vysočině 704 obcí, ale pouze 34 se statutem město. Kraj má průměr 726 obyvatel na obec, což indikuje, že v kraji převládají malé obce, a tudíž nižší kriminalita. Zvýšený index kriminality v obci v porovnání s krajem je zarážející, a proto je zvolen jako indikátor.

Graf 9: Porovnání kriminality v Jaroměřicích nad Rokytnou a v kraji Vysočina v letech 2012-2016

Zdroj: Městský úřad Jaroměřice nad Rokytnou, *Bezpečnostní analýza a program prevence kriminality města Jaroměřice nad Rokytnou na rok 2017*, email; Policie.cz, *Statistické přehledy kriminality za rok 2016*; ČSÚ, *Veřejná databáze. Vše o území: Kraj Vysočina. Demografický vývoj*, vlastní zpracování

3. 2. 2 Občanská vybavenost

Občanská vybavenost souvisí s dostupností služeb pro občany. Je důležitým indikátorem, protože dostupnost nejdůležitějších služeb, jako je například lékař, lékárna, obchod s potravinami a pošta, usnadňují lidem život.

Pod pojmem občanská vybavenost bychom si měli představit budovy, které primárně slouží k prospěchu společnosti, příklad dům s pečovatelskou službou, vzdělávací zařízení, sportovní haly, správní či administrativní úřad, nákupní střediska a podobně. Občanská vybavenost a služby jsou důležitým aspektem vedoucím ke zlepšení celkové kvality života v regionu.

Více o pojmu „občanská vybavenost“ uvádím v předcházející kapitole, která se zabývá vymezením kvality života a taktéž v přehledové studii o obci, kde jsou popsány a zobrazeny na mapě jednotlivé stávající služby v obci, technická vybavenost a dopravní infrastruktura.

3. 2. 3 Mezilidské vztahy

Mezilidské vztahy jsou důležitým faktorem v životě člověka. Ve velké míře ovlivňují jeho kvalitu života. Proto jsem tento ukazatel uvedla jako jeden z indikátorů pro oblast sociálních podmínek.

V práci se budu zabývat tím, jaké vztahy člověk má, zda občané preferují silné vazby a zda mají dostatek slabých vazeb, které jim umožňují lépe překonávat společensko-hospodářské turbulence současného světa. Zde se odkazuji na teoretické ukotvení a vymezení tohoto pojmu, které je popsáno v předchozí kapitole.

3. 3 Environmentální podmínky

Tyto podmínky jsou popsány pomocí dvou objektivně měřitelných ukazatelů, kterými jsou kvalita vody a kvalita ovzduší v obci. Zjišťováno by zde mohlo být subjektivní vnímání respondentů těchto podmínek z hlediska například používání vody z kohoutku k pití a vaření.

3. 3. 1 Kvalita vody

Zdroj pitné vody pro Jaroměřice nad Rokytnou je zajištěn vodárenskou akciovou společností, divizí Třebíč. Voda je vedena z čerpací stanice úpravní vody Štítary na přehradě Vranov. Hodnoty hořčíku a vápníku jsou 1,71 mmol/l, tyto hodnoty odpovídají středně tvrdé vodě. (Vodárenská akciová společnost, a. s., online)

3. 3. 2 Kvalita ovzduší

Nejbližší stanice měření polétavých prachů (neboli pevných částic) PM10 se nachází v obci Třebíč vzdálené 15 km. Hodnoty z této stanice ukazují, že za minulý rok 2016 byl imisní limit 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ překročen pouze 4x a to nejvýše o 12 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. V roce 2017 byla limitní hodnota překročena 20x, čímž stále splňuje limitní počet překročení 50. (Český hydrometeorologický ústav, online) Z těchto dat vyplývá, že kvalita ovzduší v obci Jaroměřice nad Rokytnou je velmi dobrá.

3. 4 **Kulturně-sociální podmínky**

Tato oblast objektivně existujících podmínek v obci s indikátorem „společenské vyžití“ byla vybrána na základě přehledové studii o obci. Bylo zjištěno, že kultura a to, jak lidé tráví svůj volný čas, respektive jaké možnosti jim obec nabízí, je nedílnou součástí zkoumání kvality života v obci. Subjektivní reflexe bude zjišťována z hlediska spokojenosti respondentů s možnostmi společenského vyžití v obci, dostatečnou či nedostatečnou nabídkou různých aktivit a současně bude zjišťována důležitost této podmínky na celkovou kvalitu života v obci.

3. 4. 1 Společenské vyžití

Tento indikátor byl zvolen na základě provedení pilotáže terénu a zjištění, že v obci má dlouholetou tradici hudební život, který v obci neustal ani v dnešních časech. Nejen z tohoto důvodu mi tento indikátor přijde důležitý jako ukazatel kvality života v obci. Uvedený indikátor tedy odkazuje na počáteční část této práce, na přehledovou studii o obci Jaroměřice nad Rokytnou.

Na základě práce Možného (2002) usuzuji, že problémem vyspělých společností těchto dnů není ekonomické zabezpečení životních potřeb (aktuálně hospodářský růst, snižující se nezaměstnanost, zvyšující se platy), ale hledání dalších životních cílů, které mají vliv na kvalitu života lidí v těchto společnostech. Jedním z takových atributů je rozhodně také kvalita společenského trávení volného času. „Ve zralých společnostech naší civilizace lidé, kteří žijí v relativním blahobytu (a dobře se měli i jejich rodiče, prarodiče), nepovažují onen blahobyt za cíl, kterého konečně dosáhli, nýbrž ho chápou jako nástroj určený k tomu, aby jeho rozumným použitím dosáhli na skutečné atributy kvality života – například jsou pány svého času.“ (Možný, 2002, str. 186)

4 Metodika

4.1 Cíl výzkumu

Cílem empirické části práce je zjistit, jak občané města Jaroměřic nad Rokytnou subjektivně hodnotí objektivně zvolené indikátory kvality života v obci, zda jsou s místními podmínkami kvality života spokojeni či nikoliv. Současně bych chtěla posoudit, zda je hodnocení respondentů výzkumu (tedy ta subjektivní reflexe) závislé na vybraných sociodemografických faktorech – věk, vzdělání a rodinný stav – a jak tyto faktory působí na hodnocení indikátorů jednotlivými skupinami obyvatel. Zajímá mě, jestli například platí obecný názor, že důležitost míry kriminality je prioritou pro rodiny s malými dětmi a seniory. Nebo domněnka, že kulturní život považují za důležitý spíše lidé s vyšším stupněm dosaženého vzdělání. V rámci mezilidských vztahů mě také zajímá rozložení silných a slabých sociálních vazeb, které jak uvádím v teoretické části, mohou mít velký vliv na integraci jednotlivce v obci a na fungování společenského života.

V souvislosti s předpokladem, že existuje vztah mezi objektivními životními podmínkami, jejich subjektivním vnímáním, ale i celkovou životní spokojeností, lze předpokládat významné rozdíly v odpovědích respondentů podle věku, dosaženého vzdělání a rodinného stavu. Právě tyto znaky jsem vybrala z důvodu, že se domnívám, že hrají důležitou roli v subjektivně hodnocené kvalitě života. Například lidé mladší jsou dle mého názoru se svým životem spokojenější, protože vědí o svých dlouhodobějších perspektivách na rozdíl od lidí starších, kteří se ve svých myšlenkách více vracejí do minulosti a navíc mohou pociťovat nedostatek času na věci, které doposud nestihli. Lidé s vyšším vzděláním mají větší rozhled, informovanost, často lepší postavení ve společnosti, tudíž budou kvalitu života vnímat odlišně od lidí s nižším vzděláním, kteří mají užší rozhled, omezenější možnosti. Domnívám se také, že lidé žijící v manželství či uspokojivých vztazích nebo v rodinách s dětmi jsou celkově spokojenější se svým životem. Tato moje domněnka se zakládá mimo jiné na výzkumu z roku 2003 (CVVM, 2003), který zjišťoval, co je v našem životě důležité. A právě rodina byla na prvním místě v hodnocení důležitosti okolností osobního života. Věk, vzdělání a rodinný stav tedy mají vliv na hodnocení kvality života, a proto jsou tyto proměnné součástí stanovených hypotéz.

Výzkum byl realizován na mikroregionální úrovni zkoumání.

4.2 Výzkumná metoda

Výzkumnou metodou pro tuto práci je metoda kvantitativního výzkumu. „Kvantitativní výzkum může nalézt řešení jen pro takové problémy, které je možno popsat v termínech vztahů mezi pozorovatelnými proměnnými. Používá deduktivní metodu.“ (Disman, 2002, str. 77) Cílem kvantitativního výzkumu je vytváření hypotéz. Kvantitativní výzkum, jak vidíme výše, je spojen s redukcí a transformací informací. Z hlediska redukce informace v kvantitativním výzkumu dochází k omezenému rozsahu informace o mnoha jedincích, silné redukci počtu pozorovaných proměnných a sledovaných vztahů mezi těmito proměnnými a k tomu, že generalizace na populaci bývá snadná a její validita měřitelná. Kvantitativní výzkum je charakterizován vysokou reliabilitou, protože vyžaduje silnou standardizaci a silná standardizace zajišťuje vysokou reliabilitu. Zároveň má ale nízkou validitu, protože silná standardizace vede k silné redukci informace. „Respondent, místo aby plně popsal svoje mínění, je omezen na volbu jedné kategorie z nabídnutého velice malého souboru kategorií.“ (Disman, 2002, str. 287)

4.3 Technika sběru dat

Sběr dat bude probíhat dotazovací technikou, konkrétně standardizovaným dotazníkem. Standardizovaný dotazník používá striktně jednotné podněty a často i odpovědi jsou omezeny na volbu z předem připraveného souboru kategorií. Mluvíme pak o uzavřených otázkách. Takové otázky nabízí soubor možných alternativ, ze kterých respondent vybírá vhodnou odpověď. Navržené kategorie musí být rozumným kompromisem mezi ztrátou informací, která doprovází každou standardizaci, a zvládnutelným počtem kategorií. Použité kategorie pak musí respektovat určitá kritéria (Disman, 2002, str. 128): „Kategorie použité pro uzavřené otázky, musí představovat soubor, vyčerpávající všechny možné alternativy odpovědí.“ Současně „všechny kategorie se musí vzájemně vylučovat, nesmí být možné, zařadit odpověď do více než do jedné kategorie“.

Disman popisuje devět kritérií, kterými od sebe odlišuje dotazník a rozhovor. Uvádí, že šest z devíti kritérií svědčí ve prospěch dotazníku. Jako příklad výhod uvádím vysokou efektivnost (informace od velkého počtu jedinců při relativně nízkých nákladech a krátkém čase) a poměrně přesvědčivá anonymita. K nevýhodám patří například vysoké nároky na ochotu dotazovaného a nízká návratnost.

4. 4 Hypotézy

Podle prostudované odborné literatury je třeba vytvořit hlavní hypotézu, kterou je nutné rozložit do souboru pracovních hypotéz. „Pracovní hypotéza je tvrzení, předpovídající existenci souvislosti mezi dvěma nebo více proměnnými.“ (Disman, 2002, str. 79) Jak píše Disman (2002), každý indikátor všech proměnných musí být použit ve zvláštní pracovní hypotéze. To znamená, že bych musela stanovit opravdu velké množství pracovních hypotéz. Z hlediska času, prostoru diplomové práce a její přehlednosti a srozumitelnosti není v mých silách pracovat se všemi možnými pracovními hypotézami. Proto jsem se dle doporučení Dismana rozhodla přistoupit k redukci indikátorů. Na základě redukce jsem vybrala indikátory, které jsou dle mého názoru a dle poznatků předešlých částí práce pro subjektivní hodnocení kvality života opravdu důležité a vynechala jsem ty, které by pro občany tolik důležité být nemusely. Pro kvalitu života v obci Jaroměřice nad Rokytnou tedy vybírám tyto čtyři indikátory: vyjížďka do zaměstnání, bezpečnost, mezilidské vztahy a společenské vyžití.

4. 5 Formulace výchozí hypotézy

VH: „Kvalita života v Jaroměřicích nad Rokytnou je občany hodnocena jako špatná.“

4. 6 Formulace souboru pracovních hypotéz

Jak už jsem napsala výše, pracovních hypotéz je třeba formulovat mnoho, i když jsem přistoupila k redukci indikátorů, je nezbytná také následná redukce

samotných hypotéz. Pro moji další práci jsem tedy pracovní hypotézy zredukovala na čtyři následující:

Hypotéza H1: „Lidé s vyšším vzděláním hodnotí pracovní příležitosti v obci jako horší než lidé s nižším vzděláním.“

Hypotéza H2: „Bezpečnost v obci je hůře hodnocena staršími lidmi.“

Hypotéza H3: „Mezilidské vztahy hodnotí lépe lidé s nižším vzděláním.“

Hypotéza H4: „U mladých lidí je nízká spokojenost s možnostmi společenského vyžití.“

4. 7 **Zdůvodnění výběru hypotéz**

VH: Při stanovení hlavní hypotézy vycházím z objektivních ukazatelů o obci na základě dat z Českého statistického úřadu. Z těchto údajů vyplývá, že většina vybraných objektivních indikátorů vykazuje špatné hodnoty. V Jaroměřicích nad Rokytnou ve srovnání s krajem Vysočina je výrazně vyšší index kriminality, podstatně vyšší je také nezaměstnanost a ze statistik vyplývá také to, že v obci není dostatek adekvátních pracovních míst, protože velká část zaměstnaných musí za prací dojíždět mimo obec.

Hypotéza H1: V této hypotéze uplatňuji objektivní indikátor vyjíždka do zaměstnání a informace z přehledové studie o obci v souvislosti se vzděláním. Podle mého názoru mají lidé s vyšším vzděláním větší problémy s nalezením práce v místě svého bydliště než lidé se vzděláním nižším či základním. Je to dáno především tím, že v obci se nenachází takové množství firem a jiných pracovišť, kde by mohli najít své uplatnění například inženýři, doktoři, odborní technici, ale i personalisté, manažeři a další. Místní firmy nejsou tak velké, aby potřebovaly různorodé složení a množství zaměstnanců na vyšších pozicích a vedení. Zaměstnávají především lidi do výroby. Lidé s vyšším vzděláním tedy musí za prací dojíždět mimo obec, někdy i do jiného okresu či kraje.

Hypotéza H2: Zde vycházím z objektivního ukazatele kriminality a závěru, že kriminalita v obci je vysoká a domněnky, že starší lidé vnímají bezpečnost intenzivněji, mají jiné životní zkušenosti na rozdíl od mladých lidí, kteří berou věci spíše na lehkou váhu. Starší lidé budou spíše vnímat nebezpečí kolem, proto si myslím, že právě tato skupina obyvatel bude bezpečnost v obci hodnotit hůře.

Hypotéza H3: V této hypotéze vycházím z přesvědčení, že lidé s nižším vzděláním mají spíše silné vazby, které značí soudržnost s rodinou a nejbližšími přáteli, nemají politické ani mocenské ambice. Naproti tomu lidé s vyšším vzděláním vidí život v obci více kriticky.

Hypotéza H4: Tato hypotéza je založena na přehledové studii o obci, ve které jsem zjistila, že v obci je sice spousta možností společenského vyžití pro děti, dospělé a seniory, pro mladé lidi však nemusí být z mého pohledu dostačující. Například obec neprovozuje kino či divadlo (což je vzhledem k velikosti obce pochopitelné), nepořádá koncerty, které by byly vyložené pro mladé lidi a v místě nejsou kromě restaurací a pár hospod ani bary s hudbou, výběr kaváren a podobně.

4. 8 Operacionalizace hypotéz

V sociálních vědách nejsou všechny proměnné snadno a jednoznačně měřitelné, na rozdíl od věd přírodních. Proto je nutné zkoumané koncepty a proměnné přetvořit do měřitelných znaků. „Definované pojmy převádíme do zkoumané podoby, tj. na empiricky zjistitelné, nějakým způsobem měřitelné či tříditelné údaje. (...) Proces převodu pojmů na zkoumatelné ukazatele (překlad zkoumaného problému z jazyka teorie do jazyka výzkumu) se nazývá operacionalizace.“ (Reichel, 2009, str. 51)

Hypotéza H1: „*Lidé s vyšším vzděláním hodnotí pracovní příležitosti v obci jako horší než lidé s nižším vzděláním.*“

Pracovní příležitosti jsou definovány pomocí dopravní dostupnosti a vyjížděky do zaměstnání, kdy mě zajímá, jestli je tato vyjížděka dobrovolná (lepší plat) nebo nedobrovolná (nedostatek adekvátních pracovních míst přímo v obci). Zjišťována bude spokojenost s nabídkou pracovních míst v obci (na škále od 1 do 4

s pátou možností „nevím“) a zároveň také důležitost tohoto indikátoru pro daného respondenta (taktéž na škále od 1 do 4 s pátou možností „nevím“). Vzdělání je definováno úrovní dosaženého vzdělání, které je pro sociálněvědní šetření velmi důležitou proměnnou. (Krejčí, Leontiyeva, 2012) Kategorie byly vybrány tak, aby byly aplikovatelné na všechny potenciální respondenty. Dle nejvyššího stupně dokončeného vzdělání jsou definovány kategorie: základní, SŠ – vyučen, SŠ – maturita, vyšší odborné a vysokoškolské.

Hypotéza H2: *„Bezpečnost v obci je hůře hodnocena staršími lidmi.“*

Bezpečnost je definována jako strach či obavy z pohybu na veřejných místech po setmění či strach o své děti, které by měly být přes den samy venku, ale také bezpečnostní situací na silnicích či přechodech v obci. Zjišťována bude spokojenost či nespokojenost s těmito bezpečnostními situacemi podobně jako je uvedeno v operacionalizaci předchozí hypotézy (H1), tzn. na škále od 1 do 4 s pátou možností „nevím“ a taktéž důležitost tohoto indikátoru pro respondenta na škále od 1 do 4 s pátou možností „nevím“. Věková stupnice je rozdělena do tří kategorií: (1) mladí lidé = osoby ve věku 15 – 29 let, (2) lidé středního věku = osoby ve věku 30 – 60 let a (3) starší lidé = osoby nad 61 let.

Hypotéza H3: *„Mezilidské vztahy hodnotí lépe lidé s nižším vzděláním.“*

Mezilidské vztahy jsou definovány lidmi, na které se mohou jedinci obrátit v případě nouze či potřeby pomoci jak z hlediska fyzického (síla, technické záležitosti), tak z hlediska duševního (osobní, pracovní, finanční a jiné problémy, špatná nálada). Jsou dány důležitostí jednotlivých vztahů, silnými a slabými vazbami, ale také konflikty se spoluobčany. Zjišťována je opět spokojenost a důležitost stejně jako v předešlých případech. Totéž platí o rozdělení kategorií dle nejvyššího stupně dosaženého vzdělání.

Hypotéza H4: *„U mladých lidí je nízká spokojenost s možnostmi společenského vyžití.“*

Společenské vyžití je definováno nabídkou společenských aktivit a možnostmi vyžití v obci. Je zaměřeno na zjišťování spokojenosti s celkovými možnostmi společenského vyžití v obci a vybranými konkrétnějšími možnostmi společenského vyžití jako jsou kulturní akce, restaurační zařízení, sportovní aktivity, zájmové spolky a organizace a vzdělávací možnosti. Zjišťována je také důležitost tohoto indikátoru pro daného respondenta. Z hlediska věku platí stejné rozdělení, a tedy měření jako u operacionalizace druhé hypotézy.

4.9 Cílová populace

Cílovou populací neboli základním souborem je myšlen soubor jednotek, o kterém předpokládáme, že jsou pro něj platné závěry výzkumu. Cílovou populací pro mé šetření jsou obyvatelé města Jaroměřice nad Rokytou nad 15 let.

4.10 Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem neboli výběrovým souborem chápeme skupinu jednotek, které skutečně pozorujeme. „S rostoucí velikostí vzorku se rozdíl mezi strukturou populace a vzorku zmenšuje“ (Disman, 2002, str. 97) „Cílem konstrukce vzorku je reprezentovat populaci jedinců.“ (tamtéž, str. 304) Pokud je výběrový soubor schopen reprodukovat vlastnosti základního souboru, mluvíme o reprezentativnosti výběrového souboru. (Surynek, Komárková, Kašparová, 2001, str. 67)

Respondenti budou do vzorku vybíráni na základně náhodného výběru. Náhodný výběr „je takový výběr, ve kterém každý element populace má stejnou pravděpodobnost, že bude vybrán do vzorku“ (Disman, 2002, str. 97). Pokud nemám k dispozici výběrovou oporu (seznam jednotek základní populace, z něhož vzorek vybírám, př. soupis voličů, seznam klientů, kartotéky zákazníků, telefonní seznamy, v mém případě seznam jednotlivců či adres), výběr ze základní populace je nutné nějakým způsobem vytvořit. „Jedním z nich je tzv. náhodná procházka. V rámci ní se obyvatelé či domácnosti určitého sídelního celku (vesnice, městské čtvrti, ulice apod.) vybírají podle instrukce podrobně určující, který dům (popř. který byt v něm a které

jeho uživatele) do šetření zahrnout.“ (Reichel, 2009, str. 76) Může to být buď náhodný výběr, nebo být ještě zpřesněno požadavkem, jaké charakteristiky má vybraná osoba mít, v tomto případě by se jednalo o výběr kvótní. Můj výběr bude v podstatě „pseudonáhodný“, jelikož budu mít podmínku, že respondent musí splňovat jediný požadavek, kterým je věk nad 15 let.

Velikost výzkumného vzorku pro mé empirické šetření byla určena na základě Katriakova schématu (tabulka 6), které dle Loučkové (2010) „může být do jisté míry směrodatné pro odhad velikosti výběrového souboru“.

Tabulka 7: Katriakovo schéma

Základní soubor	Výběrový soubor
do 100 j.	80 % ze ZS
do 1000 j.	40 % ze ZS
do 10 000 j.	7,5 % ze ZS
do 100 000 j.	1,5 % ze ZS
do 1000 000 j.	0,025 ze ZS
do 10 000 000 j.	0,045 % ze ZS

Zdroj: Katriak a Milly (1978), str. 50, vlastní úprava do tabulky

j. = jednotka

ZS = základní soubor

V mém případě je základní soubor 3521 lidí, jedná se o obyvatele obce nad 15 let. Tento počet spadá do kategorie „do 10 000 jednotek“, tudíž je nutné se dotazovat nejméně 7,5 % lidí z tohoto souboru. Velikost výběrového souboru je tedy 264 respondentů.

4. 11 Konstrukce dotazníku

Dotazník je strukturovaný, v úvodu obsahuje 5 identifikačních otázek – věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání, rodinný stav a místo zaměstnání každého dotázaného respondenta. Dotazník je rozdělen na 4 bloky podle zvolených indikátorů: Blok 1 – Pracovní příležitosti, Blok 2 – Bezpečnost, Blok 3 – Mezilidské vztahy, Blok

4 – Společenské vyžití. Otázky jsou konstruovány v souladu se stanovenými pracovními hypotézami. Většina otázek v dotazníku jsou otázky uzavřené, ve třech případech je použita otázka polouzavřená a jednou otázka otevřená.

Pro oblast pracovních příležitostí v obci byly stanoveny otázky č. 6 – 9.

Bezpečnost v obci byla měřena otázkami č. 10 – 16.

Pro oblast mezilidských vztahů v obci byly stanoveny otázky č. 17 – 25.

Společenské vyžití v obci bylo zkoumáno pomocí otázek č. 26 – 29.

Poslední otázka (otázka č. 30) se vztahuje ke zhodnocení důležitosti jednotlivých indikátorů pro respondenta.

Byl použit model spokojenosti a důležitosti s danými indikátory. Na spokojenost s indikátorem se ptám první otázkou u každého bloku, otázka důležitosti je uvedena na konci dotazníku, jak jsem uvedla výše. Spokojenost je v dotazníku hodnocena na škále: 1 – spokojen/a, 2 – spíše spokojen/a, 3 – spíše nespokojen/a, 4 – nespokojen/a a jako pátá možnost je „nevím“. Důležitost s daným indikátorem znamená, zda a jak moc se daný indikátor podílí na výsledné kvalitě života. Stupnice důležitosti je následující: 1 – důležité, 2 – spíše důležité, 3 – spíše nedůležité, 4 – nedůležité, 5 – nevím.

Dotazník obsahuje různé možnosti odpovědí, nejčastěji však jde o Likertovu škálu, která reprezentuje míru spokojenosti či nespokojenosti s daným tématem. Likertova škála (stupnice) je v dotaznících často užívaná, je vhodným nástrojem pro měření postojů, spokojenosti a názorů respondentů. Umožňuje zjistit jak obsah určitého postoje, tak i jeho přibližnou sílu. Může mít více podob, závisí především na účelu otázky. Měla by být polarizovaná od nesouhlasu po souhlas s daným výrokiem. (Eger, Egerová, 2014)

Podoba dotazníku je obsahem přílohy č. 1.

4.12 Předvýzkum

Po sestavení dotazníku jsem přistoupila k ověření jeho srozumitelnosti a validitě pomocí předvýzkumu. „Předvýzkum je testem nástrojů, které ve výzkumu hodláme použít“ (Disman, 2002, str. 122) Je prováděn na malém vzorku cílové populace a jeho cílem je testovat srozumitelnost a jednoznačnost otázek. „Opomenutí předvýzkumu je nesmírně riskantní: předvýzkum by měl být nezbytnou součástí každé výzkumné akce.“ (Disman, 2002, str. 122) Díky předvýzkumu je možné získat zpětnou vazbu na vytvořený dotazník, cenné komentáře a připomínky k otázkám, struktuře dotazníku či úpravě gramotnosti. Předvýzkum je tedy „jakousi „generální zkouškou“ vlastního výzkumu“ (Surynek, Komárková, Kašparová, 2001, str. 77), díky níž se výzkumník může vyvarovat některých nedostatků, které by ve vlastním rozsáhlém výzkumu eliminoval jen velmi obtížně. Z důvodu změn, které mohou být po předvýzkumu provedeny, se výsledky předvýzkumu do vlastního terénního sběru dat nezahrnují. (Surynek, Komárková, Kašparová, 2001, str. 78)

V předvýzkumu bylo dotázáno 15 respondentů. Dotazování probíhalo tak, že byl respondentovi předložen dotazník, který si přečetl a následně sdělil své připomínky, okomentoval otázky, které se mu zdály nesprávné, nesrozumitelné či nejednoznačné. Sedm respondentů má úplné středoškolské vzdělání, šest respondentů má ukončené vysokoškolské vzdělání a dva respondenti studují vysokou školu. Věkové rozložení respondentů bylo od 15 do 70 let. Tito respondenti do výzkumu zahrnuti nebyli.

Respondent 1: Muž, VŠ vzdělání

- U otázky č. 5 bylo doporučeno nedávat u možnosti odpovědi „mimo obec“ pojem vyjíždka, není to prý srozumitelné, může být pochopeno jako vyjíždka na výlet.
- Otázku č. 14 lépe zformulovat, co přesně myslím komunikační sítí pro automobily, jestli silnice nebo křižovatky a doporučení, abych se zaměřila jen na jednu možnost, protože můžu být spokojenost se stavem silnic, ale ne křižovatek a naopak.

Respondent 2: Žena, SŠ s maturitou

- U otázky č. 20 není jasné, co je myšleno „nemateriální povahou“, doporučení, ať uvedu příklad.

Respondent 3: Muž, SŠ s maturitou

- Bez připomínek

Respondent 4: Muž, VŠ vzdělání

- Žádné připomínky, otázky srozumitelné

Respondent 5: Žena, VŠ vzdělání

- U otázky č. 9 připsat stejnou informaci, jako je u otázky č. 8, tedy připsat filtrační poznámku „Pokud v obci pracujete, neodpovídejte“.

Respondent 6: Žena, VŠ vzdělání

- Žádné připomínky

Respondent 7: Muž, VŠ student

- Otázky srozumitelné

Respondent 8: Muž, VŠ vzdělání

- U otázky č. 28 přidat k páté možnosti „nevím“ možnost, že aktivitu nevyužívám, tedy pátou možnost odpovědi upravit na „nevím/nevyužívám“.
- K otázce č. 12 (Máte strach posílat své děti samotné hrát si ven, na hřiště apod.?) respondent poznamenává, že děti má, ale odrostlé, dospělé. Navrhuje otázku upravit a ptát se způsobem zda jedinec, kdyby měl malé děti, by se bál je posílat samotné na hřiště, ven.

Respondent 9: Žena, VŠ vzdělání

- U otázky č. 5 nesrozumitelný pojem vyjíždka, respondent se ptá, jestli je to nějaký daný odborný pojem, nebo co si pod tím představit. Navrhuje tam toto slovo nepsat.

Respondent 10: Muž, SŠ s maturitou

- U otázky č. 5 je opět nepochopen termín „vyjíždka“

Respondent 11: Žena, SŠ s maturitou

- Bez připomínek

Respondent 12: Žena, VŠ studentka

- U otázky č. 5 se respondentovi zdá zbytečné slovo „vyjíždka“, prý je dostačující odpověď „mimo obec“. Zároveň velmi příhodně navrhuje přidat k nabízeným třem možnostem odpověď „student“ a „důchodce“. V dotazníku jsem tak přidala možnosti „Studuji“ a „jsem v důchodu“.

Respondent 13: Muž, SŠ s maturitou

- U otázky č. 12 se respondent opět pozastavuje nad formulací otázky a navrhuje rozšíření tak, aby otázka mohla být zodpovězena i lidmi, kteří ještě vlastní děti nemají, nebo mají děti dospělé, a přesto se nad touto otázkou dokážou zamyslet a odpovědět alespoň hypoteticky (kdyby malé děti měli, jak by na dotazovanou situaci reagovali).

Respondent 14: Muž, SŠ s maturitou

- U otázky č. 15 doplnit informaci, jak se má otázka vyplnit, jaký je postup. Stejně jako je tomu u otázek se stejným typem/postupem vyplňování.

Respondent 15: Žena, SŠ s maturitou

- U otázky č. 28 se respondent ptá, co má dát za možnost, když aktivitu nevyužívá, tudíž o ní nic nemůže soudit, ani vyjádřit svoji míru spokojenosti či nespokojenost.

Dotazník byl na základě těchto připomínek upraven. Nejvíce přínosnými komentáři pro mě byly připomínky respondenta č. 1, 5, 8, 12 a 14.

5 Empirický výzkum

5.1 Sběr dat

Získat souhlas respondenta k provedení dotazování není jednoduché. V případě, kdy má dotazování probíhat přímo v jeho domě či bytě, se u respondenta zvyšuje strach z ohrožení života, cti či majetku. Lidé jsou stále podezřívavější vůči neznámým osobám, kteří chtějí vstoupit do jejich domova. Abych podpořila důvěru lidí, motivaci respondentů k účasti na šetření a tím i vyšší pravděpodobnost, že respondenti neodmítnou účast ve výzkumu, požádala jsem starostu města Jaroměřic nad Rokytnou o zařazení příspěvku o tom, že budu v obci realizovat výzkumné šetření, do místního Zpravodaje. Pan starosta mi vyšel vstříc, vyslovil mi svoji podporu a možnost obrátit se na něj v případě potřeby o pomoc. Lidé si tak díky článku ve Zpravodaji mohli ověřit, že jde o seriózní výzkum. Spolu s článkem mi povolili otisknout i moji fotografii, a tak lidé, kteří Zpravodaj četli, hned věděli, kdo jsem, a nebáli se mi otevřít.

Nezbytnou součástí dotazování bylo zajištění anonymity. Každého respondenta jsem ujistila, že jejich odpovědi budou v naprosté anonymitě a snažila jsem se u nich povzbudit důvěru v anonymitu mého šetření.

Veškerá data pocházejí od stanoveného počtu 264 respondentů, vypočítaného na základě Katriakova schématu uvedeného v předchozí kapitole (kapitola 4), kteří byli zahrnuti do statistické analýzy.

Dotazník jsem dala prvnímu člověku, který otevřel dveře domu, na který jsem zazvonila, a splňoval stanovenou podmínku, že respondent musí být starší 15 let. Při žádosti o vyplnění dotazníku jsem se odkazovala na reference ve Zpravodaji. Zjistila jsem, že zhruba polovina mnou dotázaných osob Zpravodaj města nečetlo a někteří Zpravodaj nečtou vůbec. Na základě tohoto zjištění je dle mého názoru možné usuzovat, že někteří obyvatelé zájem o dění v obci nemají, ať už jsou například kulturní, vzdělávací a jiné akce nabízené jakékoliv.

I když to nebylo pravidlem, tak ve většině případů lidé, kteří Zpravodaj četli, byli přívětivější, otevřenější a dokonce jsem z jejich přístupu pocítovala, že čekali, kdy u nich zazvoním (pár respondentů mi to osobně i řekli). Tito lidé mě zvali k sobě

domů a dotazník jsem tak mohla vyplnit s daným respondentem přímo na místě. Ta část respondentů, která Zpravodaj nečetla, se nejprve tvářila rozpačitě, ale po vyslechnutí účelu výzkumu, tématu a zajištění anonymity, svolila k vyplnění dotazníku. Chtěli však mít na dotazník čas a vyplnit ho sami, tudíž jsem jim dotazník nechala do druhého či třetího dne a následně si jej od nich vybrala. Pouze v jednom případě odmítl mnou oslovený respondent zúčastnit se výzkumného šetření, dotazník vyplňovat nechtěl. Přesný důvod se mi nepodařilo zjistit. Abych dodržela předem stanovený počet respondentů, náhodně jsem v tomto jednom případě zazvonila na vedlejší dům, kde byl respondent ochotný se dotazování zúčastnit. Většině respondentů přišel výzkum zajímavý a část z nich vyslovila zájem o výsledky z tohoto šetření.

Dotazníkové šetření bylo provedeno v měsíci listopadu. Získaná data z šetření byla zpracována pomocí programu Microsoft Office Excel 2007. Ke statistickému zpracování byl použit program IBM SPSS Statistics 21. Pomocníkem při práci s programem SPSS pro mě byla kniha od Řezankové (2007). Výsledné tabulky a grafy byly zpracovány nebo upraveny pomocí programu Microsoft Office Excel 2007, případně Microsoft Office Word 2007.

5.2 Výsledky

5.2.1 Reprezentativnost vzorku

Reprezentativita, tj. zobecnitelnost (někdy též vnější validita), představuje jeden z aspektů hodnocení kvality zkoumání. Jde o to, „zda to, co bylo zkoumáno, je možné vztáhnout i na další objekty, které přímo nebyly předmětem zkoumání“ (Reichel, 2009, str. 69)

Tabulka 8: Reprezentativnost vzorku podle pohlaví

Základní soubor (k 31. 12. 2016)			Výběrový soubor		
	Absolutní četnost	Procenta		Absolutní četnost	Procenta
Muži	2021	48,7 %	Muži	118	44,7 %
Ženy	2126	51,3 %	Ženy	146	55,3 %
Celkem	4147	100 %	Celkem	264	100 %

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytou, Demografický vývoj (k 31. 12. 2016); vlastní výzkum a výpočty

Z tabulky 7 vyplývá, že procentuální zastoupení mužů a žen ve výběrovém souboru je velmi podobné a téměř kopíruje procentuální zastoupení mužů a žen v celém základním souboru. Vzorek se tedy z hlediska pohlaví jeví jako reprezentativní.

Tabulka 9: Reprezentativnost vzorku podle věku

Základní soubor (SLDB 2001)			Výběrový soubor		
	Absolutní četnost	Procenta		Absolutní četnost	Procenta
15 - 29	833	24,1 %	15 - 29	71	26,9 %
30 - 60	1753	50,7 %	30 - 60	145	54,9 %
61 a více	871	25,2 %	60 a více	48	18,2 %
Celkem	3457	100 %	Celkem	264	100 %

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytou, SLDB 2011; vlastní výzkum a výpočty

Z hlediska věku se vzorek jeví reprezentativní ve dvou ze tří věkových kategorií. Jedná se o věkovou kategorii 15 – 29 let, kdy procentuální rozdíl mezi základním a výběrovým souborem činí necelá tři procenta, a kategorii 30 – 60 let,

ve které je procentuální rozdíl kolem čtyř procent. Ve věkové kategorii 61 a více je procentuální rozdíl přesně sedm procent a tuto věkovou kategorii tak považují za spíše nereprezentativní.

Tabulka 10: Reprezentativnost vzorku podle vzdělání

Základní soubor (SLDB 2011)			Výběrový soubor		
	Absolutní četnost	Procenta		Absolutní četnost	Procenta
Základní	781	23,6 %	Základní	25	9,5 %
SŠ – vyučen (bez maturity)	1369	41,4 %	SŠ – vyučen (bez maturity)	68	25,8 %
SŠ – úplné s maturitou	881	26,6 %	SŠ – úplné s maturitou	104	39,4 %
Vyšší odborné (VOŠ)	32	1,0 %	Vyšší odborné (VOŠ)	9	3,4 %
Vysokoškolské	243	7,4 %	Vysokoškolské	58	22,0 %
Celkem	3306	100 %	Celkem	264	100 %

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytou, SLDB 2001; vlastní výzkum a výpočty

V tabulce 9 vidíme, že z hlediska vzdělání nemůžeme považovat vzorek za reprezentativní. Zastoupení výběrového souboru v tomto případě příliš neodpovídá zastoupení základního souboru. Pouze v jedné kategorii – vyšší odborné vzdělání – můžeme s procentuálním rozdílem 2, 4 % považovat vzorek za reprezentativní. V ostatních kategoriích jsou procentuální rozdíly značně vyšší.

Tabulka 11: Reprezentativnost vzorku podle rodinného stavu

Základní soubor (SLBD 2011)			Výběrový soubor		
	Absolutní četnost	Procenta		Absolutní četnost	Procenta
svobodní, svobodné	1726	41,7 %	svobodní, svobodné	90	34,1 %
ženatí, vdané	1786	43,1 %	ženatí, vdané	143	54,2 %
rozvedení, rozvedené	315	7,6 %	rozvedení, rozvedené	15	5,7 %
vdovci, vdovy	315	7,6 %	vdovci, vdovy	16	6,1 %
Celkem	4142	100 %	Celkem	264	100 %

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze: Jaroměřice nad Rokytou, SLBD 2011; vlastní výzkum a výsledky

V případě reprezentativnosti vzorku podle rodinného stavu je vzorek reprezentativní ve dvou případech. Jedná se o kategorii rozvedení / rozvedené, ve které je procentuální rozdíl mezi základním a výběrovým souborem pouze necelá dvě procenta a v případě kategorie vdovci / vdovy, kdy je procentuální rozdíl ještě nižší, tedy 1,5 %. V první kategorii (svobodní / svobodné) je procentuální rozdíl vyšší, činí 7,5 %. V druhé kategorii (ženatí / vdané) je rozdíl dokonce nad deset procent.

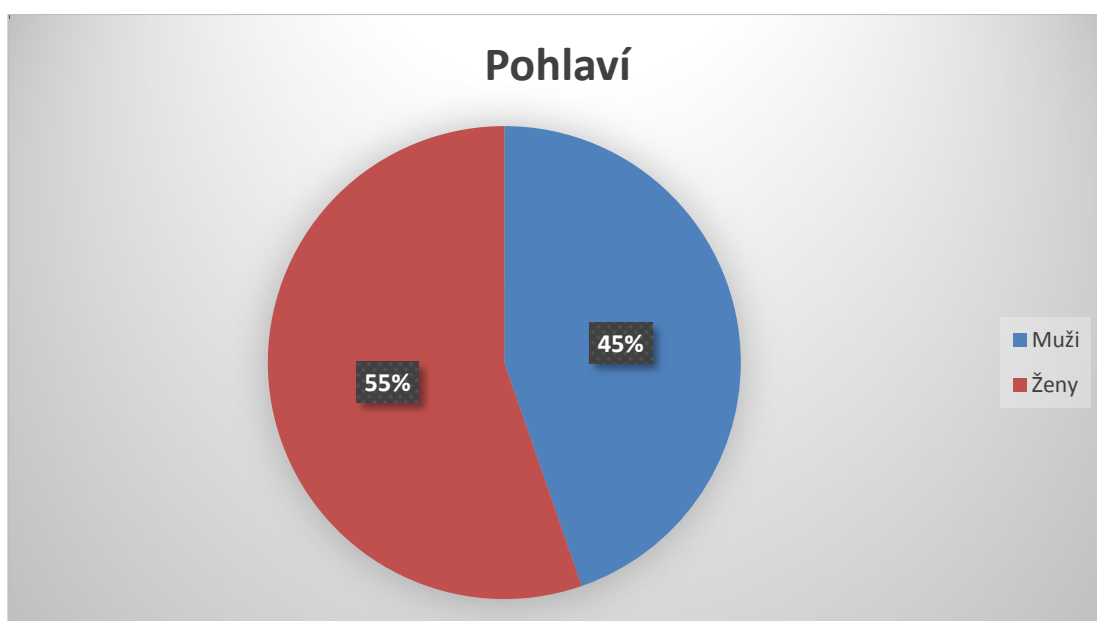
5. 2. 2 Třídění prvního stupně

„Třídění 1. stupně znamená začleňování jevu podle jedné klasifikační vlastnosti.“ (Surynek a kol., 2001, str. 140) „Výsledky tohoto třídění jsou dány četnostmi v jednotlivých třídách znaku.“ (tamtéž) Jinými slovy se pro každý znak identifikuje četnost výskytu jeho jednotlivých variant a ukáže se tak, kolik je

například v souboru mužů a žen, kolik je v souboru osob s jakým vzděláním a podobně.

Následující grafy (Graf 10 – 13) přehledně znázorňují třídění prvního stupně podle jednotlivých proměnných – pohlaví, věk, vzdělání a rodinný stav. Vidíme, že převažují ženy nad muži, z hlediska věku převažuje věková kategorie 30 – 60 let, nejvíce osob má úplné středoškolské vzdělání s maturitou a z hlediska rodinného stavu je výrazněji nejvíce osob vdaných / ženatých.

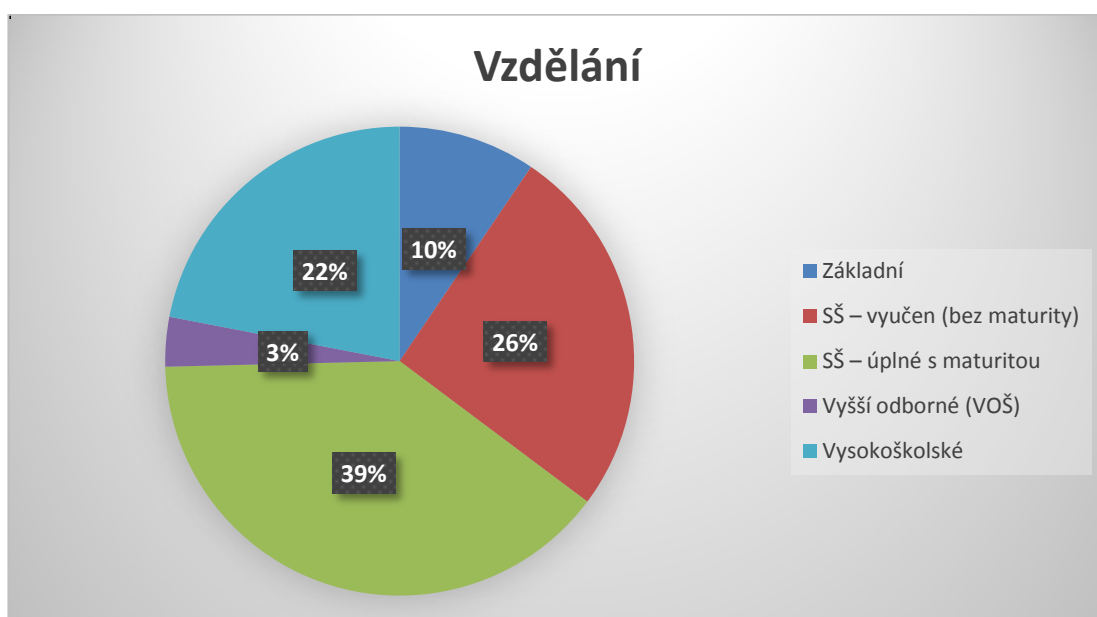
Graf 10: Třídění podle pohlaví

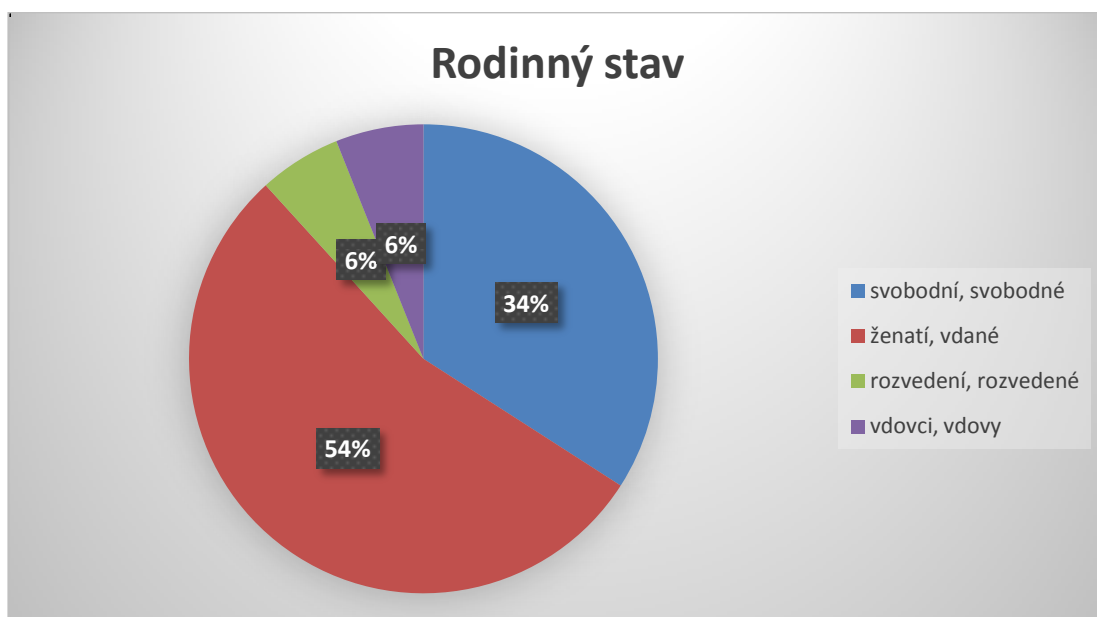
Graf 11: Třídění podle věku

Graf 12: Třídění podle vzdělání

Graf 13: Třídění podle rodinného stavu

5. 2. 3 Třídění druhého stupně

„Druhý stupeň třídění znamená rozčlenění četností tříd 1. stupně podle další vlastnosti. Výsledkem jsou tzv. kontingenční tabulky, které tvoří základ pro interpretaci souvislosti dvou vlastností zkoumaných jevů.“ (Surynek a kol., 2011, str. 143) Cílem je proniknout hlouběji ke struktuře vztahů mezi vlastnostmi jevů. Jinými slovy se kategorie vzniklé prvním stupněm třídění dále člení podle ještě jiného znaku. To, jaké znaky se mají vzájemně srovnávat, vyplývá z hypotéz.

Pro přehlednější výsledky jsem jednotlivé otázky každého bloku zprůměrovala do jedné výsledné otázky pro každý blok. Tento krok byl učiněn, aby pracovní hypotézy nemusely mít ještě své další dílčí hypotézy („subhypotézy“), aby nebyla každá otázka z dotazníku hodnocena a uváděna zvlášť v tabulkách, jelikož by tabulek bylo neúměrné množství a práce by nebyla přehledná. Pro zpětné zařazení jsem vytvořila následující intervaly:

Spokojen/a	1 - 1,49
Spíše spokojen/a	1,5 - 2,49
Spíše nespokojen/a	2,5 - 3,49
Nespokojen/a	3,5 - 4

Pokud výsledná odpověď z jednoho bloku byla například 2 (tedy respondent na otázku z daného bloku odpověděl: spokojen/a (1), spíše nespokojen/a (3) a spíše spokojen/a (2), pak výsledná odpověď je průměrem těchto tří odpovědí, tudíž $(1+3+2)/3=2$), patří dle výše uvedené stupnice do intervalu 1,5 – 2,49, tudíž odpověď daného respondenta na celý blok otázek je 2 - spíše spokojen/a.

Dalším krokem byla práce s hypotézami o dvou proměnných. Pro potvrzení závislosti skupiny na hodnocení spokojenosti byl sestaven Pearsonův test - χ^2 (chí-kvadrát) test dobré shody. Tento test porovnává rozdělení odpovědí požadované skupiny a zbytku skupiny. Výsledek pouze potvrdí, zda a jak silně jsou na sobě tyto proměnné závislé. Pro konkrétní porovnání byla využita procentuální četnost daných skupin a jejich zobrazení do grafu.

Hypotéza H1: „*Lidé s vyšším vzděláním hodnotí pracovní příležitosti v obci jako horší než lidé s nižším vzděláním.*“

Vzdělání bylo na základě této hypotézy roztríděno na vyšší a nižší. Do vyššího vzdělání byly zahrnuty kategorie vysokoškolské a vyšší odborné. Do nižšího vzdělání byly zahrnuty ostatní kategorie (základní, středoškolské bez maturity a středoškolské s maturitou).

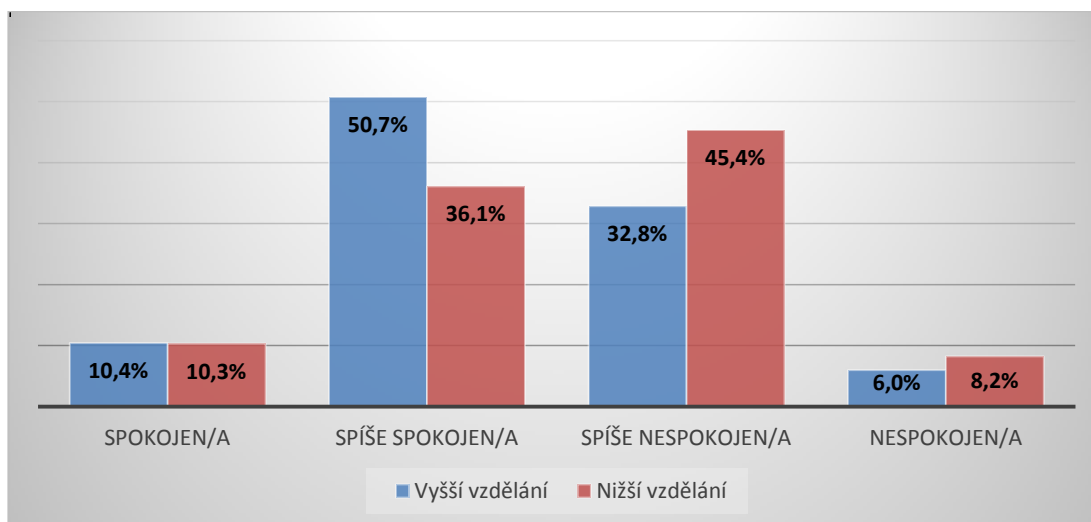
Blok otázek pro tuto hypotézu byl tvořen následujícími otázkami:

- Jak jste spokojen/a s nabídkou pracovních příležitostí v obci?
- Jak jste spokojen/a s dopravní dostupností (autobusové či vlakové spojení s okolním světem)?
- Pokud za práci dojíždíte mimo obec, uvítal/a byste raději práci přímo v obci?

Tabulka 12: Spokojenost s pracovními příležitostmi v obci

			Pracovní příležitost				Celkem
			Spokojen/a	Spíše spokojen/a	Spíše nespokojen/a	Nespokojen/a	
Vzdělání	Vyšší vzdělání	Count	7	34	22	4	67
		% within Vzdělání	10,40%	50,70%	32,80%	6,00 %	100,00 %
	Nižší vzdělání	Count	20	70	88	16	194
		% within Vzdělání	10,30%	36,10%	45,40%	8,20 %	100,00 %
	Celkem	Count	27	104	110	20	261
		% within Vzdělání	10,30%	39,80%	42,10%	7,70 %	100,00 %

Graf 14: Spokojenost s pracovními příležitostmi v obci

Z grafu, který vychází z procentuálních odpovědí jednotlivých skupin je patrné, že lidé s nižším vzděláním hodnotí pracovní příležitosti v obci jako horší, spíše než lidé s vyšším vzděláním. Tento závěr je hlavně patrný z odpovědí „spíše spokojen“ / „spíše nespokojen“, kde jsou odpovědi naprosto opačně k zadané hypotéze. 50,7 % lidí s vyšším vzděláním je spíše spokojeno a naopak 45,4 % lidí

s nižším vzděláním je spíše nespokojeno s pracovními příležitostmi v obci. Obě skupiny mají malé procentuální zastoupení u jednoznačných odpovědí jako „spokojen“ / „nespokojen“, a to skoro stejně v obou kategoriích u odpovědi spokojen (10,4 % a 10,3 %) a velmi podobně u odpovědi „nespokojen“ (6,0 % a 8,2 %). Celkově bez rozlišení vzdělání je skoro přesná polovina spokojena (50,1 %) s pracovními příležitostmi.

Moje prvotní úvaha, že lidé s vyšším vzděláním budou méně spokojeni s pracovními příležitostmi v obci, se nepotvrdila. Z výzkumu vyplynulo, že lidem s vyšším vzděláním většinou nezáleží na tom, jestli pracují přímo v obci nebo dojíždějí do zaměstnání. Nejsou závislí na hromadné dopravě a jsou časově flexibilní. Tudiž vnímají situaci na pracovním trhu lépe. Naproti tomu lidé s nižším vzděláním preferují práci v místě bydliště, jsou více vázáni na hromadnou přepravu. Nicméně za práci často dojíždějí kvůli nízkým mzdám a nedostatku vhodných pracovních příležitostí.

Moji výzkumnou hypotézu, tedy že „lidé s vyšším vzděláním hodnotí pracovní příležitosti v obci jako horší než lidé s nižším vzděláním“, zamítám. Opačná hypotéza, tedy „lidé s nižším vzděláním hodnotí pracovní příležitosti jako horší, než lidé s vyšším vzděláním“, nebude přijata, jelikož hladina významnosti Pearsonova testu dobré shody vyšla 0,18 (což vidíme na tabulce 12). Hypotéza má tedy 82% pravděpodobnost, tato hodnota je pro sociologický výzkum malá a opačná hypotéza tedy musí být také zamítnuta. Přijímám proto nulovou hypotézu H_0 a závěrem tak je, že spokojenost s pracovními příležitostmi v obci není závislá na vzdělání.

Tabulka 13: Statistické testování hypotézy

	hodnota	df	hladina významnosti (p)
Pearson Chi-Square	4,879	3	0,181

Hypotéza H2: „Bezpečnost v obci je hůře hodnocena staršími lidmi.“

Podobně jako v předchozí hypotéze, i zde jsem přistoupila z roztrídění všech věkových kategorií do dvou – starší lidé a mladí se středním věkem. Do kategorie starších lidí byl zařazen věk 61 a více a do druhé kategorie byl zařazen věk 15 – 29 a 30 – 60. Je tomu tak z důvodu, abych mohla otestovat hypotézu, ve které se zabývám staršími lidmi. Naproti této skupině tudíž musí být zbytek kategorií, v mém případě mladí a střední věk.

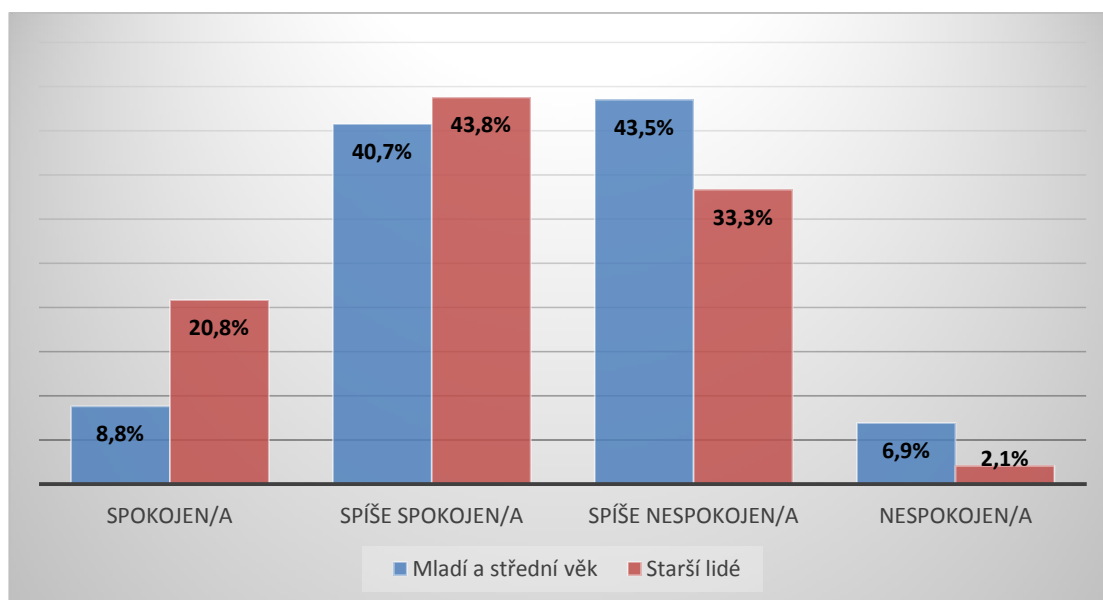
Blok otázek pro tuto hypotézu byl tvořen otázkami:

- Jak jste spokojen/a s bezpečím na veřejných prostranstvích v obci?
- Bojíte se jít po setmění ven?
- Kdybyste měl/a (máte-li) malé děti, měl/a byste (máte) strach je posílat samotné hrát si ven, na hřiště apod.?
- Je podle Vás zabezpečení klidu a pořádku v obci?
- Jak jste spokojen/a s komunikační sítí pro automobily (křižovatky a jejich přehlednost)?
- Jak jste spokojen/a s komunikační sítí pro pěší v obci? Tato otázka rozdělena na dvě podotázky, spokojenost s chodníky a spokojenost s přechody pro chodce.

Tabulka 14: Spokojenost s bezpečností v obci

			Bezpečnost				
			Spokojen/a	Spíše spokojen/a	Spíše nespokojen/a	Nespokojen/a	Celkem
Věk	Mladí a střední věk	Count	19	88	94	15	216
		% within Vzdělání	8,80%	40,70%	43,50%	6,90 %	100,00 %
	Starší lidé	Count	10	21	16	1	48
		% within Vzdělání	20,80%	43,80%	33,30%	2,10 %	100,00 %
	Celkem	Count	29	109	110	16	264
		% within Vzdělání	11,00%	41,30%	41,70%	6,10 %	100,00 %

Graf 15: Spokojenost s bezpečností v obci

Z grafu je patrné, že starší lidé hodnotí bezpečnost v obci o něco pozitivněji než zbytek obyvatel. Nicméně stejně jakou u předchozího indikátoru jsou rozdíly poměrně malé. Situaci jako dobrou nebo spíše dobrou hodnotí 49,5 % obyvatel

mladšího a středního věku a 64,6 % starších obyvatel. Naopak nespokojeno a spíše nespokojeno je 50,4 % mladších a 35,4 % starších. Pokud se na indikátor podíváme bez věkových kategorií, tak jsou opět obyvatelé města rozděleni vnímáním bezpečnosti na dvě skoro stejné poloviny. 52,7 % lidí je se situací spokojena nebo spíše spokojena a 47,8 % je spíše nespokojena nebo zcela nespokojena. I u otázky bezpečnosti je minimum krajních odpovědí a to celkově 11 % je zcela spokojeno a 6,1 % zcela nespokojeno. Zcela nespokojeno je ale jen 2,1 % starších lidí.

Z výzkumu na základě doplňující otevřené otázky v dotazníku k tomuto bloku otázek je patrné, že obyvatelé obce mají největší obavy především ze dvou zásadních bezpečnostních faktorů, které zmiňovalo mnoho respondentů. Celkem na otevřenou otázku: „Pokud u Vás existuje nějaká obava týkající se bezpečnosti v oblasti kriminality nebo dopravy, můžete uvést, čeho se týká“, odpovědělo 39 % respondentů. Nejčastější byly dvě odpovědi. První se týkala obav ze soužití s nepřizpůsobivými občany (ve většině případů respondenti jmenovali konkrétně Romy) a druhá se vztahovala k současné dopravní situaci v obci a to především obav z nebezpečné křižovatky Březinova-Havlíčková-Tyršova, kde je v poslední době mnoho nehod, a k nepřehlednému přechodu pro chodce u radnice. Často také lidé uváděli obavy z krádeží, nepořádku na veřejných prostranstvích, výtržnictví. Tyto odpovědi korespondují s teoretickou částí práce, kde v podkapitole 1.8 zabývající se kriminalitou, popisují bezpečnostní situaci v obci na základě Bezpečnostní analýzy a programu prevence kriminality města Jaroměřice nad Rokytnou.

Stejně jako u hypotézy H1 se jeví výsledek výzkumné hypotézy H2 opačně než zadaná hypotéza. V tomto případě nabývá u Pearsonova testu dobré shody hladina významnosti hodnoty 0,051. Hypotéza H2 se sice nepotvrdila, zamítám ji, ale potvrzují hypotézu opačnou k H2, tedy „bezpečnost v obci je lépe hodnocena staršími lidmi“. H0 tedy s 95% pravděpodobností zamítám, protože mezi proměnnými existuje vztah.

Tabulka 15: Statistické testování hypotézy

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi- Square	7,775	3	,051

Hypotéza H3: „*Mezilidské vztahy hodnotí lépe lidé s nižším vzděláním.*“

Stejně jako v případě hypotézy H1 bylo vzdělání roztríděno na vyšší a nižší se stejným zařazením kategorií.

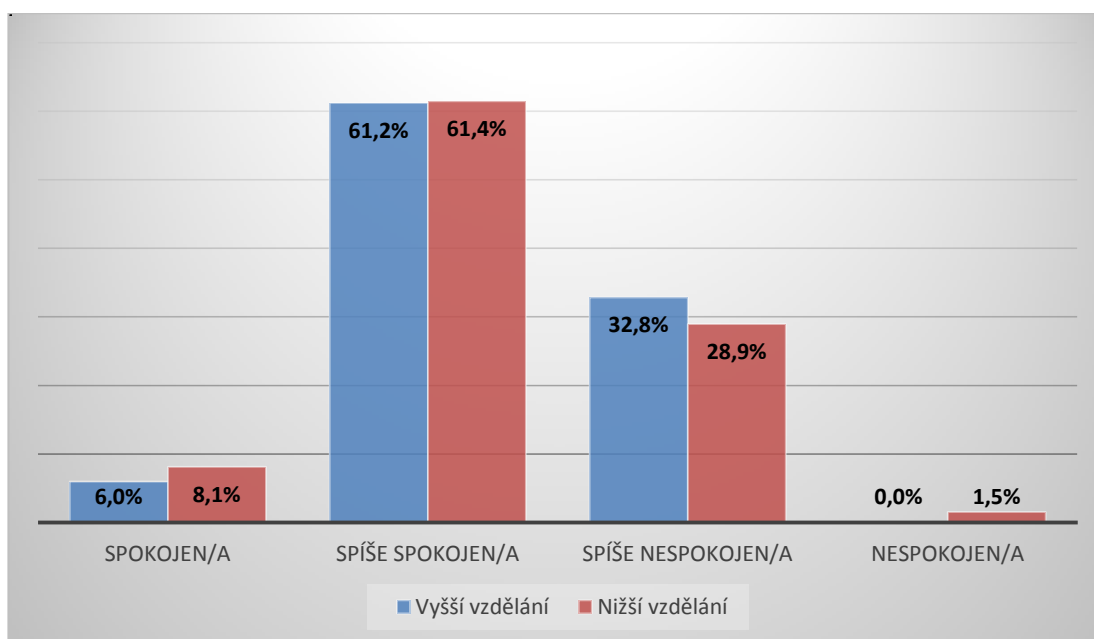
Blok otázek pro tuto hypotézu byl tvořen následujícími otázkami:

- Jak jste spokojen/a se vztahy s ostatními obyvateli obce?
- Máte pocit, že vedení msta reaguje na Vaše potřeby, požadavky a podněty?
- Míváte konflikty s některými občany v obci?
- Myslíte si, že obyvatelé obce mají dostatek příležitostí ke vzájemným společenským kontaktům?
- Účastníte se společenských událostí v obci?

Tabulka 16: Spokojenost s mezilidskými vztahy v obci

			Mezilidské vztahy				Celkem
			Spokojen/a	Spíše spokojen/a	Spíše nespokojen/a	Nespokojen/a	
Vzdělání	Vyšší vzdělání	Count	4	41	22	0	67
		% within Vzdělání	6,00%	61,20%	32,80%	0,00 %	100,00 %
	Nižší vzdělání	Count	16	121	57	3	197
		% within Vzdělání	8,10%	61,40%	28,90%	1,50 %	100,00 %
	Celkem	Count	20	162	79	3	264
		% within Vzdělání	7,60%	61,40%	29,90%	1,10 %	100,00 %

Graf 16: Spokojenost s mezilidskými vztahy v obci

Z grafu je patrné, že není závislost mezi vzděláním a hodnocením vztahů. Jak lidé s vyšším vzděláním, tak lidé s nižším vzděláním, jsou v naprosté většině s mezilidskými vztahy v obci spíše spokojeni. Tuto odpověď použilo 61,2 % lidí

s vyšším vzděláním a téměř stejné procento lidí s nižším vzděláním (61,4 %). Tudíž moji výzkumnou hypotézu zamítám a přijímám nulovou hypotézu H_0 , že mezilidské vztahy hodnotí obě skupiny stejně. Potvrzuje to hodnota $p = 0,6664$ uvedená v tabulce 16.

Celkově je spíše spokojeno 61,4 % respondentů a zcela spokojeno 7,6 %. Naopak spíše nespokojeno je 29,9 % a zcela nespokojeno je pouze 1,1 % respondentů.

Z výzkumu dále vyplynulo, že v obci výrazně převládají silné vazby. Slabé vazby jsou patrné spíše u lidí s vyšším vzděláním a pracujících mimo obec. Za nejdůležitější vztahy považuje necelých 97 % respondentů vztahy v rodině, v případě potřeby pomoci uvádějí v 78,8 % opět rodinu, a pokud potřebují řešit problémy osobního charakteru, tak se opět v 73,1 % obracejí na rodinu.

Celkem 64,4 % lidí se ve volném čase stýká s lidmi žijícími v obci a 35,6 % uvedlo, že se ve volném čase stýká častěji s lidmi mimo obec. Tady se již projevují rozdíly mezi lidmi s vyšším a nižším vzděláním. U lidí s vysokoškolským vzděláním téměř polovina udržuje spíše styky s lidmi mimo obec (46,6 %). U středoškolsky vzdělaných je tento poměr ještě 40,3 %, ale výrazně klesá u lidí vyučených a lidí se základním vzděláním, kteří uvádí častější kontakty s lidmi mimo obec jen v 25 % u vyučených a v 28 % u lidí se základním vzděláním.

U respondentů převládají silné vazby. Podle Granowettera jsou lepší vazby slabé, které dávají větší výhody bez svazování. Podle Nan Lina jsou však silné vazby důležité, a to zejména pro lidi na dně a na vrcholu sociální pyramidy, jak je zmiňováno v podkapitole 2.11.

Vztahy v obci jsou celkově vnímány spíše jako dobré, což je předpoklad pro kvalitní život a postupné zlepšování kvality života i v dalších oblastech. Na důležitost budování a podporu dobrých vztahů v obci a na jejich prospěšnost pro další rozvoj pokazuje Jane Jacobsová, o které se zmiňuji v teoretické části této práce (podkapitola 2.11).

Tabulka 17: Statistické testování hypotézy

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi- Square	1,581	3	,664

Hypotéza H4: „*U mladých lidí je nízká spokojenost s možnostmi společenského vyžití.*“

Přistoupila jsem zde opět k rozřídění věkových kategorií do dvou skupin podle mé hypotézy, a to na mladé lidi a na střední věk se starším věkem. Do kategorie mladých lidí byla zařazena věková kategorie 15 – 29 let a do druhé kategorie věk 30–60 a 61 a více.

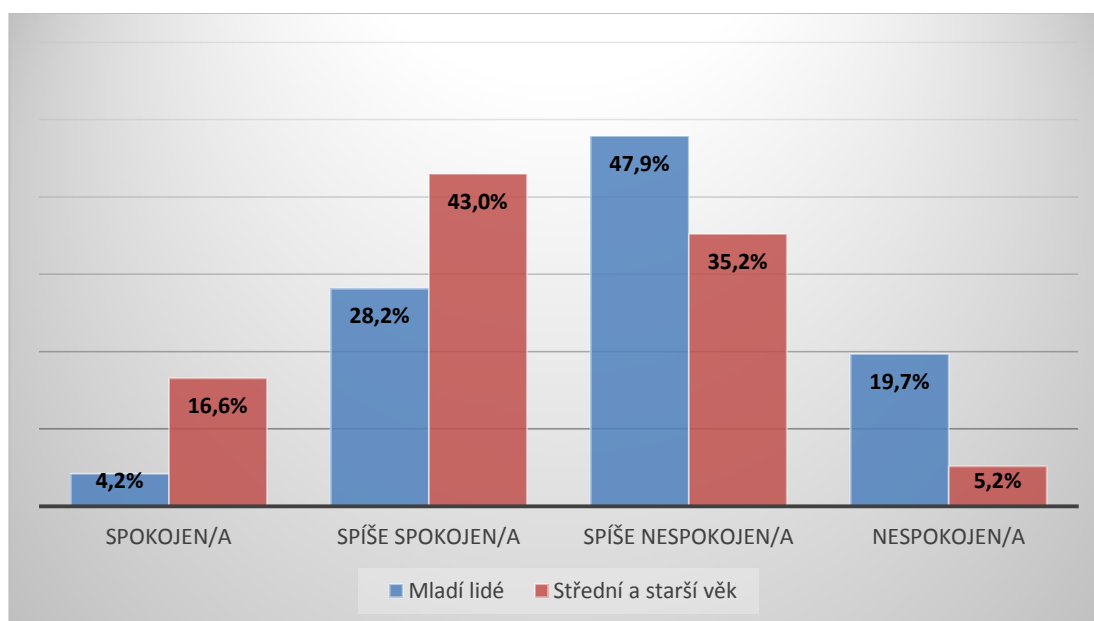
Zde byl blok otázek pro hypotézu H4 tvořen otázkami:

- Jak jste spokojen/a s možnostmi společenského vyžití v obci?
- Je podle Vás nabídka společenských aktivit v obci dostatečná?
- Jak jste spokojeni s uvedenými možnostmi vyžití v obci – kulturní akce, restaurační zařízení, sportoviště a sportovní aktivity, spolky a zájmové organizace či sdružení, vzdělávací možnosti?
- Je něco, co vám v obci z hlediska možnosti vyžití chybí?

Tabulka 18: Spokojenost se společenským vyžitím v obci

			Společenské vyžití				Celkem
			Spokojen/a	Spíše spokojen/a	Spíše nespokojen/a	Nespokojen/a	
Věk	Mladí lidé	Count	3	20	34	14	71
		% within Věk	4,20%	28,20%	47,90%	19,70 %	100,00 %
	Střední a starší věk	Count	32	83	68	10	193
		% within Věk	16,60%	43,00%	35,20%	5,20 %	100,00 %
	Celkem	Count	35	103	102	24	264
		% within Věk	13,30%	39,00%	38,60%	9,10 %	100,00 %

Graf 17: Spokojenost se společenským vyžitím v obci

U čtvrté hypotézy je patrné, že daná hypotéza odpovídá naměřenému rozdělení. Potvrdil se můj názor, kterým jsem zdůvodňovala tuto hypotézu, že pro

mladé lidi je v obci nedostatek vyžití – např. divadlo, kino, kavárny, koncerty. Je to zřejmé z dosažených výsledků, kdy 67,6 % mladých jsou spíše nespokojeni či zcela nespokojeni a dokonce celých 19,7 % mladých je zcela nespokojeno. Naopak zcela spokojeno je jen pouhých 4,2 % mladých. Naopak u starší generace je zcela nespokojeno jenom 5,2 % a celých 16,6 % je zcela spokojeno. U tohoto indikátoru je na rozdíl od ostatních indikátorů také vyšší zastoupení krajních odpovědí a je zde největší rozdíl ve vnímání spokojenosti se společenským využitím mezi vybranými kategoriemi obyvatel. Nicméně pokud se podíváme na výsledky spokojenosti s tímto indikátorem celkem bez rozdílu věku, tak i tady je spokojeno a spíše spokojeno 52,3 % obyvatel, což je opět jen těsně větší polovina.

Podobně jako u indikátoru bezpečnosti, tak i v případě společenského vyžití byla jedna otázka koncipována jako doplňující polootevřená: „Je něco, co Vám v obci z hlediska možnosti vyžití chybí?“. Z množství odpovědí na tuto otázku usuzují, že lidé mají zájem o zlepšení společenského vyžití, protože svůj návrh připojilo celých 51,5 % respondentů. Nejvíce chybí v obci větší společenský sál, následuje kino (část lidí tuto odpověď specifikovalo jako kino „letní“, přírodní, které dříve fungovalo v zámecké zahradě) a poté krytý plavecký bazén. Mezi dalšími požadavky byla dětská hřiště, různá sportoviště, zimní kluziště, divadlo ve smyslu pořádání divadelních představení, rozmanitější kulturní akce pro různé věkové skupiny, anebo kavárny, větší supermarket, cvičení pro ženy či posilovna. Mezi těmito požadavky, z nichž některé jsou nereálné nebo velmi individuální, byl zajímavým návrhem klubovna pro mladé muzikanty, nebo skaut.

Uvedenou skutečnost, že daná hypotéza odpovídá naměřenému rozdělení, potvrzuje také Pearsonův test dobré shody, kde hladina významnosti vyšla 0,000, a tudíž přijímám svoji výzkumnou hypotézu „u mladých lidí je nízká spokojenost s možnostmi společenského vyžití“.

Tabulka 19: Statistické testování hypotézy

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	23,121	3	0,000

VH: „Kvalita života v Jaroměřicích nad Rokytnou je občany hodnocena jako špatná.“

Uvedená výchozí hypotéza vypovídá o celkovém hodnocení kvality života v obci pomocí vybraných čtyř indikátorů – pracovní příležitosti, bezpečnost, mezilidské vztahy a společenské vyžití. O celkové kvalitě života rozhodl výsledný index, který jsem získala sečtením hodnocení jednotlivých indikátorů. Kromě spokojenosti s indikátorem jsem zkoumala také jeho důležitost pro respondenta. To znamená, že každý respondent měl uvést, jakou váhu pro něj má každý jednotlivý indikátor. Na základě toho byla pak vypočítána celková kvalita života, tedy nejen dle míry spokojenosti, ale také dle váhy, kterou danému indikátoru respondenti přisuzují.

Výsledný index kvality života je 2,34. Tato hodnota patří do intervalu „spíše spokojen/a“.

Tabulka 20: Výsledná celková kvalita života

Blok	Váha v %	průměr
Průměrná odpověď pro pracovní příležitosti	23,2 %	2,38
Průměrná odpověď pro bezpečnost	33,2 %	2,39
Průměrná odpověď pro mezilidské vztahy	23,2 %	2,16
Průměrná odpověď pro společenské vyžití	20,4 %	2,39
Vážený průměr		2,34

Z výše uvedené tabulky a stanovených intervalů pro zařazení výsledného indexu spokojenosti je patrné, že lidé v obci jsou s celkovou kvalitou života spíše spokojeni. Výsledný index 2,34 se, jak jsem výše uvedla, dostal do intervalu „spíše spokojen/a“, který byl stanoven pro rozmezí 1,5 - 2,49. Výchozí hypotéza, „*Kvalita života v Jaroměřicích nad Rokytnou je občany hodnocena jako špatná*“, stanovená na základě objektivních indikátorů, se tedy nepotvrdila. Největší spokojenost je s indikátorem mezilidských vztahů, naopak největší nespokojenost je s bezpečností v obci. Rozdíly mezi indikátory nejsou ale nijak velké a všechny odpovídají hodnocení „spíše spokojen/a“, i když těsně před hranicí hodnocení „spíše nespokojen/a“. Výsledné hodnocení kvality života v Jaroměřicích nad Rokytnou odpovídá hodnocení všech čtyř jednotlivých indikátorů, které hodnotí lidé všechny také na stupnici „spíše spokojen“.

Diskuse

Výsledky výzkumu mě v některých případech velmi překvapily. Moje prvotní očekávání, že kvalita života v obci bude občany hodnocena jako špatná, se nepotvrdilo. Lidé jsou naopak s kvalitou života v obci spíše spokojeni. Nepotvrdily se tři ze čtyř pracovních hypotéz. Překvapující pro mě byla především nezávislost věku na hodnocení spokojenosti s bezpečností v obci, zejména její závěr, že starší lidé jsou dokonce s bezpečností spokojeni o něco více než mladí lidé.

V souvislosti s odpověďmi na otevřenou otázku ohledně bezpečnosti v obci jsem příliš překvapená nebyla. Problémy, které respondenti zmiňovali, jsou opravdu viditelné. Jelikož sama v obci bydlím, souhlasím s jejich obavami, zejména ze zmíněné křižovatky a také z pohybu na veřejných prostranstvích kvůli srocování problémové mládeže a nepřizpůsobivým občanům. Respondenti uváděli možné návrhy na řešení nevhodné dopravní situace a kriminality, například světelný semafor, kruhový objezd či retardéry a také zvýšené a častější policejní hlídky na „nebezpečných“ místech v centru města a přísnější trestání výtržnictví, nedodržování pořádku a nevhodného chování na veřejných místech.

Potvrdilo se moje očekávání z teoretické části práce a tedy i hypotéza o závislosti věku na společenském vyžití. Výsledky otázek, věnované tomuto indikátoru, potvrdily, že mladí lidé jsou méně spokojeni s možnostmi společenského vyžití v obci. Co mě velmi překvapilo, byl požadavek na více dětských hřišť a sportovišť. Z osobní zkušenosti i objektivní přehledové studii o obci nemám pocit, že by dětských hřišť či sportovišť byl nedostatek. Co mě naopak nepřekvapilo, byl požadavek na větší společenský sál. Mimo jiné souvisí tento požadavek s tím, že v době, kdy jsem psala tuto diplomovou práci, došlo ke zbourání místní budovy sokolovny. Budova byla pár let nevyužívaná kvůli jejímu havarijnímu stavu a nakonec došlo k její demolici. Část občanů se s tím těžko smiřuje a proto (možná i protestně) hojně společenský sál zmiňovali. Z mého pohledu mají pravdu, že takový velký společenský sál k víceúčelovému využití v obci chybí, nicméně však si nejsem zcela jistá, zda by lidé sál využívali opravdu tak často a v takovém počtu, jak ho zmiňovali.

Závěr

Cílem této práce bylo popsat, jak občané města Jaroměřic nad Rokytnou subjektivně hodnotí objektivně zvolené indikátory kvality života v dané obci, zda jsou či nejsou spokojeni s místními podmínkami. Současně jsem chtěla posoudit, zda je hodnocení respondentů výzkumu závislé na vybraných sociodemografických faktorech a jak tyto faktory působí na hodnocení indikátorů jednotlivými skupinami obyvatel.

Problematika kvality života je pro společnost aktuálním tématem, kterým se zabývají jak odborníci, tak i laická veřejnost. Jedná se však o pojem velmi široký a těžko uchopitelný, bez ucelené teorie a metodologie. Vždy záleží na úhlu pohledu autora, prostorovém rámci, aktuální situaci, účelu, za jakým je kvalita života sledována či zkoumána a spoustě dalších aspektů.

Pro dosažení cíle práce bylo nutno nejprve charakterizovat vybranou obec pomocí socioekonomických ukazatelů, od historických souvislostí po současný demografický vývoj a současné fungování obce, zjistit objektivní statistické údaje, zejména u některých oblastí, které byly později podkladem pro stanovení hypotéz. V práci jsem se dále zabývala vymezením pojmu kvality života, různými pohledy na kvalitu života a koncepty tohoto pojmu. Pro vlastní výzkumnou činnost jsem následně stanovila indikátory, které sloužily pro hodnocení kvality života obyvatel obce. Možný (2002, str. 15) uvádí, že hlavním zdrojem subjektivního pocitu spokojenosti jsou mezilidské vztahy, a to zejména rodina a přátelství. Zdrojem uspokojení je pak vlastní práce a také kvalita prožívání volného času. Jak mezilidské vztahy, tak společenské vyžití a pracovní příležitosti, spolu s přidáním indikátorem bezpečnosti, se staly jádrem mého výzkumného šetření a byly použity v pracovních hypotézách. Spolu s nimi byly v hypotézách použity sociodemografické faktory věk a vzdělání.

Jako výzkumnou metodu jsem v práci použila metodu kvantitativní s využitím techniky standardizovaného dotazníku, která spočívala v tom, že respondent odpovídal na otázky podle předem připravených odpovědí. Výzkumný vzorek byl složen z 264 respondentů, kterými jsou občané obce Jaroměřice nad Rokytnou ve věku od 15 let.

Na základě teoretických poznatků, znalostí statistických údajů, terénu a vlastní úvahy, jsem stanovila čtyři pracovní hypotézy, jejichž proměnné jsem uvedla výše, a hlavní hypotézu, která zněla, že *kvalita života v Jaroměřicích nad Rokytnou je občany hodnocena jako špatná*. Nejdůležitější částí mojí práce byl pak samotný výzkum. Před zahájením výzkumu jsem provedla předvýzkum, abych zajistila srozumitelnost otázek pro respondenty a validitu odpovědí.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že lidé jsou s kvalitou života v obci Jaroměřice nad Rokytnou spíše spokojeni. Z vyhodnocení jednotlivých indikátorů je patrné, že přestože je více lidí spíše spokojeno, tak rozdíl mezi spokojeností a nespokojeností je minimální a lidé v obci jsou svým hodnocením kvality života rozděleni téměř na polovinu. Největší spokojenost je s mezilidskými vztahy, naopak největší nespokojenost je s bezpečností v obci. Tato nespokojenost s bezpečnostní situací pramení z obav lidí o svoje bezpečí a koresponduje se statisticky vyšší kriminalitou v obci. Přesto je více lidí spokojeno se současnou bezpečnostní situací (52,2 % respondentů). Z odpovědí vyplývá, že největší obavy panují ze soužití s nepřizpůsobivými občany, kteří jsou v obci velmi špatně vnímáni. Respondenti poukazovali na drobné krádeže, výtržnictví a nepořádek. Druhým negativním faktorem jsou nebezpečná křižovatka a přechod pro chodce u radnice. Je zajímavé, že starší lidé hodnotili bezpečnost jako lepší (64,6 % jich bylo s bezpečností spokojeno) než lidé mladí (spokojeno jen 49,5 %).

Téměř přesná polovina obyvatel (50,1 %) je spokojena i s pracovními příležitostmi v obci s tím, že vyšší nespokojenost panuje u lidí s nižším vzděláním. Spokojeno či spíše spokojeno je v tomto ohledu jen 46,4 % respondentů s nižším vzděláním oproti 61,1 % respondentů se vzděláním vyšším. Rozdělení spokojenosti s pracovními možnostmi na skoro přesnou polovinu je odrazem objektivní situace vyjádřené statistikou nezaměstnanosti v obci, která je vyšší než v kraji Vysočina.

Nejlépe byla hodnocena oblast mezilidských vztahů, se kterou bylo spokojeno celých 69 % respondentů, což je nejjednoznačnější výsledek ze všech zkoumaných indikátorů. Respondenti hodnotí tuto oblast podobně bez ohledu na rozdíly ve vzdělání, tudíž na tuto skutečnost nemá tento sociodemografický faktor vliv. Mezi občany převažují silné vazby, lidé preferují rodinné vztahy a přátele přímo ve městě, kdy 64,4 % respondentů uvedlo, že se ve volném čase stýkají převážně

s lidmi v obci. Tady se již projevuje vliv vzdělání. Téměř polovina vysokoškolsky vzdělaných lidí (46,6 %) se stýká spíše s lidmi mimo obec na rozdíl od lidí se vzděláním základním (pouze 28 %).

Na rozdíl od předchozích indikátorů má na hodnocení spokojenosti se společenským vyžitím v obci výrazný vliv sociodemografický faktor věku. Přestože celkově se společenským vyžitím v obci je opět spíše spokojenost (52,3 %), tak tento pohled je výrazně rozdílný mezi mladými lidmi a střední a starší generací. Zatímco spokojených je pouze 32,4 % mladých lidí, u lidí starších je to 59,6 % respondentů. Nejvíce respondentům v obci chybí prostory na společenská setkávání, kino, kavárny a také například další nová sportoviště. Tato situace je však v podmínkách malého města objektivní problém, protože podnikatelům by podobné investice neumožnily dostatečnou ziskovost a návratnost takových investic a pro vedení města nebude jednoduché najít na provozování dalších aktivit finanční krytí. Nicméně některé návrhy by mohly být pro město inspirativní a realizovatelné.

V obci rezonuje v poslední době především diskuse ohledně již zmiňované bezpečnosti, ale také je zde poměrně značná debata nad zbouráním staré sokolovy a velké téma je i plánovaný silniční obchvat, který město potřebuje, ale část obyvatel z míst, kolem nichž by měl obchvat být zbudován, se proti tomu staví, a projekt kritizuje. Ale jak jsem poznala při výzkumu, mnoho lidí má o dění v obci zájem a svědčí o tom i množství nápadů a návrhů, kam investovat zdroje a co zlepšit.

Situace v obci je tedy spíše pozitivní a především dobré mezilidské vztahy mohou být silným sociálním kapitálem, který, pokud se podaří jej využít, může pomoci k tomu, že se situace v Jaroměřicích nad Rokytnou bude pozitivně vyvíjet. Obec má rozpracován projekt obchvatu, započala přestavbu a modernizace autobusového nádraží, farnost čeká na dotaci na větší renovaci kostela. Soukromý investor začal na podzim výstavbu rodinných domů v nové čtvrti a příliv nových lidí by mohl přinést další nápady a aktivity.

Psaní této práce mě velice obohatilo. Začala jsem více přemýšlet o svých hodnotách a prioritách, uvědomila jsem si mnoho důležitých věcí. Poznala jsem v praxi, jak moc subjektivní hodnocení a vnímání kvality života je, poznala jsem obtíže práce v terénu, jednání s cizími lidmi i to, jak nás ovlivňují mezilidské vztahy. Uvědomila jsem si, jak moc je důležitá komunikace mezi lidmi a pochopila jsem, že

každý člověk může mít pro své tvrzení a názory důvod, který ostatním nemusí být patrný, a proto nedokážou odlišný názor pochopit. Sama jsem se při práci v terénu setkala s názorem, který bych za jiných okolností považovala za neadekvátní nebo špatný, ale po zdůvodnění respondentem jsem pochopila, že celou věc lze vidět i z jiného úhlu pohledu vázaného na konkrétní situaci a informace daného jedince.

Jen v málo případech jsem se setkala s nevolí a menší ochotou na výzkumu spolupracovat, naopak nejen z příznivého přístupu, ale i z odpovědí na otevřené otázky v dotazníku je patrné, že je to téma zajímavé i pro většinu respondentů. Mnoho lidí se mě ptá, zda mám práci hotovou a jak dopadlo vyhodnocení či jestli se podaří něco zlepšit, což mě velice těší a dává mi to pocit, že moje práce může sloužit vedení města jako reflexe své činnosti a podnět k plánování dalších aktivit ke zlepšení podmínek v obci a tím přispět k lepšímu pocitu kvality života pro většinu obyvatel.

Výsledky výzkumu po prvotní dohodě se starostou města, včetně všech návrhů a námětů respondentů, budou předány vedení města.

Seznam literatury a zdrojů

ANDRÁŠKO, I. 2004. *Percepce činnosti samosprávy a vybraných aspektů kvality života (na příklade výskumu medzi obyvateľmi Považskej Bystrice)*. In Ira, V., Vaishar, A. eds. *Časovo-priestorové aspekty transformačných procesov v Českej republike a slovenskej republike*. Bratislava: Geografický ústav SAV. Citováno 27. září. 2017. Dostupné z: <http://www.akademickyrepozitar.sk/Ivan-Andrasko/Percepce-cinnosti-samospravy-a-vybranych-aspektov-kvality-zivota>

Bezpečnostní analýza a program prevence kriminality města Jaroměřice nad Rokytnou na rok 2017. Emailová korespondence s městským úřadem Jaroměřice nad Rokytnou, 28. srpna 2017, (kula@jaromericenr.cz).

Bydlení-Havlíčkův-Brod.cz. 2011. *Seznam okresů: Reality v jiných okresech*. Citováno 9. září 2017. Dostupné z: <https://bydleni-havlickuv-brod.cz/ostatni-okresy>

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM). 2003. *Co je v našem životě důležité*. Citováno 10. října 2017. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a305/f9/100217s_ov30512.pdf

Český hydrometeorologický ústav. [online]. c2017. *Informace o kvalitě ovzduší v ČR*. Citováno 25. září. 2017. Dostupné z: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/web_generator/exceed/summary/chmu_2017_CZ.html

Český statistický úřad. [online]. *Veřejná databáze. Statistiky: SLDB 2011. Tab. 115 Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci: Území: Obec Jaroměřice nad Rokytnou*. Citováno 12. září 2017. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB115&z=T&f=TABULKA&katalog=30782&u=v97_VUZEMI_43_590754

Český statistický úřad. [online]. *Veřejná databáze. Vše o území: Jaroměřice nad Rokytnou (okres Třebíč). Demografický vývoj*. Citováno 9. září 2017. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=VUZEMI_43_590754#

Český statistický úřad. [online]. *Veřejná databáze. Vše o území: Jaroměřice nad Rokytnou (okres Třebíč). SLDB 2011.* Citováno 8. září 2017. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u= VUZEMI 43 590754#w=>

Český statistický úřad. [online]. *Veřejná databáze. Vše o území: Jaroměřice nad Rokytnou (okres Třebíč). Vybrané údaje za obec.* Citováno 2. září 2017. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u= VUZEMI 43 590754#>

Český statistický úřad. [online]. *Veřejná databáze. Vše o území: Kraj Vysočina. Demografický vývoj.* Citováno 12. září 2017. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__100__3107#

Český statistický úřad. [online]. *Zaostřeno na ženy a muže – 2016. Obyvatelstvo podle pohlaví a hlavních věkových skupin (stav k 31. 12.).* Citováno 3. září 2017. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32853391/300002161101.pdf/6cc967d5-20f2-4b89-b98d-d348968e2023?version=1.1>

Český statistický úřad. 2016. *Věkové složení žen k 31. 12. 2016 a Věkové složení mužů k 31. 12. 2016.* Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45948544/1300641709.pdf/1d8c1b01-e731-4fa8-839d-c63fd6fa4489?version=1.0>,
<https://www.czso.cz/documents/10180/45948544/1300641708.pdf/9db2f8bb-06fc-4f8f-ae7-4824f9fadbdd?version=1.0>

DISMAN, M. 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost.* Praha: Karolinum.

DVOŘÁKOVÁ, Z., DUŠKOVÁ, L., SVOBODOVÁ, L. a kol. 2006. *Svět práce a kvalita života: Vliv změn světa práce na kvalitu života.* Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce. Dostupné z: http://kvalitazivota.vubp.cz/prispevky/svet_prace.pdf

EDPP.cz. 2010. *Jaroměřice nad Rokytnou: Charakteristika zájmového území.* Citováno 2. září 2017. Dostupné z: https://www.edpp.cz/jnr_charakteristika-zajmoveho-uzemi/

EGER, L., Egerová, D. 2014. *Základy metodologie výzkumu: pro studenty ekonomických oborů*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni

HEŘMANOVÁ, E. 2012. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Jaroměřice nad Rokytnou [online]. c2017. *Oficiální webový portál města*. Citováno 15. – 28. srpna 2017. Dostupné z: <http://www.jaromericentr.cz/>

Jizdnirady.idnes.cz [online]. c2017. *IDOS – Vlaky + Autobusy + MHD (všechna) – Vyhledání spojení*. Citováno 4. Zář 2017. Dostupné z: <http://jizdnirady.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>

KATRIAK, M, MILLY, S. 1978. *Metódy a techniky sociologického výskumu*. 3. vydání. Bratislava: Vysoká škola ekonomická v Bratislave.

KREJČÍ, J., LEONTIYEVA, Y. 2012. *Cesty k datům: zdroje a management sociálně vědních dat v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

KŘIVOHLAVÝ, J. 2002. *Psychologie nemoci*. Praha: Grada.

KŘIVOHLAVÝ, J. 2004. *Kvalita života: vymezení pojmu a jeho aplikace v různých vědních disciplínách s důrazem na medicínu a zdravotnictví*. In: Hnilicová, H., ed. *Kvalita života: sborník příspěvků z konference, konané dne 25. 10. 2004 v Třeboni, Kongresový sál hotelu Aurora. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky*. Dostupné z: <https://www.ipvz.cz/seznam-souboru/515-kvalita-zivota-sbornik-prispevku-z-konference-konane-25-10-2004vtreboni.pdf>

LOUČKOVÁ, I. 2010. *Integrovaný přístup v sociálně vědním výzkumu*. Praha: SLON.

MAJEROVÁ, V. 2006. *Český venkov 2006: Sociální mobilita a kvalita života venkovské populace*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze.

Mapy.cz [online]. c2017. *Jaroměřice nad Rokytnou*. Citováno 20. srpna 2017. Dostupné z: <https://mapy.cz/dopravni?x=15.8962274&y=49.0942773&z=14&l=0>

MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. 1996. *Velký sociologický slovník: I. svazek, A-O*. Praha: Karolinum.

MOŽNÝ, I. 2002. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál.

MPSV.CZ. Ministerstvo práce a sociálních věcí. [online]. c2017. *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska*. Citováno 9. září 2017. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

MURGAŠ, F. (ed.). 2015. *Kvalita života 2015*. Sborník příspěvků z česko-slovenské vědecké konference. Liberec: technická univerzita v Liberci. Citováno 25. října 2017. Dostupné z: <http://docplayer.cz/17825731-Frantisek-murgas-editor-kvalita-zivota-2015-sbornik-prispevku-z-cesko-slovenske-konference-2-a-3-12-2015-v-liberci.html>

PACIONE, M. 2003. Urban and environmental quality and human wellbeing-a social geographical perspective. [online]. Scotland: Landscape and Urban Planning 65, 19 – 30. Citováno 27. Září. 2017. Dostupné z: <https://pdfs.semanticscholar.org/790c/5a31ecefdfd360903baaf4cd7b43f6258e65.pdf>

PAYNE, J. 2005. *Kvalita života a zdraví*. Praha: Triton.

PLICHTA, A. 1994. *Jaroměřicko: Dějiny Jaroměřic n. Rok a okolí, díl I*. Třebíč: Arca JiMfa.

Policie.cz, *Statistické přehledy kriminality za rok 2016*. [online]. Citováno 12. září 2017. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2016.aspx>

REICHEL, J. 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada.

Rokytná – ekologický mikroregion. [online]. c2017. *Mikroregion Rokytná*. Citováno 15. září. 2017. Dostupné z: <http://www.mikroregionrokytna.cz/mikroregion-rokytna/os-10/p1=57>

ŘEZANKOVÁ, H. 2007. *Analýza dat z dotazníkových šetření*. Praha: Professional Publishing.

Římskokatolická farnost Jaroměřice nad Rokytnou. [online]. *Archive for LeF*. Citováno 5. září. 2017. Dostupné z: <http://farnostjaromerice.cz/category/lef/>

Sborník z mezinárodní konference Díl II. 2007. *Svět práce a kvalita života v globalizované ekonomice*. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce. Citováno 10. listopadu 2017. Dostupné z: http://kvalitazivota.vubp.cz/prispevky/sbornik_mezinarodni_konference/sbornik_2.pdf

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – základní informace o obcích ČR: Okres Třebíč. 2003. [online]. Praha: Český statistický úřad. Citováno 25. října 2017. Dostupné: <https://www.czso.cz/documents/11268/18001343/4108-03-6104.pdf/d36a20ba-686d-44f5-88fc-c9607a2151dd?version=1.0>

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. 2000. *Jaroměřice nad Rokytinou*. Citováno 15. srpna 2017. Dostupné z: <http://www.historickasidla.cz/redakce/index.php?xuser=&lanG=cs&dr=137>

SUCHARDA, J., NOVÁČEK, O., JIČÍNSKÝ, P. 2002. *Malé dějiny Jaroměřic nad Rokytinou*. Hrotovice: JAS.

SURYNEK, A., KOMÁRKOVÁ, R., KAŠPAROVÁ, E. 2001. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press.

ŠUBRT, J. a kol. 2008. *Soudobá sociologie III.: Diagnózy soudobých společností*. Praha: Karolinum.

Ústav územního rozvoje. [online]. c2016. *Principy a pravidla územního plánování, kapitola C - Funkční složky*. Citováno 27. září 2017. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaC/C4-2012.pdf>

Územní plán Jaroměřice nad Rokytinou. [online]. 2012. *3. textová část odůvodnění ÚP*. Citováno 10. Září 2017. Dostupné z: http://www.jaromericenr.cz/assets/File.ashx?id_org=5750&id_dokumenty=82614

VAĎUROVÁ, H., MÜHLPACHR, P. 2005. *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska*. Brno: Masarykova univerzita.

VEENHOVEN, R. [online]. 2000. *The four qualities of life: Ordering concepts and measures of the good life*. Journal of Happiness Studies, vol 1, pp 1 – 39. Citováno 27. září 2017. Dostupné z: <https://personal.eur.nl/veenhoven/Pub2000s/2000c-full.pdf>

Vodárenská akciová společnost, a. s. [online]. 2009. *Tvrđost vody*. Citováno 25. září. 2017. Dostupné z: <http://www.vodarenska.cz/file/762/>

Zákon č. 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Citováno 27. září 2017. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=62549&nr=183~2F2006&rpp=15#local-content>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Umístění obce na mapě ČR	15
Obrázek 2: Letecký snímek Jaroměřic nad Rokytnou	16
Obrázek 3: Letecký pohled na střed města	25
Obrázek 4: Státní zámek Jaroměřice nad Rokytnou s chrámem sv. Markéty	26
Obrázek 5: Kašna se sloupem Nejsvětější Trojice v pozadí na náměstí Míru.....	27
Obrázek 6: Mapa obce Jaroměřice nad Rokytnou	28
Obrázek 7: Mapa centra obce Jaroměřice nad Rokytnou	29
Obrázek 8: Sedmistupňové rozlišení potřeb	58

Seznam grafů

Graf 1: Druhy pozemků	17
Graf 2: Počet obyvatel podle výsledků SLDB v letech 1869–2011	20
Graf 3: Pohyb obyvatel v Jaroměřicích nad Rokytnou v letech 2012–2016	22
Graf 4: Obyvatelstvo podle náboženské víry v obci	24
Graf 5: Vývoj nezaměstnanosti v obci za jednotlivá čtvrtletí (2014–2017)	34
Graf 6: Přestupky na území města Jaroměřice nad Rokytnou za rok 2016	37
Graf 7: Trestné činy na území města Jaroměřice nad Rokytnou za rok 2016	38
Graf 8: Porovnání míry nezaměstnanosti v obci Jaroměřice nad Rokytnou a v kraji Vysočina	68
Graf 9: Porovnání kriminality v Jaroměřicích nad Rokytnou a v kraji Vysočina v letech 2012-2016.....	72
Graf 10: Třídění podle pohlaví	92
Graf 11: Třídění podle věku.....	93
Graf 12: Třídění podle vzdělání	93
Graf 13: Třídění podle rodinného stavu.....	94
Graf 14: Spokojenost s pracovními příležitostmi v obci.....	96
Graf 15: Spokojenost s bezpečností v obci	99
Graf 16: Spokojenost s mezilidskými vztahy v obci	102
Graf 17: Spokojenost se společenským vyžitím v obci	105

Seznam tabulek

Tabulka 1: Stav obyvatel v obci Jaroměřice nad Rokytnou	21
Tabulka 2: Obyvatelstvo podle náboženské víry v obci dle SLDB 2011	23
Tabulka 3: Index ekonomické aktivity v letech 2012-2016.....	34
Tabulka 4: Kriminalita v Jaroměřicích nad Rokytnou v letech 2012-2016.....	36
Tabulka 5: Model čtyř kvalit života.....	60
Tabulka 6: Vyjíždka do zaměstnání a škol dle SLDB 2011	70
Tabulka 7: Katriakovo schéma	82
Tabulka 8: Reprezentativnost vzorku podle pohlaví	89
Tabulka 9: Reprezentativnost vzorku podle věku.....	89
Tabulka 10: Reprezentativnost vzorku podle vzdělání	90
Tabulka 11: Reprezentativnost vzorku podle rodinného stavu.....	91
Tabulka 12: Spokojenost s pracovními příležitostmi v obci.....	96
Tabulka 13: Statistické testování hypotézy.....	97
Tabulka 14: Spokojenost s bezpečností v obci	99
Tabulka 15: Statistické testování hypotézy.....	101
Tabulka 16: Spokojenost s mezilidskými vztahy v obci.....	102
Tabulka 17: Statistické testování hypotézy.....	104
Tabulka 18: Spokojenost se společenským vyžitím v obci	105
Tabulka 19: Statistické testování hypotézy.....	107
Tabulka 20: Výsledná celková kvalita života	107

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník.....	122
-----------------------------	-----

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

DOTAZNÍK

Dobrý den, jsem studentka Univerzity Palackého v Olomouci a zpracovávám diplomovou práci na téma „Kvalita života v Jaroměřicích nad Rokytnou“. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je **anonymní**.

Pokud není uvedeno jinak, zaškrtněte, prosím, vždy jen **jednu možnost odpovědi**.

Děkuji Vám za ochotu a Váš čas věnovaný vyplňování předloženého dotazníku.

Bc. Veronika Zlatušková

IDENTIFIKAČNÍ OTÁZKY

1. Věk:

- 15 – 29
- 30 – 60
- 61 a více

2. Pohlaví:

- Muž
- Žena

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- Základní
- SŠ – vyučen (bez maturity)
- SŠ – úplné s maturitou
- Vyšší odborné (VOŠ)
- Vysokoškolské

4. Rodinný stav:

- Svobodný/á
- Ženatý/Vdaná
- Rozvedený/á
- Ovdovělý/á

5. Zaměstnání / podnikání mám:

- V obci
- Mimo obec
- Momentálně nepracuji ani nepodnikám
- Studuji
- Jsem v důchodu

BLOK 1 – Pracovní příležitosti

6. Jste spokojen/a s nabídkou pracovních příležitostí v obci?

- 1 Spokojen/a
- 2 Spíše spokojen/a
- 3 Spíše nespokojen/a
- 4 Nespokojen/a
- 5 Nevím

7. Jak jste spokojen/a s dopravní dostupností (autobusové či vlakové spojení s okolním světem)?

- 1 Spokojen/a
- 2 Spíše spokojen/a
- 3 Spíše nespokojen/a
- 4 Nespokojen/a
- 5 Nevím

8. Pokud za prací dojíždíte mimo obec, uvítal/a byste raději práci přímo v obci?

(Pokud v obci pracujete, neodpovídejte)

- Ano
- Ne
- Nezáleží na tom

9. Pokud byste pracoval/a raději přímo v obci, z jakého hlavního důvodu to nelze? (Pokud v obci pracujete, neodpovídejte)

- Nedostatek nabídek
- Nedostatek adekvátních nabídek (vzhledem ke vzdělání, kvalifikaci, zaměření)
- Nízká mzda
- Jiné (*Uved'te důvod*)

BLOK 2 – Bezpečnost

10. Jak jste spokojen/a s bezpečím na veřejných prostranstvích v obci?

- 1 Spokojen/a
- 2 Spíše spokojen/a
- 3 Spíše nespokojen/a
- 4 Nespokojen/a
- 5 Nevím

11. Bojíte se jít po setmění ven?

- Ano
- Ne
- Někdy

12. Kdybyste měl/a (máte-li) malé děti, měl/a byste (máte) strach je posílat samotné hrát si ven, na hřiště apod.?

- Ano
- Ne

- Někdy
- Nepřemýšlím o tom

13. Je podle Vás dostatečné zabezpečení klidu a pořádku v obci?

- Ano
- Ne
- Nepřemýšlím o tom

14. Jak jste spokojen/a s komunikační sítí pro automobily (křižovatky a jejich bezpečnost) v obci?

- 1 Spokojen/a
- 2 Spíše spokojen/a
- 3 Spíše nespokojen/a
- 4 Nespokojen/a
- 5 Nevím

15. Jak jste spokojen/a s komunikační sítí pro pěší v obci?

Postupujte v této otázce tak, že v každém řádku zakroužkujete pouze jedno číslo dle míry spokojenosti podle této stupnice:

1 = spokojen/a, 2 = spíše spokojen/a, 3 = spíše nespokojen/a, 4 = nespokojen/a, 5 = nevím

Chodníky	1	2	3	4	5
Přechody pro chodce	1	2	3	4	5

16. Pokud u Vás existuje nějaká obava týkající se bezpečnosti v oblasti kriminality nebo dopravy, můžete uvést, čeho se týká?

Uveďte.....

BLOK 3 – Mezilidské vztahy

17. Jak jste spokojen/a se vztahy s ostatními obyvateli obce?

- 1 Spokojen/a
- 2 Spíše spokojen/a
- 3 Spíše nespokojen/a
- 4 Nespokojen/a
- 5 Nevím

18. Máte pocit, že vedení města reaguje na Vaše potřeby, požadavky a podněty?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nepřemýšlím o tom

19. Na koho se nejčastěji obracíte v případě, že potřebujete pomoc?

- Rodina
- Sousedé
- Přátelé v obci
- Kolegové / kolegyně v práci
- Odborní pracovníci mimo okruh rodiny a přátel
- Někdo jiný (*Uved'te kdo*)

20. Na koho se můžete obrátit, komu se můžete svěřit, pokud potřebujete řešit problémy nemateriální povahy (například osobní problémy, špatná nálada apod.)?

- Rodina
- Sousedé
- Přátelé v obci
- Kolegové / kolegyně v práci
- Odborní pracovníci mimo okruh rodiny a přátel

21. Míváte konflikty s některými občany v obci?

- Často
- Občas
- Zřídka
- Nikdy

22. Které vztahy jsou pro Vás nejdůležitější?

- Rodina
- Sousedé
- Přátelé v obci
- Kolegové / kolegyně v práci

23. Častěji se stýkám s lidmi:

- Žijícími v obci
- Žijícími mimo obec

24. Myslíte si, že obyvatelé obce mají dostatek příležitostí ke vzájemným společenským kontaktům?

- Ano
- Ne
- Nepřemýšlím o tom

25. Účastníte se společenských událostí v obci (například rozsvícení vánočního stromu, Tradiční posvícení, plesy, zábavy apod.)?

- Vždy
- Často
- Občas
- Zřídka
- Nikdy

BLOK 4 – Společenské vyžití

26. Jak jste spokojen/a s možnostmi společenského vyžití v obci?

- 1 Spokojen/a
- 2 Spíše spokojen/a
- 3 Spíše nespokojen/a
- 4 Nespokojen/a
- 5 Nevím

27. Je podle Vás nabídka společenských aktivit v obci dostatečná?

- Ano
- Ne
- Nepřemýšlím o tom

28. Jak jste spokojeni s následujícími možnostmi vyžití v obci?

Postupujte v této otázce tak, že v každém řádku zakroužkujete pouze jedno číslo dle míry spokojenosti podle této stupnice:

1 = spokojen/a, 2 = spíše spokojen/a, 3 = spíše nespokojen/a, 4 = nespokojen/a, 5 = nevím/nevyžívám

Kulturní akce	1	2	3	4	5
Restaurační zařízení	1	2	3	4	5
Sportoviště a sportovní aktivity (<i>př. cvičení</i>)	1	2	3	4	5
Spolky a zájmové organizace, sdružení	1	2	3	4	5
Vzdělávací možnosti (<i>knihovna, kurzy, autoškoly, školení, apod.</i>)	1	2	3	4	5

29. Je něco, co Vám v obci z hlediska možnosti vyžití chybí?

- Ne
- Ano (*Uveďte co*).....

30. Uved'te prosím, jak moc jsou pro Vás důležité níže uvedené faktory:

Postupujte v této otázce tak, že v každém řádku zakroužkujete pouze jedno číslo dle míry důležitosti podle této stupnice:

1 = důležité, 2 = spíše důležité 3 = spíše nedůležité, 4 = nedůležité, 5 = nevím

Pracovní příležitosti v obci	1	2	3	4	5
Bezpečnost v obci	1	2	3	4	5
Mezilidské vztahy v obci	1	2	3	4	5
Společenské vyžití v obci	1	2	3	4	5